

308915

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 2.
సంపుటము. 8.

చెన్న పట్టణము 1917 సం॥ జూలై నెల 14 వ తేది శనివారము
సింఘనామ సంవత్సరామాస బహుళ దశమిం.

No. 89
సంచిక ౧౯

'శాస్త్రోక్త మైన ఎరువు'.

662

రాజధాని రసాయన ఎరువుశాలా (లిమిటెడ్)

వై విచారణాధికారులు : మెసర్సు ప్యారి కంపెనీవారు, చెన్న పట్నం,

వరి, చోళు, ప్రత్తి, పొగాకు, చెజు, అరటి మొదలగు మాగాణి ఖిస్కి, పయిర్లకున్న, దంప, ఫలవృక్ష ములకున్న, మొక్క తీగనైరాలకున్న సంపూర్ణ ఎరువులు శాస్త్రోక్త ముగా తయారుచేసి విక్రయించుచున్నారు. ఇవి యిన్నియు వీటిని ఉపయోగించు భూములకు తగినట్లు ప్రయోజనముబడుటచేత ఎరువులు కొనదలచిన వారి తాలూకు భూములనట్టి రసాయన శోధనశాలలో ఉచితముగా పరీక్షించి అయాభూముల గుణాగుణములను అనుసరించి తయారుచేయుచున్నారు. "శాస్త్రోక్త ఎరువు" అను మాసంతర పత్రికను ఇంగ్లీషు, తెలుగు, అరబిక్, కన్నడం, మళయాళం మొదలగు భాషలలో నెలనెలకు ప్రచురించి అందులో ఎరువు విషయముగా వ్యాసములు వ్రాసి, ఒక్కొక్క జిల్లాలోని జమీందార్లకు ఉచితముగా పంపించుచున్నారు. వైచేష్టిక పత్రికను, ఇంకా ఎరువు విషయముగా ఇతర అంశములను ఈ క్రింద నుదహరించియుండు వైవిలాసమునకు వ్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును.

ప్యారి అండు కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు నెం 12, మదరాస్.

Parry & Co., Post Box No. 12, Madras.

Oriental Soaps

ARE ALWAYS BEST
for

**ECONOMY &
COMPLEXION**

THE ORIENTAL SOAP FACTORY:—
GOABAGAN, CALCUTTA.

MADRAS AGENTS:—
Messrs. V. J. AYYER & Co,
Devaraj Mudali Street,
MADRAS.

ఇంగ్లీషు

మోటరు యంత్ర విద్యాశాల

3-24 పాటర్నరోడ్డు, మాంబురోడ్డు.

ఆంగ్లముచే ఆంగ్లములకు ప్రత్యేక పాఠ్యములు కలుగ
చేయబడును. 820

వైవారికి దరఖాస్తు చేసికొన వలయును.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు - ఫిటములు - డేరాలు - గ్యాసుడిక
ములు - బొమ్మలకాడ్లు - గారడి పుస్తకములు విక్రయించె
కము. కాట్టలూగు కాకలేనా? (592)
బి. ఈశ్వరప్ప అండు నన్ను, విశాఖపట్టణము.

ఆంగ్లేయ వైద్యయోగ చంద్రిక.

తెనుగుభాషలో రచింపబడినది.

గ్రంథకర్త: డాక్టరు బి. గోపాలకృష్ణగారు యం. డి.
ఇందు నాలుగువందల ప్రక్రియలు గలవు. శ్రీ పురుషోత్తమ
యీ గ్రంథము చూచినచో వారంతట వారే వైద్యము చేసు
కొనగలరు. తెలుగు 1-4-0

2. ట్రైయిఫాయిడు ఫీచరు అను విషయ జ్వరము. ఇది
ఇంగ్లీషుభాషలో చక్కగా వ్రాయబడినది. గ్రంథకర్త
డాక్టరు బి. గోపాలకృష్ణగారు, యం. డి. తెలుగు 1-0-0

3. సరస్వతి సమాసలగు పులగుర్త లక్ష్మీనరసమంబుగా
రిచే వ్రాయబడిన స్వరములుగల మంగళహారతుల శతకము.
యీ గ్రంథము ప్రతి శ్రీ చేతులో నుండవలసినది. ప్రతి శుభకా
ర్యమునకు దానిలో పాటలు ఆకర్షణము. తెలుగు 0.8-0

ఇవి ప్రతి పుస్తక మపులూను దొరకును. 7
ఉ. లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి, బి. ఎ., రువిహోమ్, కాకినాడ.

రసభస్మము	తులము 1-కి	రూ 0.10-0
ఆదిపచ్చికాన శేక జున్ను	తులం 1-కి	... 8-8-0
బాలామృతము	సీసా 1-కి	... 0-12-0
మందుల మానె	సీసా 1-కి	... 0.5-0

ఆమృతంజనం డిపో, 6, తంబుకెట్టిపేటి, మద్రాసు.

The Glory of Man is his
STRENGTH

NOT PHYSICAL ALONE, BUT FUNCTIONAL,
SEXUAL AND NERVOUS TOO.
Hence, one and all ought to try to pre-
serve it in the heyday of Youth, guard and
insure against its loss as a precautionary
measure, and obtain and regain it, at any
age and at any expense, if already lost,
through any cause whatsoever. How? By a
timely use of the world-renowned mechanical
device called "E" manufactured on Dr.
Bier's Principle of Hypo-anaemic Treatment
by Messrs. Huston Brothers Co., of Chicago
U. S. A. priced at Rs. 15 only (packing
postage &c, charged extra) Patented all
over. highly recommended by several leading
medical authorities of the East and the West and countless
numbers of gratified cured patients.
Why? because if other wise, the Man who does not posses
this necessary attribute of life is only a so called Man
Absolute secrecy guaranteed. Correspondence only in
English: write to-day, in all confidence if really interested of
to the—
ECTREUSS (A. P. DEPTT) SOLE AGENCY FOR THE EAST, BATALA.

**Wanted Agents
ALL OVER INDIA.**

Encourage Swadeshi Industries BY Buying Swadeshi Goods

ANDHRA KNITTING FACTORY,
220, China Bazaar Street, Madras

**Socks and Stock
ings in different
colours and
sizes can be had
at moderate
rates.**

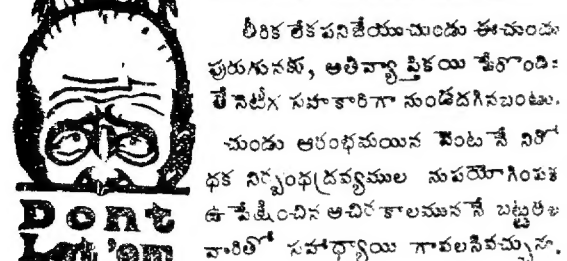
**Trial orders
Solicited.**

పెద్ద పెద్ద బట్టలను జేయును.

చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూడుట, పుర్రెపై జల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన గలుగును.

పాఠకులారా! ఈ పురుగులతో శ్రమించుట, విధి విరామములేక మీరు పనిచేసినచో మీ మీ గృహములలోని నేలకొట్టెలు బంగారుతో నింపబడియుండును.

తీరిక లేక పనిచేయుచుండు ఈ చుండు పురుగునకు, అతివ్యాధికయ్యి శరీరానికి తేనెటీగ సహకారిగా నుండగలవంటు.

చుండు ఆరంభమయిన వెంటనే నిరోధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగించక ఉపేక్షించిన అచిర కాలముననే బట్టలకు వారితో సహధ్యాయి గావలసినట్లును.

కావున నిట్టి పరమభక్తువును

“కామినియా నూనె”

సహాయమున సంపాదించుడు, చుండును చోగొట్టును కంఠకులను రాలనివ్వదు. పుర్రెచుండును చోగొట్టును తలకట్టుకు పరిమళ నుగంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, నకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోక్షమున పడకుడు.

తల బుడ్డి 1-3 రు. 1-0-0 ని. పి. య. 0-4-0
,, 3-3 రు. 2-10-0 ని. పి. య. 0-7-0

ఉచితము.

ఈ నుగుణముల రుజువుపరచుటకయి, అర్థశాస్త్రీయ శంకుకొనవారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు శరీరాభివృద్ధికి నూనె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును.

సోలు ఏకైకము:—

అంగ్లొయిండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికల్ కంపెనీ.

నెం 155, జమ్మూనునీడు బీధి, బొంబాయి.

మద్రాసు యేజంటు:- మెనాతాపురమోర్తంయూల్,

29, వైసాబజారురోడ్, మదరాసు.

పాశ్యపు వేంకటాచల 594

పండితులవారి సిద్ధాంతములు.

లోకామయహర కస్తూరిమాత్రల నిష్పదైనను పరికింపుడు.

ప్రతి వత్సరమునను లక్షలకొలది సీసాలు విక్రయింపబడుచున్నవి.

ఇంద్రయావారు మాత్రమే కాక; బర్మా, సింగ్, మలియూట్, గోవా, ఫిజి, బెలండ్, ఈస్టాఫ్రికా, మున్నగు ప్రదేశములవారు కూడ నీ సిద్ధాంతమును, ఉపయోగించుచున్నారు.

మహాభాగము “ఒకేయొక లోకామయహర” కస్తూరి మాత్రల సీసా మీయింటు నున్న యెడల, మాటికి వైద్యుల సమయమును, నిశ్చించి, మొరి కెట్టుకొనుట తప్పిపోవును.

శిశువులు, శిశువాతము, అజీర్ణము, పాశ్యవాతము, జ్వరము, దాంధ్యము, మలబద్ధకము, దగ్గు, జ్వరనొప్పి, బలహీనత, అవాగోగ్యము, చెడ్డనీటినుండి గలుగు వికారము, చిన్న పిల్లలకు గలుగు జ్వరము, దగ్గు, వాయువు, మరియు ననేక రోగములకు, ఈ సిద్ధాంతమునే నేవనచే నాశ్వర్యముగా పోయి గుణము గలుగును.

రిజన్లైన యీవ్యాపార గురువులు, ప్రతి సీసాయందును ఉంచును; చూచి తీసికొనవలెను.

వైద్యకాలలో ననేకవిధము లగునట్టియు నుపయోగకరములగు కిర్వాటక మాలికలనుండియు యావధములను తయారు చేయుచుండును.”

అనుపానపత్రము, ప్రతిసీసాలో గూడి యుండును. 280 మాత్రలున్న సీసా 4 అకాయలు, మాత్రమే.

6 సీసాల నొకసారి తెప్పించుకొనిన టసాల ఖర్చునోచేరి రూ 1-8-0

12 సీసాలొకసారి కొనిన 2-12-0

25 సీసా లొకసారి కొనిన 5-0-0

సమస్త రోగములకు చూపదగ్గ ఆయుర్వేదము సిద్ధాంతములకు దొరకును.

నిలవారు:— శ్రీ సీతారావు వైద్యశాల, మైసూరు.

గోదావరిజిల్లా సంఘము

1917 సంవత్సరము 30 జూలైతో సంవత్సరమైన మూడు మాసములలో నీ సంఘమువారు చేసిన కార్యక్రమము సంఘ కార్యదర్శి యిట్లు వివరించుచున్నాడు.

లోకముపండు

(1) ఈ జిల్లా జిల్లా ప్రదేశములందు కాలువలు మొదలగు వానివైన కావలసిన వంతెనలను గురించిన సంజాయిషీ తయారు చేయుటకు జిల్లా బోర్డువారు మార్చి నెల మీటింగులో నొక కమిటీని నియమించిరి. యానాము వద్ద గోదావరి కాలువైన రు 57000 ల కి మట్టు గల నొక వంతెనను, చామర్లకోట కాలువైన బలభద్రపురమువద్ద నొక వంతెనను, తుల్యభాగ మురుగు కాలువైన నొకవంతెనను జరూరుగా కట్టించవలెనని 1914 సంవత్సరమునందే బోర్డు వారు రంగీకరించిరి. వానినిగురించి యిప్పటివరకేయీ పనిజరుగలేదు. ఈ జిల్లా లో రహదారి కాలువలైన వంతెనలు కట్టుటకును, ఉన్న వానిని మరమ్మత్తు చేయుటకును దొరతనమువారు రు 25000 లను 1917-18 సం. ర ము బడ్జెటు లో చేర్చడ ని శ్రీ పోలవరము జమీందారుగారు కోరగా, ఎస్టిమేటు గాని దరఖాస్తులుగాని జిల్లాబోర్డువారివద్ద నుండి లేకుండ తాము భనసాహాయ్యము చేయ జాలమని దొర తన ము వారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. ఈప్రత్యుత్తరమును పట్టి బలభద్రపురము తుల్యభాగ మురుగుకాల్వల వంతెనలకయిన యెస్టిమేటును సిద్ధము చేయించి, వానిని నిర్మించుట కేర్పాటుచేయుడని జిల్లా బోర్డువారిని కోరితిమి. (2) శిశుకాలములో భారీకానయి యున్న గోదావరి జిల్లాబోర్డు ఇంజనీరు ఉద్యోగమునకు సమర్థుడైన ఇండియను నే మరల నియమింపవలెనని గోదావరి మండలసభవారు అమలాపురమున తీర్మానించినందున నట్లు గావించుటకు జిల్లాబోర్డు క్రెసిడెంటుగారిని గవర్నమెంటు వారిని కోరితిమి. మ. నాగరత్నము అయ్యరుగారు జిల్లా బోర్డు ఇంజనీరుగ నియమింపబడిరి. (3) తాలూకా బోర్డు మొదలగు ఎన్నికలను గురించి దొరతనమువారు ప్రచురించిన విత్తు నిబంధనలవివాద మాత్రమే పరిణామం తెల్పితిమి. ఒక ఫిర్కాలో నివాస మున్నవారు, తాలూకాలోని రెండవ ఫిర్కాలో మొదలగు హోదాకు దరఖాస్తుచేయరాదను నిషేధము, బాధకరము, అక్రమమని, మ్యానిసిపలు పట్టణములలో నొకవాడులోని నోటర్లు ఏవాడులో భారీకయినను దరఖాస్తు చేయగలట్లుల తాలూకా ఫిర్కాలకు స్వాతంత్ర్యముండవలెనని విన్నవించితిమి. (4) కాకినాడ మండలేట కాల్వల మధ్యనున్న గ్రామ నివాసులు మా ద్వారాపంపిన సంఘ విజ్ఞాపనమునందలి ప్రాధాన చొప్పున చామర్లకోట కావలసిన బలభద్రపురమువద్ద బండ్లు దాటుటకు ఇనుపబల్ల కట్టునుకూడ నిష్పించుటకు యజ్ఞిక్యాటి వు ఇంజనీరుగారు సమ్మతించిరి. (5) ఈ సంఘమువారు మండలసభవారు కోరిన చొప్పున నీ జిల్లాలో యుద్ధానంతరము వరకు తెయిల్వే శెక్కు వసూలును నిలుపుచేయుట యుక్తమని కాకినాడ తాలూకాబోర్డువారు తీర్మానించి జిల్లాబోర్డువారికి తెలియజేసిరి. జిల్లాబోర్డువారు దానిరంగీకరించలేదు. (6) పెద్దాడగ్రామము లోకముపండు పాకకాల సమీపమున కాపురమున్న తెలగాపాముల వాండ్ర నచటనుండి లేవనొట్టి దూరమునకు పంపుట శ్రేయస్కరమని స్కూల్ అధ్యక్షులు ఇన పైకర్తుగారి ద్వారా జిల్లామేజిస్ట్రేటుగారికి విన్నవించితిమి. (7) పెద్దాడగ్రామ పాకకాల కెమరుగ నున్న భారీకలము నా పాకకాలకు వ్యాయామస్థలముగ నిష్పించుట యుక్తమని హెడ్డుక్వాటర్సు డిప్యూటీ కలెక్టరుగారికి తెల్పితిమి. (8) ముక్కాచలలూరు మీదనున్న ప్రాతయినుప వంతెనబండ్ల రహదారికి ఒందుచేయ బడినందున దానిని తిరిగి కట్టించుటను గురించి యింజనీరువారికి కొంతవిరాళమిచ్చి యైనజరిగిండుదని, అది యావశ్యకమని జిల్లాబోర్డు వారికి వ్రాసియున్నాము.

రివిన్యూ

(1) నీరు అందని భూములుగా డి. పి. డబ్లియు వారు విభజించి నిర్ణయించిన భూములనుగురించి జిల్లాజమీన్దారు నిర్ణయించిన ప్రకటించబడిన భూములు దాఖలా జాబితాలు ముద్రింపబడి విక్రయమునకు సిద్ధముగ నున్నవాయని తెలియ గోరి కలెక్టరుగారికి వ్రాసితిమి. తాలూకాలలో లేకుం. ఇంజనీరువారివద్దకు లేకుం. (2) మేయి నెల జిల్లాజమీన్దారు ప్రచురించబడిన సవరణ ప్రకటించి ఆర్డరు ఆసంపూర్తిగ నున్నందున దానిని తిరిగి సవరించు ప్రచురించుటకు కోరితిమి. అటుల జరిగింది. (3) పశువుల వ్యాధి చికిత్సకోరకు తాలూకాలలో

సంచారము చేయు వెటిరనరీ డాక్టరుగారు తమ సంచార ప్రకటనము రయితులకు నోడపడునటుల తజులులో తెలుగున ప్రకటించునటుల స్వాగతించుటకు కలెక్టరుగారిని కోరగా, వారు రాచిప్పన నాజ్ఞాపించిరి. (4) బాటి వెరల్వకు శిస్తును కట్టుట విషయమై బారీ కాబడినట్లు చెప్పుబడిన గవర్నమెంటు పుత్తెయ్యలను పట్టి ఖచ్చితమైన ప్రాండింగు ఆర్డరు అందరకు తెలియనటుల ప్రకటించవలెనని మోక్షిపుత్ర గ్రామవాసులు పంపిన అప్లికేషన్ మేము కోరగా జిల్లాడాక్టరుగారు రివిన్యూ ఆఫీసును తజులులో ప్రచురించిరి.

ఇంజనీరు ఇలాకా

(1) గోదావరి తూర్పు మెంటులు డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేట్ గ్రామములందు నీటి పంపకపు పంచాయతుల నేర్పరచిరి; అవి యెట్లు గతవత్సరమున పనిచేసెనో, అపద్ధతి నీయేడితర కాల్వలకు వ్యాపింపజేయ దలచికో తెలియగోరి సూపరిం టెండింగు ఇంజనీరుగారి పేర వ్రాసితిమి. జవాబు నిశ్చీంచుచున్నాము. (2) వందల పాకమాది యంత్రమువారు తమ యంత్రములలోని దుబారానీటిని పెద్దకాల్వలలోనికిదలచున్నందున కాకినాడకాల్వలనీరు కల్పమునుగురున్నదని చుట్టుప్రక్కల గ్రామములవారు తెలియజేసినందున దానిని మాన్యుటకుయజ్ఞిక్యాటివు ఇంజనీరుగా రాజ్ఞాపించిరి. (3) భనకేశ్వరం వర్కు సాల్వేజులగురు విద్యాస్థలకు కర్మవృత్తులు నేర్పుటకు దొర తనమువారు రుపకారవేతనముల నేర్పరచినందున, దరఖాస్తులను కోరుచు ప్రచురించిరాయని హెడ్డువర్కును డివిజన్ ఇంజనీరుగారి పేర వ్రాయగా, ప్రకటన అక్కరలేకయే యెక్కువ మంది దరఖాస్తులు చేసిరిని జవాబునిచ్చిరి.

జిల్లా కాక్ ఫరెస్టు

అమలాపురమున జరిగిన 11 వ గోదావరిజిల్లా మండల సభకు జిల్లాసంఘసభ్యులు 80 మందివరకు డెలిగేట్లుగ వచ్చిరి. మండలసభలోని తీర్మానములనున్నిటిని వాని సంబంధముగల డిప్యూమెంటుల అధికారుల కందరకు వెంటనే పంపితిమి. కొందఱవద్దనుండి జవాబులు కూడ వచ్చెను. రెయిల్వే శెక్కును గురించి యొక మహజరు కయారుచేసి అప్పొత్తించి తాలూకాల గ్రామములవారికి జిల్లాసంఘ సంభ్యులద్వారా పంపితిమి. వారు సంతకములను చేయించి గవర్నమెంటువారికి పంపుకొనిరి. ఇంకను పంపుకొనుచున్నాను. జిల్లావ్యవహారములను గ్రహించినవెనుక మండలసభవారు నియమించిన డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటు దర్శింతుమని కలెక్టరుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. ఈ సంగతి డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటు తెలిపితిమి.

గ్రామసంఘములు.

ఈజిల్లాలో రామచంద్రపురం తాలూకాలోని కొంకుదురు గ్రామసంఘము, రాజోలు తాలూకాలోని వాడపాలెం గ్రామసంఘములవారు తమ బాధ్యతల నెరిగి తరుచుగ సభలు కూడుచు తమ కష్టములను, తమవాంఛలను సక్రమములగు తీర్మాన రూపమున అధికారులకు విన్నవించుకొనుచు మాద్యారా జరుగవలసిన పనులను మాచేత జరిపించుచున్నారు. ఇట్టి గ్రామ సంఘములు జిల్లాయందంతట స్థాపింపబడినయెడల ప్రజలు తమబాధ్యతలను గ్రహించి ప్రతివిషయమునందు మండలాధికారులకు శ్రమనియ సక్కరలేకుండ తమ వ్యవహారములను కొంతవరకు చక్కబెట్టుకొనుటకు నేర్చుకొందురు.

జైనవిగ్రహములు

పిత్తికాపురమును కత్తిపూడి రోడ్డు ప్రక్కను పడియున్న జైనవిగ్రహములను భద్రపరచుటకు గురించి సూచనలను డెల్చువు హెడ్డు క్వార్టర్సు డిప్యూటీ కలెక్టరుగారి పేర వ్రాయగా, గ్రామవాసులును, యూనియన్ డెల్చువుకొ, డిప్యూటీ తహశీలుదారు గారు, హైస్కూలు హెడ్డు మేష్టరుగారు కూడ వానినిగూర్చి శ్రద్ధవహించుట కంగీకరించిన ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. ఇటులనే తాటిపాక జైన విగ్రహమును కాపాడుటను గురించి రాజోలు తాలూకా తహశీలుదారుగారి పేర వ్రాసితిమి. అమలాపురము తాలూకా నేనునూరు గ్రామమందలి జైన విగ్రహములను గురించికూడ గ్రామస్థులు శ్రద్ధవహింపవలెనని కోరుచున్నాము.

ఆత్మజ్ఞానా

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి. దుష్టముల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయ చర్చ గ్రంథకర్త:- పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ. చిన్నవైజు చక్కనిగ్రంథము వెల రు. 0-8-0. మేనేజరు, అంధ్రవత్రికా కార్యాలయము పోస్టువార్డు 212, మదరాసు.

ప్రజల యోగ్యము

సవిన పద్ధతులు
శ్రీల విభాగము

సింహ నగరమందలి శ్రీ జన కైఫియత్ సమాజమునది రములో గత నెల 26 వ తేదీ నుండియు ఉపన్యాసములు ప్రారంభమైనవి. మెప్పుప్పుడు ప్రభుత్వ యధ్యక్షురాలుగనుండ వైద్యకాఖా డైరెక్టరు జనరలు, సర్ పార్సీల్యాకిసు గారు ప్రారంభోపన్యాసమును సాగించిరి. ప్రజల యోగ్యము, నూతనాభిప్రాయములను నడి యుపన్యాసనివయమై యుండెను. ల్యాకిసుగారిట్లు చెప్పిరి:—

ఆరోగ్యక మాంధ్రమైనదనియు, వ్యక్తుల నిరోధుల నొనర్చుటయందు గాక, సంఘమున నంటువాగ్ధులు పుట్టకుండ మనశ్శాంతిసామర్థ్యములు మునుందు కేంద్రీకృతము కాగలవని యు ఆరోగ్యకాప్రకారం దొక డిటీవల వెలువరించినట్లున్నాడు. ప్రజలారోగ్యవంతులై యుండుట సామ్రాజ్యమునకు లాభకరమని ప్రప్రథమమున గ్రహించు ఘనత కీర్తిశేషుడగు చెంబలైసు మంత్రికి చెందియున్నది. ప్రజారోగ్య మార్ధికస్థితి కట్టు తోడ్పడదనియు సింహా శివేశ్వర మునలన తెలియగలను. ఇతలు తోటల యందు పనిచేయుచుండిన కూలీ లింపుమిందుగ నందరు చూతునగుటవ్యాధి గ్రస్తులై యున్నారు. వీరల నీక్రిములనుండి విముక్తుల నొనరించిన యెడల, వీరియారోగ్య మభివృద్ధి నొందుటయే గాక పనిపాటులు నూటికి 25 వంతుల చొప్పున వృద్ధి కాగలవని పరిశోధనముల మున తెలియజేయబడినది. ప్రజాశ్రేయము సామ్రాజ్యపురోగ్యధికారకమను చెంబలైసు మంత్రిగారి యద్వైధన విప్లవవిప్లవ ప్రతిగ్రహింప బడుచున్నది. అన్ని ప్రదేశములయందును ప్రజారోగ్య విషయమును పాలకులును, పాలితులునుగూడ తగిన భక్తిను మొనర్చు చుండుట ప్రత్యక్ష ప్రమాణము. ప్రజారోగ్య మంత్రివర్గమున నెలకొల్పవలసిన దనియును, ప్రజారోగ్య సేవావర్గమును స్థాపింపవలసిన దనియును ఇంగ్లండులో నిపుడు జరుగుచున్న యాందోళనమునుబట్టి ఆరోగ్య విషయమున ప్రజలునొందిన శ్రద్ధ వ్యక్తమగుచున్నది.

పుక్కిటి పురాణములు.

ప్రజల తమయారోగ్యమును గూర్చి శ్రద్ధచేసికొననను, వ్యాధి నిజస్వభావము ఉచితచికిత్స అను నీరెండువిషయముల యందును విద్యాసంపన్నులుగూడ యవివేకవై యుండుట చాల విచారకరము. చెవులు కట్టించుకొనినందున దృష్టి బలమగుననియు, ఉన్నతులకు అమావాస్య పార్శ్వ దినముల యందు పిచ్చి యాధికమగుననియు త్తయవ్యాధి వంశాను గత ముదము, గొంతుక బొంగుబోయిన ఎర్రటి స్థానెలు గుడ్డ ముట్టిన నింపాదియగుననియు, పిల్లలకు తరచుగ జబ్బుచేయు చుండుననియు, తత్కారణమున వ్యాధిగ్రస్త యగు చంటిబిడ్డ దరికి తక్కిన పిల్లలను పోకుండ జేయుట అనావశ్యక మని యు, యీమున్నగు పుక్కిటి పురాణము లెన్నెము యింకను విశ్వసింప బడుచున్నవి. ఇట్టి మూఢ విశ్వాసములు ప్రబలియుండి, అచింతితముగ ప్రజలను ప్రేరేపించుచుండ, ఆరోగ్య విషయమున క్రమమగు నభిప్రాయములు వ్యాప్తము కాజాలవు. పరిగరము లకారోగ్యములుగ నుండిన వ్యాధి కలుగుననియు, సంఘస్థులు చాలభాగ మారోగ్యముగ నుండిన ఏ అంటువ్యాధియు తమకు సోక నోదనియు మున్నగు పిచ్చినమ్మకములు తొలగ నేరవు. కాని గత కొలదికన్నరములయందు జరిగిన వైద్య పరిశోధనా కార్యముల మూలమున వైద్యుల యభిప్రాయములు మారినవి. ఈ మాన్యువలన రోగనివారక వైద్యశాస్త్ర మంతయు తలక్రిందులై నది. తత్కారణమున ప్రజారోగ్య విషయమున నూతనమగు నభిప్రాయములు పర్యవసించినవి. ఆతలంపులను మీకు సువ్యక్త మొనరించుటకు ప్రజారోగ్య శాస్త్రమున నెద్దియో నిర్వచింపవలసి యున్నది. ప్రజారోగ్య శాస్త్రమున పదమున రెండువిషయములు చేరి యున్నవి. ప్రజల యారోగ్యమును వృద్ధిజేయు తలంపుతో నొనర్చిన కట్టుదిట్టములు మొదటిది. రోగములు రాకుండజేయు యత్నిములు రెండవ యంతమైయున్నవి. ప్రజారోగ్య శాస్త్రమును రెండుభాగము లొనరింపవచ్చును. అందు మొదటిభాగము వ్యక్తికి సంబంధించి ఆరోగ్యశాస్త్ర (ప్రాజీని) మన బడును. రెండవభాగమునకు వ్యక్తి పారిశుధ్యములు (జాని ప్రేషను) నిదానమై యున్నవి. పురాతనపు ప్రజారోగ్య శాస్త్రము వ్యక్తి పారిశుధ్యములనే ప్రధానముగ నెంచెను.

ఆధునికశాస్త్రము వ్యక్తిని ప్రధానముగ నెంచెను. పరిసరములనుండి వ్యక్తియందంటువ్యాధి ప్రవేశించునని పురాతన పురాత్రు ముద్దోషింప, నవీకశాస్త్రము దానిని ఖండించి, వ్యక్తియందే వ్యాధి వ్యాపనకారకము లున్నవనెను.

వ్యాధి పుట్టుక

వ్యాధి యెచట నుత్పన్నమై, ఏదాని వ్యాపించినదియు కనుగొనుట యావశ్యకమని యిటీవల నామోదింపబడినది. పూర్వపు ప్రజారోగ్యశాస్త్రము, వ్యాధి జన్మస్థానమును వ్యాధి వ్యాపించినమాన్యమును గూడకనుగొన నశక్తమయ్యెను. అపరిశుభమగు నీటిని ద్రాగిండువలన మూత్రమే కలరా సన్నిపాత జ్వరములు కలుగునని యిదివరలోని నమ్మకము. ఈ మాన్యమనెగాక, నీరు, పాలు, ఆహారము, దోసకాయలు, క్రిములు, స్పృశ్యమూలమున గూడ అంటువ్యాధులు వ్యాప్తమగునని యిప్పుటివాడుక. అంటురోగముచే బాధపడుచుండు వా యాపిరి పడచిన వాయువు, మురికిచేతులు పురుగులు అను నీ మూడును స్పర్శక్రింద చేరును.

పరిసరము లారోగ్యవంతముగ నుండ నగత్యములేదని నా వాదముకాదు. పరిసరము లారోగ్యవంతములై, సంఘస్థులు మొత్తమునై రోగగ్రస్తులు గాకయుండిరని నంతసింపరాదు. నీటివనరులను పరిశుద్ధ మొనరించి మురికినీరు నిలువకుండ జాగ్రత్త పడవచ్చును. పేదలయింద్రుల మొత్తులు గాలి విశేషముగ లభ్యపడచేసి నుగ్ధాపనలను తొలగింపవచ్చును. మురుగుడు గోతులను కప్పించి నెంటుకుప్పలు తక్షణము తీసి వేయునట్లే గాటులు చేయవచ్చును. గాని యంతటితో మన విద్యుక్తము తుదమట్టివని మాత్ర మెంచరాదు. పరిసరములను ఆరోగ్యవంతమునొనర్చుటయే గాక అంటువ్యాధి జనన ప్రదేశము నానె ఆవ్యాధి ఏమాన్యమున వ్యాపించినదియు గూడ విమర్శించి వ్యాధిమూలమును తొలగింపవలయును. పరిసరములను శుభ్రపరచుట 1896 సం॥పు ఫ్లేగులో కొట్టకొలది యాపాయలను వ్యయ మొనరించి, ధనము వ్యయమైనదియేగాని, ప్రజాజనులను సంతయు లేకపోయెను. ఫ్లేగు వ్యాధిసోకిన ఎలుకల మీద వ్రాలిన పురుగులు మన వైబడి తయారమున నావ్యాధి మనల కంటకుండ జేయుటెట్లు? ఈ ప్రశ్న మును తీర్మానించిన ఫ్లేగురోగ దికిర్ప సుకరమగును. పురుగులనుండి తప్పించుకొనుట సులభమని ప్రథమమున తలచుట సహజము. గాని నిజముగ చాలయిబ్బందులున్నవి. ధాన్యము నెల్లునిలువ చేసికొనవచ్చును? ధాన్యము నొకచోటనుండి యింకొక స్థలమునకు గొనిపోవుటెట్లు? ఎలుకలకాహారము జీక్కుకుండజేసిన, నది గృహములనుండిపోవును. నెంటుకుప్పల మరుగున నవి కన్నముల ద్రవ్యులని కాపురముండకుండ ప్రజలుచేయగలరు. ఎలుకల నావలకు పారడోలు విషయమున, గృహస్థుని యపసమృతమును అచివేకముల ఆభ్యంతరము కారణములగుటచే మా యత్నిములు ఫలింపలేదు పదనగృహమందలి వస్తువులన్నియు నిర్మూలములై యుండవచ్చును గాని అంటువ్యాధిసోకిన వంటవాడు వాటిని స్పృశించి వాటిని ప్రమాదకరము లొనర్పవచ్చును. నెంటుకుప్పలు చూచుటకు ఆహ్వానమై, దుర్వాసనల వెదజల్లుచుండును గాని అంటువ్యాధిగ్రస్తుల సంపర్కము లేక నది ప్రమాదకరములు గానేరవు.

వైద్యపరిశోధనను చుర్యజ్వరము

చుర్యజ్వరము, సన్నిపాతజ్వరము చరిత్రలనించుక పరిశీలించిన ౧౮ వ శతాబ్దముల యందును నూతనాభిప్రాయము లెల్లు మూర్ఖునిొందిన దియును, నివాసక వైద్యమునకు వైద్య పరిశోధనమొంతి లాభికారిక నున్నదియు తేటపడగలదు.

గత శతాబ్దాలయవరకు చుర్యజ్వరమునకు విషవాయువు కారణమని నమ్మకము. ఈ విషవాయువు భూములపై భాగమున కొంత ఎత్తువరకు వ్యాపించియుండును గాన గృహముల నెత్తుగ గట్టుకొనిన చుర్యజ్వరము వాదని ప్రజలు తలచెడి వారు. నివాసక వైద్యమంతటితో నంతముగాక క్వి నైను డౌమఫమును గూడ వీర బుపయోగించుచుండెడివారు. కాని చుర్యజ్వర మొకనిండి ఇంకొకనికి దోచులదావా వ్యాప్తమగునని ఆకాలముల నెవ్వరు కల నైనతలంపరైరి. లేకన్న గారు చుర్యజ్వరకారకములగు నూత్మశీవులను క్వి నైను డౌమిట్టువలనను, యాత్రీలు దోచుల దావా నికనినండి యింకొకనికి ప్రాప్తమగునని మాన్యుగాన నుజువుచేయుటవలనను చుర్యజ్వరతత్వమునందు విప్లవము కలిగినది. చుర్యజ్వర పీడితుడు సంఘమున కుపద్రవకావని నిశ్చయమైంది. క్వి నైను డౌమలను చుర్యజ్వరనూత్మశీవులను జంపుటవగాని, దోచుల నిర్మూలించుటవగాని, చుర్యజ్వరవిషయము వీల్చిన దోచులు మనుజులను

కుట్టుకుండ చేయుటవగాని యత్నము లొనర్పవలయును. ఇందుకుగాను రెండుతెగ లేర్పడినవి. దోచుల నిర్మూలించవలసినదని కొందరును, దోచుల నిర్మూలించుటసాధ్యముగాన చుర్యజ్వర నూత్మశీవులను జంపి చుర్యజ్వర గ్రస్తులగు దోచులు ప్రజలను గుట్టుకుండ నేర్పాటులు చేయవలయునని మరికొందరును వాదించుచున్నారు. రెండుతెగల వారిట్లు వివాదపడుచుండ వైద్య పరిశోధన సహాయము వలన వీరిరువురును సంఖ్య మొనగూడినది. లిప్తును, బెంట్లీ డాక్టర్లు బొంబాయి నగరములోని యిండ్లనుందరనుండు కొన్ని నూతులలో మందు దోచుల మూలమున చుర్యజ్వరము కలుగుచున్నదనియు, బొంబాయి పరిసరములనుండు బురదనెలల యందలి దోచులు జ్వరమునకు కారణములు గావనియు స్పష్టీకరించిరి. దోడనే ఆచూతులు పూర్వీకేయబడెను. ఆంధ్రమానదివులయందుగూడ దోచుల నిర్మూలించవలసియుండెను. సముద్రపు దరినుండు నీటిగుంటలలోని దోచులనల చుర్యజ్వరము కలుగుచున్నట్లును, ద్వీపాంతర్యాగమున నున్న దోచులు ప్రమాదకములు గావనియును క్రిష్ణపుగూరు వెలువరించిరి. కనుక మున్ముందు, ఏవ్యాధికి ఏకరగతిదోచులు కారణములొ మరొన్ని వివరములు తెలియగలవు. తయారమున వ్యాధినివారక యత్నములు సుకరములగును. చుర్యజ్వరమును నిర్మూలించుటకు రోగముననున్న దోచులనున్నట్టిని జంపకక్కరలేదు. చుర్యజ్వరమునకు కారణభూతములగు దోచు లెచట నున్నవియు కనుగొని, ఆస్థలములయందు వాటిని నిర్మూలించవలసియగును.

సన్నిపాత జ్వరము

ఇక సన్నిపాతజ్వరము నెత్తుకొందము. త్రావడి ముదక మీ రోగమునకు కారణమని నమ్మి నీటిసప్లయిని పరిశుద్ధ మొనర్చు శ్రద్ధగహింపబడినది. కాని బోతుగు యద్ధసమయమున ఈగలవలన నీవ్యాధి కలుగుచున్నదను విషయము ప్రాముఖ్యమైనది. మరుగు చొచ్చయండు పొడియన్ను వేసి కప్పటవలన, ఆ చున్ను వై వ్రాలిన యీగలు పాలుమున్నగు పదార్థములవై వ్రాలి వాని నపరిశుద్ధమొనర్చును గనుక నీ మరుగుచొచ్చ విధానముమార్చి నూతనమగు నేర్పాటు లొనర్పబడినది. ఆరోగ్యవంతులుగ గనబడుప్రజల వలనగూడ నీయంటువ్యాధి వ్యాప్తమగుచున్నది. ఆహారపదార్థ పచన కార్యములకు వీరలనుపయోగించిన, ఏమాపిరి విడుచు గాలి సోకి పదార్థములు వ్యాధికారణములగును గనుక నీటి మానవుల నానె, ప్రత్యేకముగ నుండలయును. ఇవిగాక టీకాలువేసిన సన్నిపాతజ్వరకారకములగు నూత్మశీవులు జేవామున ప్రవేశించివృద్ధి నొందజాలవు. నీటిసప్లయిని చక్కజేసింత మాత్రమున సన్నిపాత జ్వరనివారణ వైద్య శాస్త్రము సంపూర్ణము గాజాలదు.

వైని చెప్పిన యంతముల బట్టి, వ్యాధిజ్వరప్రదేశము నాయుటయు, వ్యాధివ్యాప్తమగు నారముటయు, ముఖ్యమని తేలుచు, జనసామాన్య మారోగ్యముగ నున్నది గాన యే వ్యాధియు సోకనేరదని తలచుట యిదేక మని వ్యక్తమగుచున్నది. కనుక ఈ విషయము నింతటితో ముగించి, నే డీ విషయము నెల చర్చించితిమి కావణముల నివరింతును.

శ్రీల క ప్రవృత్తి.

ఈదేశమున నంటువాగు తరికారణమున చచ్చు మానుక యున్నవని చున్న ప్రశ్నించిన, శ్రీల ప్రవృత్తిగ మిచ్చును. అలగాగ హైవోకేచేత నా, యిట్టిస్థితి యేర్పడినది? కాను. గృహారోగ్యనిధుల శ్రీ, తిరుగుకుంట చేరకు, పిల్లలకు రోగములు తోచుగ వచ్చుచుండునను వెట్టికమ్మకము చేతను, వ్యాధులగుంట్లకు యున్నవి. జన్మించినది మొదలు 14 సం॥ల వరకును శిశువుల సోమణము శ్రీల యధినమైయున్నది. గృహమును పరిశుద్ధముగ నుంచుటది గాగల గృహయాజమాన్యవంతయు శ్రీలయధినము. అంటువ్యాధులు పిల్లలకు ఇంటియందును, పాతకాలలందును సోకకుండ తిల్లులు శ్రద్ధ చేసికొనవలయును. దోతనము వారు వ్యాధి మూలములను శంపజేయ యత్నింపవలయును. ప్రజలకు నిష్కల్మషమగు నాహార పదార్థములను లభ్యపడ జేయుట దోతనమువారి పనిమై యున్నది. దోచుల యునికిపట్టుల నానె, వాటిని ప్రభుత్వమువారు దగ్ధ మొనరింపవలయును. మురికిచేతులు, పాలు మున్నగు నాహార పదార్థము లాదిగాగల గృహ ఏర్పాటులయందు గంటు వ్యాధులు సోకకుండ శ్రీలు కాపాడవలయునని సర్ పార్సీల్యాకిసు గారుపర్యవసించిరి.

హిందూదేశములోని విద్య

(1)

ప్రస్తుతము యూరపుఖండమున జరుగుచున్న సహ సంగ్రామమువలన దేశీయ పారిశ్రామికాభివృద్ధిని గూర్చి హిందూదేశజు లందరను యోచించుచున్నారు. అందుచే నీ సమస్య యిప్పుడు మిగుల ప్రాముఖ్యము నందినది. ఈ విషయమున ఆశలు పెంచుకొనుచున్నాము. కాని యిందు మూలమున, జనుల వ్యవస్థాపకము లక్షణముల నడుటయు, తత్ఫలమున జనులు దురాశాసరు లగుటయు తటస్థింపవచ్చును. హిందూదేశమున పారిశ్రామికాభివృద్ధికి తగిన సౌకర్యము లున్న వని యెల్లవారును తెలిసినవిషయమే! కాని, కొన్ని నత్యగములలో నే మన ఆశయము లన్నియు సంపూర్ణముగ ఫలవంతము లగునని చెప్పజాలము. కాని దేశచరిత్రల జదివినవారికి, నిట్టి విషయములలో పట్టు దలయు, త్వరితముగ ఆర్థికాభివృద్ధియు నుండరాదనియు, కాల పరిపక్వమైనపుడు హైందవదేశముయొక్క పారిశ్రామికాభివృద్ధి కరితలాములకనునియు, తెలియకజోదు. హిందూదేశము యొక్క పారిశ్రామికాభివృద్ధియు చేకూరుటకు పూర్వము జనసామాన్యముయొక్క ఆర్థిక, సాంఘిక పరిస్థితులు సంపూర్ణముగ మార్పుకొనవలయును. ఇట్టి మార్పునకు విద్యయే ముఖ్య కారణము.

హిందూదేశపు విద్యావిధానములు తృప్తికరముగ నున్న వని యెవరను నుడువ సామాన్య జాలరు. ఈ పద్ధతులు పూర్వకాలమున మిగుల నుపయోగకరముగ నుండిన, ఆధునిక పరిస్థితుల కనుగుణ మనియు, దేశకొన్నిత్యమునకు ధిక్కరము నియు, నెల్లవారును దోషకపోదు. కావున భారతదేశ మోక్షము చేకూరుటకు నిచ్చుటి విద్యా పద్ధతులను సంపూర్ణముగ సంస్కరింపవలెను. ఈ విషయమై ధీశక్తి సంపన్న ల నేతలు యోచించుచుండుట చూడ మిగుల నామోదదాయకముగ నున్నది.

విజ్ఞాన శాస్త్రములందును, మతవిషయమునను, సార స్వతంత్రమునను, పారిశ్రామికాభివృద్ధియందును, రాజకీయవిషయములలోను నాగరక దేశములలో హిందూదేశము ప్రఖ్యాతి గాంచవలెనని భారతీయాలయాశయమని సామ్రాజ్యమహాసభలో సర్ ఎస్. పి. సింహాగారు వాదించుచున్నారు. కావున జనసామాన్యమునకు విద్యాజ్ఞానమును సులభముగా, వారలకత్తులను విజృంభింపజేసేయెడల, హిందూదేశము గణనీయస్థాన మాక్రమింపగలదని నిశ్చయముగ జెప్పవచ్చును.

ఉన్నతవిద్య.

ఉన్నతవిద్యా పద్ధతులలో నవశ్యముగ సంస్కరణములు జరుగవలెను. మనదేశజులు పట్టపరీక్షలయందు కృతాధ్యులు కావలెనని ఆఫీసులలోదనే విద్య నేర్చుకొనుచున్నారు. మరియొకవిధముల చేయుటయే విద్యయొక్క ముఖ్యాభిప్రాయమని కొందరు తలచుచున్నారు. కాని, పరీక్షలయందు కృతాధ్యులైన వారందరికిని నున్నత పదవులు చేకూరకుండుట చే, దేశమున అసంతృప్తి ప్రబలమగుచున్నది. మన విశ్వవిద్యాలయములు, పాశ్చాత్య ప్రతిస్థాపనములవలె, విజ్ఞానప్రసాదదాయకములుగ నుండవలెనని, పరిశోధకాగ్రంథములుగ మాత్రమే యుండగాను. మరియొక విశ్వవిద్యాలయవిద్యవలన లాభము నొందజాలని వారికి తగిన విద్యను నేర్చుట ముఖ్యము.

విద్యార్థుల నష్టము.

విశ్వవిద్యాలయమున చదివుట కనష్టములగు వాదనేకు లింను చేర్చుకొనబడుచున్నారని గడచిన నవంబరు నెలలో సర్ జేమ్సు మెన్డెస్ గారు చెప్పియున్నారు. విద్యార్థులకు గతిన నష్టముల లెక్కలను! జదివి, మిగుల చిన్నతమున విరిందు విద్యగ్రహణముచే యిందులకు గారణమని నడిచిరి. ఇది నివారించుటకు రెండు మార్గము లున్నవి. మొదటిది పరీక్షలను కఠినముగ చేసి, యిట్టి విద్యార్థు లున్నతవిద్య నభ్యసించ వీలు లేకుండగ చేయుట కాని, పరీక్ష లికివరకే కఠినముగ నున్నవనియు, ఉన్నత విద్యాభ్యాసమును నిరుత్సాహ పరుపగాదనియు, నిందుకు ప్రతికూలముగ జెప్పవచ్చును కాన ఈపద్ధతి సందర్భముగ లేదు.

ఉన్నతపాఠశాలలలోనే యీ సమస్యపరిష్కారము గు గానింపవలయును. విశ్వవిద్యాలయ పరీక్షలకు బోవువారు అపజయము నొందునట్టి విద్యాపద్ధతులను పాఠశాలలలో నెట్టి, ఉన్నతపాఠశాలల విద్య లోకానుభవదాయకముగను, జీవనోపాధి సంపాదనసహకారముగను నుండునట్లు చేయవలెను. "వీరికి వ్యాపారానుగుణముగ విద్య నొసంగుడు. అప్పుడు వారు దేశముయొక్క ఆర్థికాభివృద్ధికి మిగుల తోడ్పడుదురని" సర్ జేమ్సు మెన్డెస్ గారు చెప్పియున్నారు. హిందూదేశమున, పారిశ్రామికాభివృద్ధిచే తోడ్పడక క్రిగల మధ్యతరగతివారు లేరు. ఉన్నతపాఠశాల లీపద్ధతి కనుగుణముగ మార్పుకొని యెడల, పారిశ్రామికాభివృద్ధి సుసాధ్యమగును. ఈవిధమున మన విద్యా సంస్కరణములు జరుగవలెను. ఇండియన్ పేట్రీయట్ ప్రతిక.

సాంకేతిక విద్య.

జ పా ను దేశ ము.

జి. ఆర్. రామస్వామి ఆచార్యగారు.

"అనలులేక పోవుటకంటె ఆలస్యమైనను మంచిదే." ఆధునికవిజ్ఞాన శాస్త్రపరిజ్ఞానము నలవడజేసికొనుట యందు మనము వెనుకబడి యున్నాము. ఇప్పుడు కాలక్రమమున మన దేశీయులు మేల్కొంచి, కాగ్రక్రమమునకు గడంగుచున్నారు. మన దేశాభ్యుదయము మనమీదనే ఆధారపడి యున్నది. కావున, యీ విషయమై యితరుల నమ్మకొనుట అనవసరము. ఇప్పుడు హిందూదేశము వృద్ధిపొందు చున్నదని తెలియు జేయు సూచనలు కావచ్చుచున్నవి. స్వదేశీ, స్వరాజ్యాభివృద్ధియు జనుల మనముల నాకర్షించి, దినదిన ప్రవర్ధమానము లగుచున్నవి. విద్యాధికు లుత్సాహ పూరితముననులై కాగ్రక్రమమున దేశ సేవచేయుటకై కంకణము గట్టికొను చున్నారు. విద్యావిధానములను సంస్కరింపవలెనని యెల్లవారు నొక్కొక్కటిగానుచున్నారు.

కాని, మన ఆర్థిక, పారిశ్రామికాభివృద్ధిచే యెట్టిప్రయత్నములను గావింపక, మనకు గల వానితో తృప్తిపెంది యున్నారము. మన వృత్తులు, చేతి పనులు మున్నగునవి వృద్ధి గాంచలేదు. మరియు, సాంఘిక, గాజకీయ పరిస్థితులు మనకు ప్రతికూలముగ నున్నవి. ఎచ్చటనో కొంతమంది ధనికులు గానవచ్చు చున్నను, జనసామాన్యము, విద్యాగంధవిహీనమై, దారిద్ర్యము ననుభవింపుచు, అనేకకష్టముల పాలగుచున్నది.

ఈకాలమున పరిశ్రమలు జయప్రథముగ కొనసాగుటకు విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞానము, దూరదృష్టి, నిపుణులగు కార్యనిర్వాహకులు ముఖ్యము. సాంకేతిక, పారిశ్రామిక పాఠశాలలను స్థాపించి, యీవిషయముల గూర్చి పరిశోధనలను చేయుచు యీవిద్యను బాల్యము నుబోధము గావింపవలయును.

ఇక, జపాను దేశములోని సాంకేతిక విద్యను గూర్చి చెప్పెదను. 1871-75 సంవత్సరములలో పరిశ్రామిక, వాణిజ్య విద్యను గ్రహింపటకు, టోకియో నగరమున ఒక ఇంజనీరింగు పాఠశాలయును, ఒక వ్యవసాయ, పాఠశాలయును, మొక వాణిజ్య పాఠశాలయును స్థాపింప బడినవి. ఈమూడును ప్రాథమిక పాఠశాలలే. కాలక్రమమున యీ పాఠశాల లభి వృద్ధిపొంది, సామ్రాజ్య విశ్వవిద్యాలయములో జేర్చుకొన బడినవి. పది సంవత్సరములైన తరువాత, సాంకేతిక విద్య బోధక పాఠశాలలు స్థాపింప వలెనని యిద్దేశముతో, జపాను ప్రభుత్వమువారు కొన్ని నిబంధనల నేర్పరచిరి. కాని ప్రజలీయద్యమ తిత్త్యమును గ్రహింపజాలక, ప్రభుత్వమువారికి తగిన సానుకూలత మునుసంగ జాలరైరి. 1894వ వత్సరమున, సాంకేతిక విద్య నభ్యసించు విద్యార్థులకు ప్రభుత్వ కోశాగారమునండి ఉపకార నేతనముల నిచ్చెదమని జపాను దొరతనమువారు ప్రకటించిరి. తరువాత 1894-95 సంవత్సరమున నై నా జపానుయుద్ధము జరిగినప్పుడు, దేశీయపరిశ్రమ లభివృద్ధి గావలెననియు, అందు లకు సాంకేతిక పాఠశాలలను విరివిగ వ్యాపింపజేయవలెననియు జపాను దేశములో నభిప్రాయము వొడమిడి. కావున 1899-వ సంవత్సరమున విద్యాభ్యాసా ర్థికింద కావనమును ప్రకటించిరి. ఇందువలన, సాంకేతిక పాఠశాల లనియు, వ్యవసాయ పాఠశాలలనియు, వాణిజ్యపాఠశాలలనియు, కాశాపాఠశాలలనియు నాల్గుభాగములుగ విభజింపబడినవి.

నై నాదేశములో యుద్ధమైన తరువాత సాంకేతిక విద్యా శాలల ఆకర్షణకర గావచ్చినది. కావున 1903-వ సంవత్సరమున, ప్రభుత్వమునా కొక ప్రత్యేక కావనమును చేసి, యీపాఠశాలల నభివృద్ధి చేయ గడంగిరి.

1901-5 వత్సరమున గవ్యాజపాను యుద్ధము ముగిసిన పిమ్మట, జపాను దేశములో పరిశ్రమలకు ధీమంతులును నిపుణులునుగు వారి అవసరము కలిగినది. కావున సాంకేతిక విద్యా శాలలు దేశమున నెల్లడల వ్యాపించినవి.

జపానుదేశములోని సాంకేతిక విద్యాశాలల సంఖ్య యీక్రింద బొందుపరచుచున్నాము:—

ఉన్నత సాంకేతిక పాఠశాలలు.

సాంకేతిక పాఠశాలలు	9
వ్యవసాయ విద్యాశాలలు	5
వాణిజ్య విద్యాశాలలు	7
మొత్తము.	21

మధ్యమిక సాంకేతిక పాఠశాలలు.	
సాంకేతిక విద్యాశాలలు	85
వ్యవసాయ విద్యాశాలలు	8
వాణిజ్య విద్యాశాలలు	69
నాకా విద్యాశాలలు	11
ఇతరములు	6
దాలికలకు పారిశ్రామిక పాఠశాలలు	49
మొత్తము.	252
సాంకేతిక విద్యాబోధక పాఠశాలలు.	8
అనుబంధ సాంకేతిక పాఠశాలలు.	
సాంకేతికము	167
వ్యవసాయము	5961
వాణిజ్యము	281
నాకావిద్య	2
సముద్రసంబంధములు	121
ఇతరములు	1176
మొత్తము 6, 740	

ఇంతే గాక, జపాను దేశమున, 24 పారిశ్రామిక పరిశోధనాలయములును, 60 వర్తక సంఘములును, 2151 బ్యాంకులును, 10, 455 నమా కార సంఘములును, విద్యావిషయక, విజ్ఞాన విషయక ప్రతిస్థాపనములు నెలకొలవియు గలవు. మరియు నచ్చట, 4961 చేతిపనుల సంఘములును, 496 వ్యవసాయపు కంపెనీలును, 8818 వర్తక కంపెనీలును గలవు. ఇంకను, నావికాసంఘములు, రైలుమార్గములు, ట్రాములు, టెలిఫోనులు, మున్నగున వనేకములు విరివిగ నాదేశముగలవు.

ప్రజలపట్ల విజ్ఞానసానుభూతి లేకుండుట.

పి. హెచ్. డెవ్లను గారు ఇండియా సివిల్ సర్వీసుకాళుకు చేరినవారు. వీరు పని చాలించుకొనిన పిమ్మట "భారతీయ సైతికవిద్యాబోధనము వర్ధవిభజన విషయము" అను పేరిట నొక గ్రంథమును వ్రాసిరి. ఈగ్రంథమును విమర్శించుచు "న్యూస్ పేపర్సును" అను ఆంగ్ల దేశపుత్రిక ఇట్లు వ్రాసినది.

భారతీయుల విద్యా మత విషయములను గూర్చి దొరతనము వారిభావమునుబట్టి కొట్టికొలదిగ నున్న భారతీయుల ఆస్థిక విజ్ఞాన విషయములను ప్రభుత్వమువారు గ్రహించుటకు ప్రయత్నించుటలో పూర్తిగా విఫలమైరిని స్పష్టమగుచున్నది. చీనాదేశమునందువలెనే హిందూదేశమునందు గూడ ప్రజలకు మత విశ్వాస మత్యధికముగ నుండెని విలు సర్వీసు ఉద్యోగులలో 100కి 99 మంది కొంగల నేటకు వ్యయపరుచు కాలమున సహస్రాంతమైన మతవిషయమున వ్యయపరుచుట లేదని వ్రాయవలసినచ్చుట చాలాకోచనీయము. ప్రాకృతిక దేశముల కన్యోన్యము కలుగుటకు విజ్ఞాన సానుభూతియే ముఖ్యసాధనము. అట్టిసానుభూతి ప్రభుత్వోద్యోగుల యందు కేవలము వ్యూహముగ నుండుట చాల విచారకరము. భారతీయులవలకు ఆరాజకుడగుటకు కారణమితడు ప్రభుత్వము పారిపాఠశాలల లం దు నై తిక శక్తి ని గోల్పోవుటకాదు. భారతీయుల మత ఆస్థిక భావములందును రాజకీయాభివృద్ధియంగును పాలకులకు సానుభూతి లేదనియును దొరతనము వారు దయాయులై నేసిన రోడ్లు, ఇనుపదారులు కాలువలు మున్నగు లాభములకు కృతజ్ఞతతో పాలములను దున్నుకొనుచు చేతులు జోడించుకొని యుండకతమ హక్కులను గోరు భారతీయులను ప్రభుత్వోద్యోగులు తాము దేవాంశ సంభూతులైనట్లు భావించుకొని భారతీయులు మనల నిట్లుగ సాహసించుట యాయను తూడ్చి భావముతో గూడిన యాగ్రహముతో తిలకింతురనియును భారతీయులు గ్రహించుటయే ఈ ఆరాజక కృత్యములకు కారణములని మేము భెంటనుగారికి తెలుపుచున్నాము. (బొంబే కానికలు)

తెనాలినుండి ఆంగ్లసామ్రాజ్యస్థ స్వరాజ్యసంఘకార్యదర్శి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. ఆంగ్లదేశ స్వరాజ్యసమితి కాగ్ర్యదర్శియగు గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు ఎం. ఏ. గారును, అప్పికట్ల నూర్య నారాయణమూర్తి గారును ఈ నెల 11 వ తేదీని ఈ యూరికివచ్చి నాటి సాయంత్రము వెద్దలబారులో స్వరాజ్యాంధోళనమును గూర్చి యుపన్యసించిరి. 500 మంది సభ్యు లుండిరి. అజ్ఞతపు భీమశంకరరావుగారు ఉపన్యాసకుల నభినందించుచు అనేకులు స్వరాజ్యసంఘమున జేరి ప్రస్తుత విషయదశయందు స్వరాజ్యోద్యమమును ప్రోత్సహింపవలెనని కోరిరి. వెంటనే 15 మంది స్వరాజ్యసంఘమున జేరిరి. పుర. జనుల ప్రార్థనపై సర్వోత్తమ రావుగారు తెనాలియగు 18 వ తేదీ కూడ నుండ నంగీకరించిరి.

స్థానిక వార్తలు

చంద్రగిరి డివిజన్ లో కాన్ఫరెన్సు:— చిత్తూరు జిల్లా చంద్రగిరి డివిజన్ లో కాన్ఫరెన్సు ఈ నెల 15 వ తేదీ నుండి ప్రారంభమగును.

ఒక సవరణ:— నిన్నటి దినమున యథా వ్యయమున గూర్చి ప్రకటించబడిన పట్టికలో పాను లనుటకు బదులు చాల రులని చదువదగును. 5 చాలరులు ఒక పాను లెక్క చూడ దగును. ఒక చాలరు మూడు రూపాయలు వెలగలిగి యుండును.

ఓం ఆంధ్రమాత:— ఈ పటము పితాపురమున నుండిన వారిగడ్డి సత్య నారాయణగారిచే చిత్రింపబడినది. దీనిని ఉమ్మే అలీపా కవిగారు మాకార్యస్థానమునకు పంపిరి. పటమున ఆంధ్రమాత స్వరూపమును వీణయును వాహనమును రమ్యము గ చిత్రింపబడినవి.

కొఱాయిలు నీటిపారుదల:— పశుభయన నీరు పంపబడనందున చెన్నపురి మరణముల సంఖ్య అధికమగునని చెన్నపురి పౌరులు అనుకోనుచుండగ, జూను నెల 30వ తేదీతో అంతమైన వారము నందు కలకత్తా నగరమున మరణముల సంఖ్య చాలతక్కువగా నుండెనని కలకత్తావారు సంతసించుచున్నారని టైట్స్ నుకొ పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

ఉపాధ్యాయుల సభ:— చెన్నపురి బొంకెటింగు చోటునందు ఈ నెల 18వ తేదీ బుధవారమునాడు రాజధాని యందుగల మొదటి గ్రేడు రెండవ గ్రేడు కళాశాలల ప్రిన్సి పలుల సభ జరుగగలదని హిందూ పత్రిక వ్రాయుచున్నది. విద్యార్థుల కష్టసుఖముల విషయమై చర్చింపబడునని తెలియుచున్నది.

మోటారు బండిని తవ్వమార్గమున నడపి నందుకు జరిమానా:— కెప్టెన్ నికోహోలు గారి మోటారు బండిని నడుపు రాబారావు అనునతడు గత నెల 20వ తేదీ సాయంత్రము 5-45 నిమిషములకు తవ్వమార్గమున నడపినందుకు రాజధాని మొదటి మేజిస్ట్రేటుగారు 10 రూ॥లు జరిమానా విధించిరి.

మలోపన్యాసములు:— తిరువళ్ళీటి కెల్లెట్టు మండలమున ప్రతి ఆదివారము సాయంత్రములకు మతము యొక్క ప్రాముఖ్యతను గూర్చి ఉపన్యాసము నియ్య బడును. ఈ నెల 15వ తేదీ ఆదివారము సాయంత్రము 6-15 నిమిషము లకు ప్రాధేనకు పోతీ అప్పస్వామి గారు మత ప్రాముఖ్యతను గూర్చి యుపన్యాసించెదరు.

మాంబలమున పాత శాల:— విద్యా పోషణ మునకు పేరుపడిన రావుసాహెబు కలవల కల్లున (శ్రేష్ఠి) రావు సాహెబు రామానుజము శ్రేష్ఠిగార్లు చెన్నపురిలో మొక పేట అయిన మాంబలమున మొక పాతశాలను క్రొత్తగా స్థాపింప నిశ్చయించి యీ నెల 9వ తేదీని పాతశాలను తెచ్చిరి. ప్రారంభోత్సవము పాతశాలను తెరచుట మొదలగు ఉత్సవములు మాంబలము జమీదారుగారిచే జరుపబడెను.

యాదవ సభ:— ఈ నెల 12వ తేదీ సాయంత్రమున యాదవ (గొల్ల) సభ తిరువళ్ళీటియందు సి- కృష్ణ స్వామి స్వీగారి ఆధిపత్యముక్రింద జరుపబడెను. ఈ సభమున బాలికలకును, బాలురకును నిర్బంధములతో విద్య నేర్పవల యుననియు, పలువురు యాదవుల వద్దనుండి చందాలు ప్రో గుచేసి తిరువళ్ళీటియందు యాదవ బాలురకు, బాలికలకు పాతశాలల కొక భవనము కట్టించవలయుననియు సభయందు తీర్మానించ బడినది.

తపాల నోటీసు:— ఇంగ్లాండు మొదలు గాగల జేశములకు పంపబడు వుత్తరములు యీ నెల 21వ తేదీ శనివారమునాడు పంపబడును. రిజిస్టర్ కాబడని ఉత్తరములు మాత్ర మే పంపబడును. ఈ నగరములోని ఇతర తపాలా స్థానము లందును, జనరలు తపాలా స్థానము నందును వైదేశములకు తపాలు పంపబడు వేళలలోపుగా ఉత్తరములు ఇయ్యవలెను. ఇవి సరియైన కా

లములలో బొంబాయి నగరమును చేరునని పూచీ బడబాలము. 15 దినములకొక తూరి మామూలుగా పంపబడు వైదేశముల త పాలు యీ నెల 20వ తేదీ శుక్రవారము నాడు యీనగరపు జ నరలు తపాలా స్థానముండి పంపబడును.

శ్రీమతి రాజలక్ష్మీ కన్యగారు:— 11 వత్సరముల ప్రాయముగల ఈ బ్రాహ్మణ బాలిక ఈ నెల 15-వ తేదీ ఆదివారమునాడు సాయంత్రము 4 గంటల 15 నిమిషములకు ఆర్యవియ్యం వీధిలోనున్న వై. ఎం. ఐ. ఏ. గోష్ఠి మందిరమున గాన కళాకాశలమును చూపును. ఈ పాటకచ్చే రీతి వచ్చిన ఆదాయము విస్త్రుట నిధి కయ్యబడును. తెనుక నొకసారి మే వివాహాలకామణి గానసభ రీతి మందిరమునకే పోయియుంటిమి కాస్త్రోక్త విధానమున చక్కని పాండిత్యమును బడసిన ఈ కన్యకామణి వైదవత్తమకు కోమల కంఠము సహజా లంకారముగ సభ్యుల నానందపరచుట నొనరించెనని వ్రాయుటయు దలితమోక్షి యొకింతయును లేదు. కాన గానవిశోదరుని యైనను సత్కాల తేవరుని యైనను పూజ నీయ యగు విస్త్రుట నిధికి ధన సహాయమనియైనను ఎల్లరు నీ గానసభ నాదరింతురని కోరెదము. — (ఆం. ప. సం.)

గోపాల కృష్ణగోఖలే జీవితము:— సుప్రసిద్ధులగు ఆర్. పి. పరాంజనేగారు దీనిని ఆంగ్లమున రచించిరి. ఇది టెన్సెన్సన్ కాలేజి మేగజేనుండి పునర్ముద్రితము. ఇందు స్వాతంత్ర్యము, ప్రతిభాశాలియునగు గోపాల కృష్ణుని జీవితము మిగుల రమణీయముగ వ్రాయబడియున్నది. గోఖలే గారి ఆశయములు, వారి గుణగణములు, వారి ఆంగ్ల నేత, దక్షిణాఫ్రికా ప్రయాణములు, కాసనసభలో వీరు చేసిన మహాత్కారములు, వీరియుత్తరములు మున్నగు వానిని గూర్చి చక్కని లిఖింపబడియున్నది. గోఖలేగారు స్థాపించిన దేశసేవా సంఘపరిశ్రమ కూడ ఇందు వ్రాయబడియున్నది. చైలి సుగ్రాహ్యము. ఇందు గోఖలే, శ్రీనివాసశాస్త్రి మున్నగు మహానీయులయొక్కయు, కొన్ని భవములయొక్కయు చిత్ర పటములు కలవు. ఈ సంగ్రంథమును దేశభిమాను లందరును పొంది ధవ్య లగుదురు గాక. పుస్తకము వెల రు 0.4-0 మాత్రమే. వలయువారు, మా నేజరు, ఆర్యభూషణ వ్రెస్సు, పూనానగరము అని వ్రాయవలెను.

నేటి వాతావరణస్థితి:— మొత్తమునుండ నంతటను వాయుభారము తగ్గినది. బంగాళాఖాతమున కుత్తరమునకు దత్తమండలములు దక్కనులందును, నధికముగా తగ్గినది. రాజధానియందంతటను వాయువ్యముగా వాయువులు వీచు మాదనలు గలవు. ప్రస్తుతము తూర్పుతీరమునందును, కన్యాటకమునందును తప్ప ఇతర ప్రదేశములందు వాయువ్యములు ముననే వాయువు వీచుచున్నది. పశ్చిమతీరమునందు వర్ష వాయువులు (మాన్ సూన్) తగ్గుచున్నవి. దత్తమండలమునందును దక్కనునందును నేటి ఉదయమున బలవంతమగు వాయువ్య వాయువు వీచినది. రాజధాని దక్షిణభాగమున, ఉదకమండలము, నేలము, కొయ్యంబుల ప్రాంతములందు వాయుమండలము న చలనము కనబడలేదు. తూర్పుతీరమునందును, దత్తమండలము లందును, దక్కనునందును మధ్యమోష్ణము తక్కువగానున్నది. ఇతర ప్రదేశములందు చెక్కుచేగా నున్నది. కన్యాటకమునకు పగటి యుష్ణము నధికము గాగలదు. మధ్య తిరుచనాపల్లయందు 101 (ఫా) డిగ్రీల యుష్ణము గలదు. నెల్లూరునందును 100 డిగ్రీలకు వైగ ఉష్ణముగలదు. తక్కిన ప్రదేశములందు 98 డిగ్రీలకు తక్కువగానున్నది. రాజధాని ఉత్తరభాగమునకు యుష్ణము సాధారణస్థితికి తక్కువగానే గలదు. ఉత్తర సర్కారులందు తప్ప ఇతర ప్రదేశములందు రాత్రి యుష్ణము అధికముగానే గలదు. చెన్నపురి తీరమునందు వాయుమండలమున వాస్తవ అధికము. అంతటను మేఘములు పట్టుచున్నవి. దత్తమండలములందు కొద్దిగ వర్షించినది. ఆనంతపురమున 1 1/2 అంగుళము వర్షించెను. ఉత్తర సర్కారులందును కన్యాటకమునందును కొద్దిగ వర్షించినది.

ఆసిని సెంట్రు నిధి:— శ్రీ హేమాచల ప్రెస్స్ పబ్లిషింగు గారు బొంబాయి 5000-0-0; కాంతారానారాయణదస్ యొక్కరు గారు 1000-0-0; కరాచి వాహ్లాంబూలు లీగ 322-0-0; నేలము హోముయూలీగ 200-0-0; ఆర్. వి. విశ్వంధర నాడు గారు రిటైర్డ్ ఎక్జిక్యూటివు ఇంజనీరు లాహోరు 101-0-0; రామ నాథం నెట్టిగారు నేపాల్ 100-0-0; కర్నాటక ప్రత్తికాపాతరులు బెంగుళూరు 100-0-0; సి. ఎస్. డోపి, బి.సి. బి. ఎల్ (అ

హమదాబాదు) గారి ద్వారా 885-0-0; ద్వారకా ప్రసాదు గారు 100-0-0; మానసయ్యలగు నేంకటపతి రాజుగారు 50-0-0; ఆకల్ల సూర్యనారాయణరావుగారు 50-0-0; లాల్ నందలాలు గారు గుజరాతు 50-0-0; ఇతరులు 150 ఇతర మొత్తములు 120-6-0 ఎస్. వి. రామదాసుగారు విశాఖపట్టణము 25-0-0. గురురాజు రావుగారు ప్రిడరు నల్లారి 20-0-0 ఇతరములు 429-6-0 కె. శ్రీనివాసరావుగారు పులివెందుల 5-0-0 రావుసాహెబు వెంకట్రామయ్యగారి వంటబ్రాహ్మణుడు, కే. ఆర్. పాంబూర్తిగారు నెల్లూరు 5-0-0 ఇతరులు 166-8-0 ఇతరులు 68-11-0 వైస్రతదాసుగారు కంచి 2-10-0 ఇతరులు 42-6-0, మొత్తము 8942-5-0.

సోమవారపు సభలు:— ఈ సభలకొరకు ఏర్పాట్లతిరుముగా జరుగుచున్నవి. మైలాపూరు సభయందు గొ॥ ఎస్. శర్మగారధ్యక్షత వహించెదరు. తిరువళ్ళీటి సభకు ఎస్. కస్తూరి రంగయ్యంగారధ్యక్షింతురు. ఈ సభయందు తిలొంగుగారును మాట్లాడుదురు. గంగకొండకొ మంట పములో సభజరుగును. బార్బిటోను సభ ఎస్-గురుస్వామి సెట్టి గారి అధ్యక్షతక్రింద వై. యం. ఐ. ఏ. హోటలో జరుగును.

డాక్టరు పి. వరదరాజుల నాయుడు గారు:— నాయుడుగారు దేశసేవాశ్రమము పూనినది యిదివరకే ప్రకటించబడినది. వీరు తిరుపూరు ప్రజలకు ముఖ్యముగను కోయంబుత్తూరు మండలము వారి కందరికినిగూడ ఆదరపాత్రులై యున్నారు. వీరి కయడు 32 వత్సరములు వీరు హోమపతి వైద్యవిధానమున విద్యాపారంగతులై 1912వ సంవత్సరమున తిరుపూరులో స్థిరపడిరి. ఒక కలెక్టరును నాటికి వీరు ముద్రసిద్ధ వైద్యులని విఖ్యాతి బడసిరి. వీరు ప్రారంభమున వర్తకులకును జన సామాన్య మునకును పకనమందిగము నేర్పరచిరి. పిమ్మట నిమ్మ జాగ్యుధాతక సంఘసంస్కారసంఘముల నేర్పరచిరి. ఇకటబడిన మొదటి పరిశ్రామిక సంఘ వార్షిక ప్రవర్తనమునకు వీరు కార్యదర్శిగ నుండిరి. హవాకా పట్టణ లొంకిని నేర్పరచిరి. ఈ జిల్లాలో నడిపాకు తాలూకా సంఘములే లేకయుండ వీరును కే. కృష్ణస్వామయ్యగారును మొదటి తాలూకా సంఘమును తిరుపూరులో నేర్పరచిరి. వీరు చేరిన దేశసేవ గణనాతీతము. మూడవ కోయంబుత్తూరు మండల సమావేశమునకు వీరు కార్య దర్శులలో నొక్కరుగా నుండిరి. మొదటి కోయంబుత్తూరు పట్టణ సమావేశమునకు కార్యదర్శి వహించినది యొకరు న్యాయుండియా పత్రికకు వ్రాసిరి.

భారతదేశ అభినవకీర్తిమూలం దగు దాదాభాయి నెహ్రూగారి మరణ సంవత్సరమున ఈ నెల 3వ తేదీని నిడమల్లూరిని, పోతన పుస్తక భాండాగారము వారును, 4వ తేదీని సంగమ స్వరాజ్యసమితి వారును సభలకు జరిపిరి. 4వ తేదీ సభయందు సంగమ స్వరాజ్యసమితివారు నిర్బంధావాసక్షుల నాశ్రేయించుచును, అధికారుల క్వారాంటిన్లో నాశ్రయమున కనమ్మ తిని చెలుపుచును తీర్మానములను జేసిరి.

గద్వాల తాలూకా తడకల యను గ్రామసమీపమున నొక గోనాయి రి మాసముల క్రిందట తామ వెంచిన కుక్కను సమాధిచేసి పోయెననియు ఆసమాధిలోనుండు కుప్పి దేవతత్వము గొలచిన భక్తులందరికిని సకలాభీష్టముల నిమ్మరు వందలకొని జరులచే నుత్సరము జరిగించుకొనుచున్నదనియు కొల్లా ప్రముచుండి యొకటి లేఖకుకు వ్రాయుచున్నాడు.

ఒక సభ:— ఈ నెల 15-వ తేదీని సాయంత్రం 3 గంటలకు తిరుపతి యెద్దెరుట పుత్తహోటలో చిత్తూరు జిల్లా చంద్రగిరి తాలూకా కాన్వెన్ కమిటీ యధికారులు క్రింద పట్టి విూటించు జరుగును. జి. ఎస్. అగాషిగారు ఎం. ఏ. ఎం. సి. “దేశీయవిద్య” ను గూర్చియు కారండికార్ గారు వి. ఏ. “దేశీయవస్తు నిర్మాణము” ను గూర్చియు ఉపన్యసించురు.

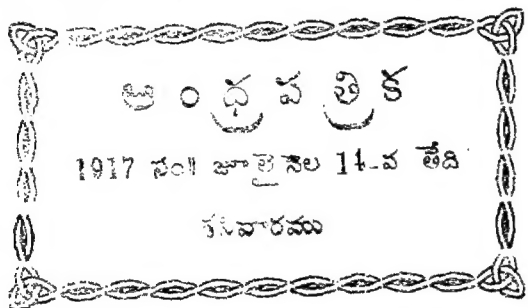
అమ్మ తాం జనము. అన్ని నోషలకు సిద్ధపడము. చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0. తలనొప్పుల మాన్పును. పార్శ్వపు నొప్పుల తొరదోలును. వాయువు పొట్ల పోగొట్టును. అమ్మతాంజనధి డిపో, మదరాసు.

కావలెను.

ఆంధ్రదేశమునం దంతటను ఆంధ్రవిద్యా నిధి వక్షమున సంచారము చేసి, దాని ప్రయోజనమును ఆంధ్రసాధుల కరుకవరచి వారిని సభ్యులుగ చేర్చుటకు, సమర్థులగు యేజులకు కావలసియున్నాడు. వలయువారు, వారి కిదివరకు గల లోకానుభవమును గూర్చియు, వారు కోరు వేతనమును గూర్చియు, ఆంధ్రవిద్యానిధి కార్యదర్శులు, 7 తంబు శ్లేష్మికిక్కి న్రాసు ప్రార్థింతురు.

విషయానుక్రమణిక.

గోదావరిజిల్లా సంఘము	2
ప్రజల ఆంగ్లము	3
హిందూదేశములోని శిక్ష, సాంకేతికవిద్య-జపానుదేశము	4
ఫౌజుకావ్యాలు	5
ప్రధానవ్యాసము	
పాశ్చాత్యవారి కర్తవ్యము	6
వాస్తవ - వాస్తవ్యము	7
విశేషములసంగ్రహము	
విశేషాంశివాదము	8-9
ఇంగ్లీషు తంత్రవాదము	10-11-12
వృత్తాంతములు	13
వివిధవిషయములు	14

పరిపత్త్యవారి కర్తవ్యము

ఆంధ్రభాష యదృశకణిణియను బొందుచున్న యీ సమయమున సమగ్ర వ్యాకరణరచన మనసగనుగుండువర కొకమారు చెలిపియుంటిమి. ఆంధ్రభాషలో ఆనదిన ముద్భవించుచున్న పదజాలమునకు మాంధ్యమును వివరముగ చెల్పు సమగ్రమును నిఘంటురిర్పాణ మి తరుణమున నత్యవసరమని వేరుగ జెప్పనక్కరలేదు. ఆంధ్ర సాహిత్యకవిత్వపు విఘంటు నిర్మాణమునకు బూనిన దివి ప్రచురింపబడినది గాని, వనులు తృప్తి కరముగను, సత్వరముగను జరుగుచున్నటుల గాన రావు. తిక్కన కాలమునుండియు విశ్వవిద్యాలయ స్థాపనను వరకును భాషలోనికి వచ్చిన పదజాలమునకైనను సమగ్రమగునిఘంటు ఆంధ్రభాషలో గానబడదు. హిందూరాజుల కాలముననే గాక, మహమ్మదీయ ప్రభుత్వ కాలమునందు గూడ రాజకీయసాంఘిక శక్తియు లనేకములు హిందూస్థానీభాషనుండి ఆంధ్రభాషలోనికి వచ్చినటుల, అలసాని పెద్దన మహాకవిచే విరచితముగు మనుచరిత్రప్రబంధమే సాక్ష్యము. అట్టి పదములు భాషలో జీర్ణించినవి. వాటికి సరియగునర్థము చెలిపి వాటికి ఆంధ్ర భాషలో నర్థమును మిచ్చు నిఘంటువులు బయలుదేరలేదు. సాహిత్యకవిత్వపువారి కార్యమునకై పూనుకొనియున్నారని తెలియుచున్నది గాని, ఫలితము లింకను వెలునడలేదు. ఆంగ్లభాషలోని Right అను పదమునకు "హక్కు" అనుపదము సరియగు భావము నిచ్చుచున్నది. ఈ పదము ప్రజాసామాన్య మందరును అనుదినము నుపయోగించు వాడుకపదమయి యున్నది. ఈ పదమునకు భాషలో స్థాన మియ్యనిచో, భాషకు

నష్టమేగాని లాభములేదు. ఇటులనే, మికారు, ఫరవా, చెలాయిపు, దగా, జవాను, అట్టి, దఖలు, దాఖలు, జమీందారు, ఉమేజువారీ, సర్కారు, హంసాయి, సిస్ట్రీ, కిస్త్రి, పోరంబోక, మొదలగు పదము లనేకములు వాడుకభాషలో యంతర్భాగము లయినవి. వీటిని భాషలోనుండి విసర్జించుట, భాషానవృత్తికి కారణము గాదు. ఇతరభాషలలోని పదములు ఆంధ్రభాషలోనికి వచ్చి పాదుకొనినపుడు, వాటిని ఆంధ్రభాషాపదములుగనే మొంది, భాషలోని పదజాలమును పెంపొందించుట యభివృద్ధి సూచకము. ఆంగ్లభాషాచారిత్రమును జూచిన, స్వచ్ఛమగుఆంగ్లభాషాపదములకన్న లాటి నుగ్రికు, ఇటాలియను, ఫ్రెంచి, జర్మను మొదలగు, యన్యభాషాపదములు భాషలోనికివచ్చి, భాషనువిస్తరించినటులగాననగును ఇంతటితోత్పత్తివందకయనే కహిందూదేశ భాషాపదములు గూడ ఆంగ్లభాషాత్వము లుపసవి. భాగ్యవంతులను నవాబులని వాడుట యీ దేశమున సామాన్య మయినది. పాకరులను కూలీలని నీచముగ వాడుటయు నాచారమయినది. లేబరు కక్ష కధ్యక్షుడుగ నుండిన కేసు హక్కిగారిని, ధనవంతుల కుటుంబములోనివారు కూలీల రాజుని పిలుచుచుండిరి. "దర్బారు"ను పదము గూడ ఆంగ్ల భాషలోనికి వచ్చినది. ఇటులనే తహశీలుదారు, జమాబందీ, మొదలగు పదములు గూడ ఆంగ్లభాషాపదములుగ గూడ కాలక్రమమున మారినవి. ప్రతి దేశమందును వేర్వేరు నాగరికతలు గలయునపుడు దేశభాషలలో గూడ అందు కనుగుణ్యముగు మార్పులు కలుగక నూనవు. ఆంగ్ల పరిపాలనమున ఆంధ్ర భాషలో ఆంగ్ల పదము లనేకములు ప్రవేశించి, జనుల వాడుకలోనికి వచ్చినవి. "supply" అను ఆంగ్ల పదము ననుదినమును వాడుకొనుచున్నారము. అందుకు దగిన సులభముగు ఆంధ్రభాషాపదములకు కష్టము, కోర్కె, మేజిస్ట్రేట్లు, కేసు, పాకరు, కేక్లను, కైలు, ట్రాము, స్ట్రీటు, టైము, మొదలగు పదములు ఆంగ్లభాషా వాసన లేని వారికి గూడ వాడుకపదము లగుటచే, వాటి భావమును సూచించు సుస్కృత పదముల నుపయోగించిన యెడల, వాటి యర్థమును గ్రహించలేక జనసామాన్యము చిక్కులు పడుచును. అందుచే ఆంధ్రభాషలో జేయే యన్యభాషా శక్తిములు శల్యగత మయినవై నిర్ణయించి వాటికి యర్థస్థాన మొసగవలసి యుండును. ఇతర భాషా గాక గద్యలిక్తున యని సార్వక నామమును బొందిన రావుబహద్దూరు కందుకూరి వీరేశలింగమవంతులుగారు తమ తేజుని చేబూని సంఘ సంస్కరణోపన్యాసములు, ప్రహసనములు, మొదలగు గ్రంథములను వ్రాయబూనిన పిమ్మట, భాషలో నూతనముగు సాంఘిక, పైకి, మత, శబ్దము లనేకములు ఆంధ్రభాషకు సొంపుగూర్చినది. నవీనముగు భావములను ఆంధ్రభాషలో వ్యక్తపరుపవలసిన సమయమునందు, సంస్కృత శబ్దములతో భాష నూతన శక్తియును కృజించుట సహజము. ఆంగ్లభాషలో గూడ నూతన శబ్దార్థములను సమర మగునపుడు లాటిను గ్రీకు భాషలనుండి గ్రహించుట సర్వసామాన్యము. తెలివితీ, క్రోనోమెకఫోను, మొదలగు పదముల నిర్మాణమే యిందుకు నిదర్శనము. వీరేశలింగము వంతులుగారు గూడ సంఘ సంస్కరణ వ్యాపనము కొరకై సంస్కృత శబ్దజన్యముగు నూతన పదములను ప్రయోగించిరి. పాశ్చాత్య భాషములను ఆంధ్రభాషలో క్రొత్త పదముల మూలమున చెలియబరచిరి. ఆపదము లేయర్థమున ప్రయోగింపబడినవై వినికిడివలన సందేహము

మొదలు పామరులవరకు గ్రహించుచునే యుండిరి. 1906 వ సంవత్సరమున జాతీయోద్యమము భారత దేశమున విజృంభణమును జూపిన సమయమున ఆంధ్రదేశమునందు గూడ సంచలనము కలిగెను. ఆ సంచలనమే తుట్టుతుడకు ఆంధ్రోద్యమ రూపమున పరిణమించెను. జాతీయోద్యమా రంభమునుండియు, ఆంధ్రభాషలో రాజకీయందో శనమును గూర్చిన పదములు ప్రయోగింపవలసి వచ్చెను. అక్కుటికరును భాషలో గలిగిన మాధులను గమనించి, వాటి ప్రయోగమును నిరసించుటకు సూత్రముల వేర్పాటు వ్యాకరణము గాని, ఆ పదముల మాధ్యమమును యదమిశ్రిమని తెలియజేయుటకు తగిన నిఘంటువుగాని, ఆంధ్ర భాషలో నిర్మింపబడియుండినయెడల, నూతన సంచలనసమయమున భాషలో నవసరమగు శబ్దముల నుత్పత్తి చేయుటకు కొంత యాధారముండెడిది. భాషాపరిణామముతో బాటు వ్యాకరణ నిఘంటువులు లేమిజేసి, ఎవరికి దోచినటుల వారు పదములను ప్రయోగించిరి. ఆసమయమునందే పాశ్చాత్యవిజ్ఞానమును ఆంధ్రభాషలోనికి దెచ్చుట యవసరమని తోచి, విజ్ఞానచంద్రికా, ఆంధ్రభాషాభివర్ధన మొదలగు సంఘములు ప్రకృతిశాస్త్రములకు, ఆంగ్లరాజకీయ తత్వజ్ఞులచే రచియింపబడిన గ్రంథములను, ఆంధ్రభాషలోనికి తమమా చేయుచి ప్రకటించినవి. ఆంగ్లభాషలో వలె, ఎచనకావ్యములలో నవల లను నూతనరచన ప్రారంభమయ్యెను. నూతన శబ్దజాల ప్రయోగము వెల్లివిరిసెను. ఒక గ్రంథకర్త యుపయోగించిన పదములను వేరొక గ్రంథకర్త యుపయోగింపలేదు. ఈ తారతమ్యము ప్రకృతిశాస్త్రగ్రంథములలో నెక్కుడుగ గాననగును. ఇక రాజకీయ పరిభాషను నిర్మించుటలో గూడ ఒక విధానము గాఢపలేదు. Nation అనుపదమునకు జాతి అనుపద ముపయోగింపబడుచున్నది. ఉపజాతు లగు ఆంధ్రులు, తమిళులు మొదలగువారిని గూడ ఆంధ్రజాతి, వంగజాతివార లని పిలుచుచున్నారు. వర్ణభేదమును తెలుపునపుడుగూడ బ్రాహ్మణజాతి యనియు, శూద్రజాతి యనియు వాడబడుచున్నది. అందుచే జాతికి మాధ్యమము ప్రస్ఫుటముగా లేదు. జాతి యనుపదమును వర్ణవిభేదమును సూచించుటకు మాత్రమేగాక, ఆంగ్లభాషయందు Race అనుపదమునకు పర్యాయపదముగ వాడబడినటుల మనస్ఫుటితో గాఢించుచున్నది. "బ్రాహ్మణ: క్షత్రియో వైశ్యో శ్రుత్యయోవర్ణాద్విభజితః" అను పదమునకు ఆదర్శమని సామాన్యముగ నుపయోగింపబడుచున్నది. కుగ్రామములోగూడ తెలుగుకత్రికల జరుపువారి శిల్పమగ్గుచున్నది. ఇటులనే Democracy, Freedom, Constitution, Policy, Commonwealth, మొదలగు శబ్దముల యర్థమును సూచించుట కనేకు లనేకపదములను వాడుచున్నారు. దేశభాషలో నున్నతవిద్యును నేర్పుట యవసరమని ఆంధ్రమహాజనసభ ఘోషించుచున్నది. ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞానమును దేశభాషలోనే నేర్పుట మన యాదర్శ మయియున్నది. కావున నూతనశబ్దనిర్మాణ మితరుణమున అత్యవసరము. ఆ శబ్దముల యర్థమును స్థిరీకరించిన గాని భాషకు సక్రమపరిణామము గలుగదు. వంగమహారాష్ట్రదేశములలో ఇందును గూర్చి ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఆంధ్రభాష నుద్ధరింప కంకణము గట్టికొనిన ఆంధ్రసాహిత్య పరిపత్త్యవారి కార్యము నెంతవరకు నిర్వహించినారో, ఆంధ్రదేశమునకు చెలిసియే యున్నది. భాషవిషయములో నింత గాఢ

నిద్రకు కారణమేమైయుండును? ప్రాచీన దేశమున సాహిత్య పరివర్తనలు ప్రాచీనభాషను పరిశోధించి, వచనరచనయందు యూరపుదేశము లోని భాషలలో కెల్ల ప్రాచీనభాష యుత్తముగాన మాత్రమించునటుల జేసినవనిమాత్రా ఆర్కాల్లను ఆంగ్ల గ్రంథకర్త వ్రాసియున్నాడు. తమిళభాషను గూడ పురాతన కాలమున తమిళ పరివర్తనలే యుద్ధించినవి. అటులనే ఆంధ్రసాహిత్యపరివర్తన వారు గాని, నవీనోద్యమముల హృదయమును కనుగొన నామర్శము గల శబ్దశాస్త్రజ్ఞులు గాని, యీ పనికి బూనుకొని, నూతనశబ్దములకు రూప ర్థముల నిర్ణయించియు, కొత్త పదములను నిర్మించుటకు సక్రమమార్గముల సూచించియు, భాషా సేవ జేయుట భాష్యమని తెలుపుచున్నారు. లేనియెడల భాష దోష తెన్ను గానకన్యశ జెంచును. వీరు వంగ మహారాష్ట్రాది పండితులతో గూడ నీ విషయమై యోచించుట యవసరము. ఆంధ్రసాహిత్యపరివర్తనవారే యీ కనిని నిర్వహించిన ఆంధ్రలోకపుకృతజ్ఞులకు పాత్రులగుదురు. క్రపంచమంతయు సర్వరాశిస్వస్థి జెంచుచుండ, హిందూదేశమున ఏయద్యమమందను మాంద్యమునకు వోటు లేదు. నిరంతరచలనమే కార్య సిద్ధికి మూలము.

జ్ఞానోదయము

నిన్న వెలువడిన జ్యోతిషపత్రికలో ఆస్త్రియా క్రభుత్వమునగూర్చి చెప్పింపుచు, నీక్రిందివిధమున వ్రాయబడియున్నది.

“ఆస్త్రియాచరిత్రవలన పాతములను రెండింటిని నేర్చుకొనవచ్చును. వేర్వేరు సంఘములు గల దేశములో ఏవిధానము గల క్రభుత్వనిర్మాణ మసాధ్యమనయు, నట్టి వివిధసంఘములనుగలిపి పరిపాలనజేయుటకు సంయుక్తరాజ్యపరిపాలనమే సాధనమనియు జేలుచున్నది. హిందూదేశములో వివిధములగు సంఘములలో వైకమత్యమును బురికొల్పుటకు గూడ నదియే మార్గమని రాజ్యాంగవేత్తలభిప్రాయపడిరి. హైందవసమస్యను పరిష్కరించుటకు స్వపరిపాలన ముఖ్యవిషయ స్వల్పరాష్ట్రములను గలిపి సంయుక్తరాష్ట్రములను నిర్మించుటయే సాధనమని జాను బ్రెలుగారు దృఢాభిప్రాయముగ నుండెడివారు. పాతకవత్సరముల క్రిందట క్రిడితేషులగు దాదాభాయిసాోజిగారు హిందూదేశమున, స్వపరిపాలనము ననుభవించు ప్రత్యేక రాష్ట్రములుగ, విభజించినగాని స్వపరిపాలనము సాధ్యముగాదని యీ లేఖలో నెలవిచ్చిరి. హిందూదేశపు రాజధానుల విస్తీర్ణము పరిపాలనా సౌకర్యమునకు తోడ్పడుట లేదనిగూడ నారోజిగారు నెలవిచ్చిరి. ఇప్పటి దేశవిభాగముల నటులేయుంచి, హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలనా విధానము నేర్పరచుటకు సాధ్యపడదు. నవీనరాజ్యాంగవేత్తలుగూడ, బాగుగనాలోచించినయెడల, ఈ యభిప్రాయమునకే వచ్చెద రనుటకు సందియము లేదు. ఆస్త్రియాను లవలంబించినపద్ధతినే సాధ్యమగునంతవరకవలంబించి, యతిజాగ్రత్తతో హిందూదేశమును స్వపరిపాలనాసహితముగ స్వల్పరాష్ట్రములుగ విభజింపవలెను. ఏలగునంతవరకు ప్రతిజాతికిని ప్రత్యేకరాష్ట్రము లభించునటుల, విభాగము గావించవలయును. ఇట్టి సమగ్రభారతజాతీయసూత్ర మవలంబించక యిపుడున్న తీరుననే స్వపరిపాలనము నొసగినయెడల, ఆస్త్రియాలోవలె జయక్రదము గాకపోవచ్చును. ఈసూత్ర మవలంబించకపోయినచో, పలుకుబడి గల ఏ కొలదిమంది ప్రాముఖ్యుల ఆస్త్రియాదేశ

ములోని జర్మను జాతివారివలెనే, హిందూదేశములో నితరసంఘములవారిని రాజకీయస్వత్వముల ననుభవించకుండ యుగగ్రాహకమవును.”

ఆంధ్రోద్యమమును తూలనాడి, ఆంధ్రరాష్ట్రము బ్రాహ్మణులచే స్వప్రయోజన పరత్వమునకై కోరబడుచున్న దని వ్రాసి, తుట్టుతుడకు గౌరవనీయులగు వేంకటకతిరాగగారు తెచ్చిన ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము గూడ కొరమాలినదని దూషించిన జ్యోతిషపత్రిక, హిందూదేశములోని ప్రస్తుత దేశవిభాగములను దీపివేది ప్రతిజాతికిని సాధ్యమగునంతవరకును ప్రత్యేక రాష్ట్రముల నొసగుదని వ్రాయుట యాశ్చర్యమును గలిగింపక మానదు. ఆంధ్రోద్యమ మింత కన్నకు గోరినది వేరులేదే? స్వపరిపాలనమునకు బునాది నైచుటకు భాషకరాష్ట్ర విభాగ మన సరమని కోరబడినది అట్టి విభాగమే జ్యోతిషపత్రిక గూడ వాంఛింపుచున్నది. జాతీయగ నేకభాష మాటలాడు సంఘ మనటకన్న నా సందర్భమున వేరుభావమున కవకాశము లేదు. హిందూముఖులున కీ పత్రిక విముఖుల జూపుచున్నను, స్వాతంత్ర్యము గలిగిన ప్రత్యేక రాష్ట్రనిర్మాణమనసరమని యెనను జ్యోతిషపత్రిక యాంధ్రోద్యమము సలుపునా? మాడరక రిప్రూ పత్రిక వ్రాసినటుల, హిందూదేశమున వేర్వేరు జాతులుండినందుచే భారతీయులు స్వపరిపాలన కనష్టులని నచో, నొక్కొక భాష మాటలాడుచు నేకజాతి యని జెప్పగల ఆంధ్ర, వంగ, ఘూర్జర, మహారాష్ట్ర, పాంచాల, సింధు, మగధరాష్ట్రాదిప్రజలకైననుస్వపరిపాలనమును ప్రత్యేకముగ ప్రసాదించినచో నంగీకరింపవచ్చును. ప్రతికూలభావమును త్యజించినచో, ఆంధ్రరాష్ట్రప్రదానమునం దెట్టి యపాయము గోచరముగాదు. జాతీయస్వపరిపాలనమున కదియేముఖ్యసాధనమనివ్యక్తముకాగలదు. ఆంధ్రోద్యమవాదులెపుడును సమగ్రభారతజాతీయనిర్మాణమే సాధ్యమనిలేగాని, యేకజాతీయనిర్మాణము సాధ్యమని యెన్నడును నుడివియుండలేదు. ఆకారణము చేతనే అమెరికాయందలి సంయుక్తరాష్ట్రములవలె, హైందవ సంయుక్తరాష్ట్రములుగ హిందూదేశమును విభాగించి వాటికి స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యము నొసగినచో, స్వపరిపాలనము సాప్తవముగ నుండునని ఆంధ్రోద్యమవాదులు ఘంటాపథముగ నుద్యమారంభమునుండియు జాతియున్నారు. నిజము నిలుకడమీద తెలిసిదిరుదు.

మెనపాటేమియూ విచారణంపుము.

రెండవవారు గావించిన మెనపాటేమియూ దండయాత్ర ఫలకడమై, బాగ్దాదువంటి పత్తనము ఆంగ్లసామ్రాజ్యము నందు జేరియున్న సంతోష సమయమున, వెనుకటి దండయాత్ర విఫలమయిన దని అప్పటివారి నిపుడు దండించుట కిది సమయము గాదని మా యభిప్రాయము. పూర్వపు వారు గావించిన లోపములు క్రస్తుటమగుట వల్లనే, రెండవ దండయాత్రలో పవరహితమై, జయక్రదముగ పరిణమించినది. సామ్రాజ్యములో నద్వైతవశమున జయము గలిగినచో లోపములన్నియు సుగుణములనే గాన్పించెడివి. మొదటి దండయాత్ర నడిపినవారి కట్టి యద్వైతశిఖ లేకపోవుటచే గాబోలు నిట్టి యిషయలు సాప్రాప్తించినవి. బోనర్లగారు కామన్వెన్యలో దోషాలోపణ జేయబడినవారిని విచారించెడి న్యాయస్థానపువినరములను తెలిపినారు. నిందమోపబడిన వారికి కోర్టులో వాదించుటకు సౌకర్యములన్నియు ప్రసాదించబడినవి. ఏమనుజుని చర్మవైసను విమర్శించుటకు కోర్టు కధికారము గలదు. శిక్షవిధించుటకు

మాత్ర మీన్యాయస్థానమున కధికారము లేదు. నైవికులవిషయమై శిక్షించుటకు నైవికసభకు దెలుపవచ్చును. వాటికి నైవికులనై దండనాధికారము గలదు. మిగిలిన యద్యోగులపై దొరతనమువాదు శిక్షను విధించెదరు. కాని కోర్టువారి తీర్పును దొరతనమువా రంగీకరించి, అందుకవసరముగు చర్యను దీపికొని తీరవలయును.

తమచర్య నివేదికములో నిందాపాత్ర మైనదని వ్రాయబడి, అందునుగూర్చిన్యాయస్థానమున విచారణజరుపబడబోవుచుండగా, తాముఉద్యోగములో నుండుట పాడిగా దని, రాజీనామా యిచ్చినా మని ఛోబ్లగ్లేనుగారు నుడివినారు. ఈ రాజీనామానుగూర్చి తిరిగి యాలోచింపనని గూడ కామన్వెన్యలో వీరు చెప్పిరి. ఛోబ్లగ్లేనుగారి నిశ్చయము మదరాసు ప్రెస్సుపత్రికకు చాల చింతను గలిగింపవచ్చును. ఏలయన, ఈ దినమున వెలువడిన మదరాసు ప్రెస్సుపత్రికలో విల్లు వ్రాయబడియున్నది.

“ఛో బ్లగ్లేనుగారు తమ నిశ్చయమును మార్పుకొనుట కవకాశమున్నది. వెల్లుండు విల్లుగూడను క్రభువుల పరిపాలనా కాలపరిమితి వృద్ధిచేయబడినది. ఇటులవృద్ధిజేయుటకు ముఖ్యకారణము ఈవర్షదుర్భిద్యను వారనలంబించిన విధానమును తృప్తికరముగకొనసాగించుటకే యనిసామాన్యముగ నూహించుచున్నారు. ఇట్టిస్థితిలో హిందూదేశ ప్రభుత్వపరిపాలనాధికారమునంతను చేత నుంచి కొనిన క్రభుత్వ కార్యదర్శిగారిని, మార్చివైచి, వేరొక కొత్తవారిని నియమించుట నిశ్చయముగ శోచనీయము.”

నిన్నటి మదరాసు ప్రెస్సుపత్రిక ఛోబ్లగ్లేనుగారి రాజీనామాను గూర్చి చింతించుచు “ఈ తరుణమున వీరికన్న నతిశయ్యులెవ్వరును ఈ పదవికి లభించుట దుస్తర” మని వ్రాసినది. గతించిన దానికి వగ చిన ప్రయోజనము గాన్పింపదు.

హార్డింజి క్రభువుగారు తమరు సామ్రాజ్యమునకు గావించిన సహాయమును గూర్చి భారతీయులే సాక్షులని తమ యుపన్యాసములో వాక్రుచ్చి యుండిరి. హార్డింజి క్రభువుగారు తమ క్రస్తుత యద్యోగమునకు రాజీనామా యిచ్చెనమని మూడుమారులు చెప్పినను బాల్కుగారు రెండుకు అంగీకరింపక నిరాకరించినట్లు. ఈ విషయము హార్డింజి క్రభువుగారియందు గల గౌరవభావమును సూచించుచున్నది. హార్డింజిగారు హిందూదేశముపై నుంచినవిశ్వాసమునకు, భారతీయులు తమ విశ్వాస కృతజ్ఞతా భావములను దెలుపుచున్నారు. బొంబాయిరాజధాని సంఘపు టగ్రాసనాధికారియగు గౌరవనీయులు వాచాగారు క్రభావమూర్తిగారికి తంతీవార్త నంపుచు, హార్డింజిగారు హిందూదేశమునకు జేరిన సేను ప్రశంసించి సందిగ్ధసమయమున భారతీయసేనలకు హార్డింజిగారు కల్పింపరణరంగమున కంపి ప్రాప్తదేశమును సాహసవిధము నుగ్గడించి, మెనపాటేమియూ రంగమందలి లోపములకు వారు కారణమౌతులు గారని తెలిపిరి. ఈతీరుననే అంహాభాదు స్వరాజ్యసమితివారుగూడ నివేదించిరి. అటులనే భారతీయు లండనుకు హార్డింజిగారిపై తమ విశ్వాసమును, భక్తిని దెలుపుట యవసరము. హార్డింజి క్రభువు గారి చారిత్ర మీవిచారణలో నిష్కళంకమై బయల్పడుటకు విశ్వసించుచున్నారము.

ఐరోపా మహా సం గ్రామము

మెసపొటేమియా నివేదికము—న్యాయస్థాన విచారణావకాశము.

(0) జైల్లయమునందు బ్రిటిషు నౌకావిమానముల దాడి

(0) హాల్బిజి యుద్ధ పూర్వ హాస్రాముఖ్యము

(0) మెసపొటేమియా సేన జనరలు మాడుగారి ప్రశంస

(0) (నైటరు ఏజెన్సీ.)

ఇంగ్లండు

తేయాకు అయ్యకము

సవరణలు

లండను, జూలై 13:— తేయాకు వ్యాపారపు కట్టుదిట్టతలయందు మార్పు లొనర్పబడినది. నూటికి 20 వంతులు 2 పిల్లింగుల 4 పెన్సెల చొప్పునను, నూటికి 40 నుండి 45 వంతులవరకు 2 పిల్లింగుల 6 పెన్సెల మొదలుకొని 3 పిల్లింగుల ప్యాంతమును చిల్లెకు విక్రయించుట కీమాపులవలన పొకర్య మేర్పడినది. వైయోర్పాలులవలన అనిర్బంధముగ తేయాకు పరిమాణము వృద్ధియైనది. ఈధౌలైన ఆముట్టవలన కట్టుబడి లేకపోయినచో, హెచ్చుతగ్గులకు తమ సదుతును విక్రయించుటకు పాపాలక సంఘమువారు చిల్లరవర్తకులకు అనుమతి మొసగవచ్చును. హెచ్చుతగ్గుల ననుమతించుటకును, మానుకొనటకును, వైసగుమువారి కధికార మియ్యబడెను.

సర్ ఎడ్వర్డు కార్నెసుగారు.

యుద్ధమంత్రి వ్యవస్థ.

లండను, జూలై 13:— నౌకావిమానమునవీడి, కార్నెసుగారు యుద్ధమంత్రి వ్యవస్థ చేరవచ్చునని పెక్కు ప్రతికూలవాదులనున్నది.

చేబర్రెనుగారి రాజీనామా, వివరములు

లండను, జూలై 13:— మెసపొటేమియా రిపోర్టున వాడేపితులు గాబడిన యుద్ధోగ్యులనుగూర్చి దఖలు పుచ్చుకొనకలసిన న్యాయస్థానమువారు తమ చర్యను ప్రక్షింబించినందువలన తాము ఇండియా కార్యాలయమున నుండి వీలులేదనియు తమ రాజీనామా త్రిప్పి చేబర్రెనుగారియొద్ద చేబర్రెనుగారు పొద్ద మెంటు ప్రజలను యిందు విషయబరచిరి.

విఖ్యాతి నైమాసమును.

సేనాధిపతి వారిని వ్యాఖించుట.

లండను, జూలై 13:— సేనాధిపతి వారిని వ్యాఖించుట కాడి యందు లండనునగరమున వైమానిక దళములయందు తెండవ లెప్పి నెంటుగ నున్న జాక్ ఎంగుగారు హతులైరి. తిరిగి గురించి క్లాఫించుచు ఈవైమానిక దళాధికారి ఎంగుగారి జనకున కిట్లు లేఖనంపిరి:— ఈలేఖయందు లండనునగరమును శత్రువిమానముల దాడినుండి సంరక్షించిన యోధుల బలపరాక్రమములు వర్ణితములు. ఎంగుగారి అకుంతిత విక్రమమును నుతించుచు ఈయన ఇటీవల జరిగిన ఆగ్ని శత్రువిమాన దాడులయందునిరసమానముగ పోరిరినతెలియజేసిరి. డెఫటిసారి ఎంగుగారు ఒంటరి 22 శత్రువిమానములను కెగిరి శత్రువుల అగ్ర్యములకు కనవై ఆగ్ని బ్యాల్లలను బరువునున్న నిర్భయముగ ప్రాణమునైన సరకుచేయక అమితవైర్యముతో పోరవొడంగెను. తక్షణము శత్రువైమానికు లందఱును శరపరంపరులగు తమ యగ్ని బ్యాల్లలను లెప్పి నెంటు ఎంగుగారివై శంకికృతము జేసిరి.

“శత్రువుల వారుకాగ్ని వల్ల నాతికము. మిపుత్రరత్నంబు యిగురుండైన జంకక శత్రుగుండలతో శక్తివంతయు తూంట్లు పడువరకు వైరులను పట్టకేగి కోలాహలము గావించి శత్రువులకు ఆనందమును కలిగించిన వాడాయెను. తల్లియయముగ గగనమార్గమున 14వేల యుద్ధగుల ఉన్నత ప్రజేశమునండి అగ్రముఖముగ విమానముతో ఎంగుగారు సముద్రమున కూలిరి. ఇట్టి అసహాయ కూడు నాపటాలమున నుండుట నేనెందుభవ్యము. మిగిలినవని బలాతిశయములకు నేనెంతయు సుకృతులగుచున్నవాడను”

నిలువయున్న ప్రతి

చాల స్వల్పము.

మాంచెట్టగు, జూలై 13:— యంత్రకాలలయం దెంత ప్రతి యున్నదియు పరిశీలించబడినది. ప్రతి చాల స్వల్పముగ నున్నట్లు లేతెను. వారునకు నాలుగుదిశములు మాత్రమే యంత్రకాలలు పనిచేయవలెనని పరిపాలక సంఘము వారు త్వరపు చేయవచ్చునని తోచుచున్నది. ఇందు మూలమున లక్షమంది కూలీలకు పనులుండవు.

మరణము

లండను, జూలై 13:— పార్లమెంటు ప్రజల సభాప్రతినిధి పేట్రిక్ బ్రీనుగారు చనిపోయిరి.

కెనడా

కెనడా రాష్ట్రము.

నిర్బంధవైర్య సేనాచటము.

బ్రట్టవా, జూలై 13:— వైర్యసేనా చటమున నొకముఖ్యుడు సంకము చేరబడినది. వ్యక్తులు గాని, వార్తాపత్రికలు గాని, యాకాసనము నమలు జరుపుటయందు జోక్యము కలుగజేసి కొనిన యెడల కఠినముగ దండనలకు పాలుగుదురు. నిర్బంధ సేనను తప్పించుకొన ప్రోత్సహించునట్టి వ్యక్తులు వార్తా పత్రికలకు గూడ క్రూరముగ శిక్షలు విధింపబడును.

పత్రిక హెచ్చరింపు.

బలముగ యుద్ధమును సాగింపుడు.

విన్ని పెగు, జూలై 13:— ఉదారభావులలో నిర్బంధ వైర్యసేనాకాలెనను వారు సర్విల్ఫెడ్ లారియరుగారి పక్షమున వీడి, పూర్వాచార పరాయణులతో గూడి, యుద్ధమును బలముగ సాగింపవలెనని ఉదారభావుల పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

ప్రాచుర్య

శత్రువైమానికులు తరుమబడుట.

జయకరమైన విమానయుద్ధము.

లండను, జూలై 13:— గతరాత్రి పీట్టమాన్ లు సర్ డగ్లసు హేగుగారిట్లు ప్రకటించిరి:— క్వియంటుకు పడమరగ శత్రు వైమానికులను బాదవలెతిమి. కొంత మంది శత్రువులను కూడ చెట్టెట్టిమి. నిన్నటి దినమంతయు విమానయుద్ధమతి తీవ్రముగ జరిగెను. శత్రు విమానముల వైసను, మందుకొట్టనిదను విస్తారముగ బాంబులను వేదజల్లితిమి. 8 మానులు శత్రువులతో జయవంతముగ విమానములతో పోరితిమి. 4 జర్మను విమానములను నేలగుల్చితిమి 6 రిండిని క్రిందకు బారవోలితిమి. మావిమానములు మూడు కాన్పించుటలేదు.

ఇరుపేరులవారు చిత్రముగ ఫిరంగులతో పోరుట

లండను, జూలై 13:— గతరాత్రి పరాసువారిట్లు ప్రకటించిరి. — ఎయిస్సు, ప్యాతిహక్, మాన్ వలియన్సు ప్రాంతములయందు, ఇరువైర్యముల వారును ఫిరంగులతో తీవ్రముగ పోరిరి. మిన్న పై 100 పెల్లెలను శత్రువులు కురిపించిరి.

పరాసువారి ప్రకటనము

పేరిసు, జూలై 13:— సెయింటు క్వెంటిన్, పాంతియనులయందు, మ్యాడరి ఉభయపార్శ్వములయందును గతరాత్రియందు ఫిరంగి యుద్ధపధిక తీవ్రముగ నుండెను.

శత్రువుల విజృంభణము.

లండను, జూలై 12:— ప్లాండర్సు, ఆర్ట్స్ ప్రదేశముల యందు ఫిరంగిదళ యుద్ధము తీవ్రముగ నున్నది. లెస్సు, బ్యులె కోరు, రిగస్కోర్గ నులయం గూడ శత్రువుల తీవ్రత యధికముగ నున్నది. రష్యను వైర్యములు లామ్మికకు పోవుచు కాలను పరిసరమున నదియొక్క పశ్చిమగట్టును చేరినవని జర్మని అధికారుల కృతమగు వాయువార్తా ప్రకటనమున దెలియుచున్నది.

ఓడలనష్టములు.

పేరిసు, జూలై 13:— 1916 సం॥ మున 27½ లక్షల టన్నుల స్టీరుర్లు నష్టమైనవి. యుద్ధమునకు పూర్వమున సాలునకు 6 లక్షల టన్నుల స్టీరుర్లు మాత్రమే నష్టమగుచుండెడివి. లండను, జూలై 13:— ఈనెల 8-వ తేదితో ఆంతముగు వారమునకు పరాసుదేశపు శత్రు స్థలములయందు 1067 స్టీరుర్లు లంగరవేసినవి. 1009 స్టీరుర్లు శత్రునండి వెదలినవి. మూడు స్టీరుర్లు ముంపడినవి తొమ్మిది స్టీరుర్లు శత్రులెదిరించిరి. గాని ప్రయోజనము నందలేకపోయిరి.

ఆల్సీసులోనైను - పరాసువారు.

ప్యారిసు, జూలై 13:— ఆల్సీసులోనైను లిట్టుయినను పరాసువారు స్వాధీనము జేసికొనవలెను. దీనివిషయమై ప్రజలయభిప్రాయమును నరయ నవసరములేదని నెనటుసభలో ఎం. రిబల్టుగారు నిశ్చయముగ తెలియజేసిరి.

ఆంగ్ల ప్రకటనము.

లండను, జూలై 13:— హుట్టు మెండునకు దక్షిణమునను, ఈమెసునకు ఆగ్నేయమునను ఉన్న కందకములను మేము ముట్టించితిమి. న్యూఫౌర్డునకు తూర్పునను, గాల్వెల్లన కాగ్నేయమునను శత్రు వైర్యములు నుమ్ముతలపడ వాని నోడించితిమిని ఆంగ్ల ఉద్యోగులు ప్రకటించిరి.

బెల్జియము

బెల్జియములో నౌకావిమానముల దాడి

జర్మను ఆయుధాగారములు, జర్మను బాటలు బాంబులతో నిండుట

లండను, జూలై 13:— ఫిస్టిల్స్ దగ్గర నున్న యుద్ధ కార్యాలయముల మీదను, వార్సనాచే యినుపదారి వైనను గతరాత్రి నౌకావిమానములు బాంబులను విస్తారముగ కురిపించెనని నౌకాకార్యాలయము వారు తెలియజేయుచున్నారు. బాంబులు పడుటవలన ఆయుధాగారములన్నియు నంటుకొని ప్రజ్వలిల్ల సాగెను. బాకెడ్ దగ్గర నున్న యినుపదారి ఫిరంగులతో తగుల బెట్టిరి. నంటుపేరిసు వెస్ట్రోగర్గర ఒక భూమి శకటమును బాంబులతో ధ్వంసముజేసిరి. ఆస్టెండు యినుపదారులను అవటి విద్యుజ్జ్వలకస్థానమును కూడ భగ్నము గావించిరి. బాంబులు పడుటచే ఇరన్నియు అంటుకొన్నవి. టన్నులకొలది బాంబులను కురిపించిరి. వైమానికు లందఱును గురక్షితముగ తమతమ నెలవుల జేరిరి.

అమెరికా

పారిశ్రామిక వస్తుచయము.

దొరతనమువారి ఆగ్రిమెంటు.

వాషింగ్టను, జూలై 13:— అమెరికా దేశపు పారిశ్రామిక సంఘప్రతినిధులతో ఆగ్రిమెంటు జరిగినది. పారిశ్రామికాపదాధములన్నియు యుద్ధకార్యముల క్రింద దొరతనమువారి వశమొనరింపబడును. షెడరలు వర్తకసంఘమువారు వేసినధరలు చొప్పున నీనస్తువులకు ధనమియ్యబడునని యుద్ధమంత్రి బేకరుగారు తెలియజేసిరి.

రుష్యా

రషియనులు లెంబర్గును ముట్టడించెదరిని యనుకొనుట.

పెట్రోగ్రాడ్, జూలై 13:— రోస్టోవరిని దాటుటచే కార్మిలాపుగాదికోసమ వైర్యములు ప్రేరగరమును ముఖ్యమున పదావివశికరణము జేసికొనుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. హాలి, జాకు త్వరముఖముగ వెనకముపురను, డోలినా ముఖముగ రూవ్లాన్ దగ్గరను లెంబుప్రూహముగ నేర్పడి పోరుజరుగుచున్నది. ప్రాద్విక్రుగలెంబుర్ల చాలబలశక్తియుగనున్నది. ఉత్తరరంగులందు జర్మనులు పురలముట్టడి నల్పదిన వందరి కలదు.

స్వచ్ఛాబుజము

రహస్య రాజకుటుంబపు కోరిక.

పెట్రోగ్రాడు, జూలై 12:— స్వచ్ఛాబుజమునకు రాము చందాల నొసగునంటిమని రహస్యరాజ్యపు వెకకటి రాజ కుటుంబము వారు తెలియపరచిరి.

కెరెన్సియాగారు.

యధ్యక్షులను దర్శించుట.

పెట్రోగ్రాడు, జూలై 18:— కెరెన్సియాగారు గెలిషి యలోని రంగముల నన్నిటిని సంబంధించి అసంతృప్తులగు వైరి కలనందనను తమవాక్యములచే శిక్షించిరి. అసంతృప్తిచెందిన పటాలములు కొన్ని మరలవిధమున చరింప జేసిరి.

రషియనుల యవస్థాందనము

కొన్ని విషయములను చర్చించుట.

లండన్, జూలై 11:— ఇంకా దక్షిణమున రుషియను వైస్యములు పూర్వముకంటె ఎక్కువగ సంసిద్ధముగ నుండినవనియు ఎక్కువ సాధనసంపత్తులతో గూడికొని రషియను క్రొత్త యుద్ధముచేయుటకు సిద్ధముగ నుండినయు తెలియుచున్నది.

దక్షిణమున రషియనులు పొందిన జయమునకు బదులుగ జర్మనులు రైగా చుట్టుప్రక్కలయందు ముట్టడిని ఇదివరకే సల్పినది పెట్రోగ్రాడులోనన్న మూర్ఖింపుపోట్లు పత్రికా విలేజుకు తెలియ జేయుచున్నాడు. కాని జర్మను లిట్లు ఇచ్చిట గావించెదరని రషియనులు ఇంతకు పూర్వమే గ్రహించిరి. ఇరువైస్యమువారును శతఘ్నులతోను, వైరిక దళముతోను సవర మొనర్చుచున్నాడు. రషియనుల యవ స్థాందనము ఫలింపనని జనరలు స్కాటుగారు రణరంగము నుండి తెలిపినది న్యాయార్థ్యలోనన్న వైస్యపత్రికా విలేజు కుడు తెలుపుచున్నాడు.

గెలిషియాలో యధ్యక్షులకును నన్న ప్రాంత ఫర్మరు జనులకునుపత్రికా విలేజుకుట్టు ప్రకటించుచున్నాడు:— 'షియా పరగ్రనములన రషియా వైస్యములకు ఆహార యుద్ధ సౌకర్యములు మున్నగునవి చేకూరినవి. ఇటీవల జూనిలో సంభవించిన సంగతులన్నియు రషియా యవస్థాం దనము మూలముననే యని యనుకొనుచున్నాడు. ఈసంవత్సరమున సంధినిమిత్తము జర్మనులు ఆశించుచున్నారని రెండు మాసముల క్రితముననే మనకు తెలిసినది. ఏతద్విషయమై పెక్కు దృష్టాంతములు కలవు. కొంత కాలమైనదివలన జర్మ నులు సంధియాసను విడనాడుకొనిరి. మరల 4-వ తీతకాలపు యుద్ధమునకు సిద్ధమైరి.

జర్మను పట్టణములయందు అల్లరి అతి దారుణముగ నున్నది. ఇయ్యది ఆస్ట్రో హంగరీ వారికి చాలసంకటముగ నున్నది. కానత్యలో మరల సంధికోరకై జర్మనులు ప్రయ త్నించుచున్నారు.

హాల్సిన్ రషియనుల స్వాధీనమగుట

సంగ్రామప్రాయమునందు దానికి గల ప్రముఖత.

లండన్ జూలై 11:— హాల్సిన్ సంగ్రామప్రాయమందు చాలప్రముఖత గల పత్తము. గత సంవత్సరము రషి యనులు దీనికై ఘోరముగ పోరి విఫలమనోరథులైరి. అట్టిపత్తమిప్పుడు రషియనులవశమగుటచే స్లోటాలీహా దగ్గర కేత్రు స్థానములన్నియు అపాయకరమగు స్థితియందున్న వాయెను. ఇనుపవారులందర రెండువైపుల రషియనులు చుల కనగ పోవుటకు నిలగును. బ్రాడి, హాల్సిన్ ఇతరపదార్థలపై పోయినవో బ్రిటాన్ అలీలగ రషియనులకు స్వాధీనము కాగలదు. నీప్రయనది కడ్డుగహాల్సిన్కు బోవు ఒక ఉక్కుగ్రం తె న గలదు. ఈ నదికి 10 మైళ్ల దూరము లో నున్న వంతెనలకంటె ఇదియే చాల సమీపముగ నున్నది. నీప్రయననిండి లిసికోల్పు కొండచరియనండి కాబగ్గ మరకున్న రాజమగ్గ మొకటి ఈనదిగుండా పోవుచున్నది. బ్రాడిహాల్సిన్ ఇనుపదారులు బ్రిటాన్ యుద్ధప్రదేశముకంటె పల్లముగ బోవుచున్నవి. రెండువైపుల సమీపించువరకు రషియనులు నీప్ర యదాటి పురోగమమును గావించుటచే స్త్రీజనుల ప్రయత్న ము వాటిల్లును. ముకా కాచినుండిరెండువరకు ఇనుపదారుకాటి టెస్కియో కొండచరియగుండపోవుచున్నది. అగ్గానంతే కేత్రు లు ఈవంత్రి ఎటులైనను నిలబెట్టుకొనవలెను. దీనిని సంవత్సరమునకు ప్రాగ్నిత్య నున్నటువంటియు వైరుధిముఖ ముందున్నట్టియు రణప్రదేశములనుండి యుక్తిగ లికోగమము గావించుచు ప్రజల ప్రయత్నములను సత్పదనని తెన్ను

నుండి సమాచారములు వచ్చుచున్నవి. అంతగ్రాముల సమర ఫలితములనకూడ జర్మను లెదురుమాచుచున్నవారు. కాశ్మీరి యను కొండ చరి య ల ని మి త్త ము నిరుటి సంవత్సరమున హాల్సిన్దగ్గర దట్టము గ పోరు జరిగినది. ముఖ్యముగ డిలాటికొదగ్గర అతి దారుణము గ సమర మొనర్చిరి. ఇంత వరకు కాశ్మీరియనదగ్గర నన్న ముందుస్థానమువైమా త్రము ముట్టడి జరిగినదని తెలియుచున్నది. ఇవట విజయము లభించెనేని వెకక ప్రక్కనుండి కొండ కనువలయందు జర్మ నులను ముట్టడించి ఇంకా ఉత్తర ముఖముగ కేత్రువులను మ రలున్నట్లు చేయుటయే గాక రెండువైపులను రషియనుల స్వాధీన మగును. కాని కాశ్మీరియను యుద్ధ పరికల్పమైనది. రషియ నులు మార్కరాసును చేరనది మొదలు రక్షక స్థానము లన్ని యు ఎక్కువ భద్రముగ కాపాడబడుచున్నవి.

జర్మనీ.

కెయిజరు - ఛాన్సలరుగారు.

అమ్స్టర్డాము, జూలై 12:— తత్వహాల్స్యగారు కైజరును సంబోధించిరి. కొన్ని గంటల కాలము వారు భయమునకు సంభాషణము జరిగినదని తెల్లించుచు మంత్రివాక్యరచయిత, వ్యవస్థానుస్థాపి వివరముల తెలియజేయ ఛాన్సలరు కెయి జరును సంబోధించెను.

జర్మను ప్రభుత్వమువారి స్థితిగతులు.

లండన్, జూలై 11:— హాక్ హా ఎర్జిబగ్జరు గారిని అభిమానించి సంతమాత్రాన సంపూర్ణ సంస్కార వాదులను, సాంఘికవాదులను కోరుపగిది సంధివిషయమై జర్మనుప్రభు త్వము వారంగీకరించినది ఎంతమాత్ర ముహించుకూడదు. రిచి స్టాగులో తీవ్రమగుచచ్చలు జరిగినవి. వీటివలన కొన్ని ఫలితములు తేలినవి. ప్రజా ప్రతినిధులు ప్రధాన మంత్రి గారిని తీవ్రముగ ఖండించుచున్నారు. అయినను ప్రధాన మంత్రిగారు వారినందరిని తమవశము జేసికొనిరి. సంధి విషయమై ఒడంబడిక సేక దా నిని నియమించు కొని ఈ విషయమును అధికారులు ప్రకటించువల యునని డిప్యూటీలు (ప్రతినిధులు) కోరిరి. కాని ప్రధానమం త్రిగారు క్రొత్త సామ్రాజ్య కార్యదర్శులను, క్రొత్త ప్రషి యను మంత్రిని నియోగించి ప్రభుత్వమును ఉదారవ్యభాషముతో కూడు కొన్న దానిగజేయుట కోర్చిగించిరి. ఇంతయు సామ్రా జ్య సంయుక్త మంత్రివర్గముక్రింద పరిణమించును. జర్మనులు తమ స్వాతంత్ర్యము నిమిత్తమున, రాష్ట్రాలభముల నిమిత్త మును పోరుచున్నారని ప్రధాన ప్రభుత్వమువారు కూడ అంగీక రించుచున్నారు. కేవలము సంగ్రామ విజయాగ్ధులు జర్మను లెపుడును సంగ్రామముందు ప్రవేశించలేదు. జర్మనుల కష్టములను ప్రధానమంత్రిగారు పూర్తిగ గ్రహించిరి. తన శత్రువులకు కూడ ఇట్టికష్టములు మొదలుగ నున్నవనియు జర్మనులకూడ కష్టములకు వైచి పోరనియు తాము కోరిన ప్రకారము సంధి సమకూడనని ప్రధానమంత్రిగారు నడిపిరి. అధికార నారము నిమిత్తమున తన స్వల్పభము నిమిత్తమున తనమంత్రి పదవిని యాచించలేదనియు తన మాతృభూమివెట్టి వివర్తిలు వాటిల్ల కుండగ జేయుటకు ప్రయత్నించుచుంటి ననియు ప్రధానమంత్రిగారు తెలిపిరి.

ఆస్ట్రియా

ఆస్ట్రియనులు సంధిని గోరుట.

లండన్, జూలై 12:— ఆస్ట్రియానెరును రాయ బారిని, యవరాజుగారిని కెయిజరు గారు సన్మానించినది తెల్లిన నుండి ఇటీవల వచ్చినవార్తలు తెలుపుచున్నవి. ఎయన్నా వారు అతిపట్టుదలగ సంధినికోరుచున్నారని ప్రజలనుకొను చున్నారు.

వర్తకపు పనులు

కలకత్తా జూలై 13:— ఏజిలు తెలుసుండి జాను నెలా ఖనుకు, వ్యాపారపు పనులవలన 311 లక్షల రూపాయలు జరుగొంది. గతసంవత్సరమున నీమూడునెలల యందేయూదా యము 267 లక్షల మాత్రమే. 311 లక్షలలోను 265 లక్షల రూపాయలు దిగుమతి పన్నులవలన, 52 లక్షలు ఎగుమతి పన్నులవలన, 9 లక్షలు ప్రత్తిములు కత్త్రముల పన్నులవలన నచ్చినవి. లాగ్సు కట్టెము మున్నగుపన్నుల వలన 5 లక్ష లాదాయమైనది.

టర్కీ

అరబ్బుల విజయము.

లండన్, జూలై 13:— అరబ్బులకొక ముఖ్యుగు విజయము కలిగినదని మెక్కురుసుగారు తెలియజేసిరి. టాప్ల మాను, అకాచాలకునడుమన్న తురుష్క స్థానమును హెడా జువైస్యములు బట్టుకొనినవి. 600 మంది తురుష్కులను బందీ కృతుల నొసర్చి యావైస్యములు తురుష్కులలో 700 మందిని చంపినది. పవ్వకతెప్పియొందు అరబ్బులవశమైనది. రెండవ తేదీని తురుష్క పటాల మొకటి రూపుమాసినది. హెడాజు యనుపదాకి చాలస్థలములయందు నష్టము కలిగినది.

మెసపొటేమియా దండయాత్ర

నర్ సాట్యకాలి మాదుగారి దిగ్విజయములు

ప్రశంసనీయమైన పత్రిక వ్యాఖ్యలు
లండన్, జూలై 11:— నర్. సాట్యకాలి మాదుగారి సుదేశమును విమర్శించుచు వార్తాపత్రికలు సమరసన్నాహ ములను వివరముగ తెలియజేయుచు పూర్వపు పరాజయమును కూడ తీసెనని ప్రశంస నీ య ముగ వ్రాయుచున్నవి. తురుష్క స్థానములు అభ్యయముని వ్యక్తికరించుచున్నవి. తురు ష్కవైస్యము లోడిపోవుచును అసమాన భలపరాక్రమములతో పోరినవి. అంగ్ల హైందవపటాలములను పత్రికలు కడంగడు పొగడుచున్నవి. నయాలానదిని దాటు సంకల్పమున ఉత్తర లంకామైర సేనలకు మరింత ధైర్యించుచున్నది.

సంగ్రామ మాదిగ నిట్లు దిగ్విజయముగ ఎట్టిలోటును లేకుండ సమర మెడలకు జరుగలేదని డెయిలీ టెలిగ్రాఫు పత్రిక కల్గించుచున్నది. మొదట పరాజయమును విమర్శించు సంవత్సరమున ఈవిజయమును మనమున పొన్న మెంటువారు భాషకముందుకొనుట సెంతయు సమంజసము. విజయమును సాధించుటకు యెంత ప్రయత్నమును ప్రయత్నములు అగత్యమో పినవలన తెల్ల మగుచున్నది.

వైస్యపత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది:— జనరలు మాదు గారి విజయము సంగ్రామమున కంతకును వన్నె దెచ్చుచు న్నుది. అంగ్ల హైందవపటాలముల తేజోభనమును ప్రపంచము నకు వెల్లడి జేయుచున్నది. మెసపొటేమియా యుద్ధము గురించి పూర్వపు ప్రభుత్వమువారుకాక మంత్రివర్గము జేసినారు. యుద్ధమునకు మంచి సేనా నాయకుని నియమించిరి. తమ నియోజనము వలన ఎక్కువ లాభము కలుగుటచే తాము నియ మించిన సేనానియెడల ఎక్కువ యభిమానము గ జూపుచుండిరి. తా నే దడిగిన యది అగత్యముగ నీయబడు సమయ యన జన రలు మాదుగారు మెసపొటేమియా యుద్ధ వైస్యాధి పతిగ నియమించ బడిరి. ఈయన ముందు సేనానిగ నున్న ఉయ్యోగుల కెరకెని ఇట్టి సౌకర్యములు లేవు. హిమరతియుతు సమర మునకు. కారణభూతులగు జనరలు మేకుగారికి మాదుగారెంత యు కృతజ్ఞులగు నందకలెను. పారకీకమువైపు రషియనులు లికోగమమును గావించుసందర్భమున తురుష్కులు మరల కేరకయుతువున బాగ్దాదును మరల స్వాధీనము జేసికొనెవరని వైస్యపత్రిక వ్రాయుచున్నది. కాని యినుపదారులతోను, ఆహారములతోను సమగ్రముగ కూడుకొన్న సేనానితో ఈయన తురుష్కులు పోరవలసియుండును. యుద్ధసామ్రాంతమాత్రము అంగ్లవై నికులకు లోటులేదు.

జనరలు మాదుగారి విజయముల సంవత్సరమున సామ్రా జ్య వైరిక కార్య నిర్వాహక సంఘమువారు మెసపొటేమియా యుద్ధకార్యాలయములందు సహకారముగ పనిచేయుటచే యెంతయు ముఖ్యమైన ఫలితములు సమకూడనని, వైస్యపత్రిక వ్రాసుచున్నది.

తురుష్క వైస్యములు శిక్షించబడుట.

జర్మను వైమానికులు లోబడుట.
వైమానిక దగ్గర రక్షక వాకను ముట్టడించిన తురుష్క వైస్యములను శిక్షించు విషయమై మెసపొటేమియా వైస్యాధికారి ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు:— విమానములు, సాయుధ క కటములు శత్రువులకు అమితవ్యమును కలుగ జేసినవి. మర కిరం గులతోను విమానములతోను శత్రువులు భయకంఠితులై ఆపార నష్టముల పాలైరి. హాక్ మానుములో జరిగిన యుద్ధమందు 75 తురుష్కవైరికులు బండ్లలకై జేయబడిరి.

సమాచారదగ్గర ఇద్దరు జర్మను వైమానికులు తమంతట తామే మావైస్యములకు లొంగిపోయిరి. తమ విమానములు రెండు ఎడారులందు తగులబడినట్లును అక్రమ తేవరని విస త్తించితిమనియు మరెద్దరు వైమానికులు దుర్బలు లగుటచే వెకక విడనాడబడినయు నీరు తెలియజేసిరి. కనీసించని వారిని వెతక తెచ్చుటకు బ్రిటిషుసాయుధ కకటములు తక్షణ ముంపబడినవి. కొన్ని గోజులకుండి ఎంతలతి తీవ్రముగ కాయు చున్నవి.

THE GREAT WAR

Mesopotamia Report: Scope of Court of Enquiry

British Naval Raid in Belgium

Strategic Importance of Halicz

MESOPOTAMIA EXPEDITION: GENERAL MAUDE'S SUCCESSES PRAISED

[REUTER'S AGENCY.]

Great Britain

Mr. Chamberlain's Statement in the Commons.

LONDON, July 13.
In the Commons to-day Mr. Chamberlain stated that the was impossible for him to remain at the India Office, his conduct questioned by judicial tribunal which was to deal with persons censured in the Mesopotamia report and his resignation was final.

Lord Hardinge Offers Resignation Thrice Mr. Balfour Refuses it.

LONDON, July 13.
In the House of Commons Mr. Balfour announced that Lord Hardinge had three times offered his resignations since the publication of the Mesopotamia report but Mr. Balfour had refused it.

Sir. E. Carson to Enter War Cabinet.

LONDON, July 13.
Several papers state that Sir Edward Carson will probably enter the War Cabinet relinquishing the admiralty.

The Mesopotamia Report. Court of Enquiry Explained.

LONDON, July 13.
In the course of his statement in the House of Commons regarding the Court of Enquiry into the conduct of the persons implicated by the report of the Mesopotamia Commission, Mr. Bonar Law says that the machinery for enquiry Act of 1916 (this was a Court specially established to deal with the Barrett-Cornwallis West case). All parties interested would be entitled to be represented, the expense being publicly defrayed. The Court would be empowered to review the conduct of any person. It would not be empowered to punish, but would report to the Army Council which, in the case of soldiers, could inflict any punishment which could be employed by Government. The Court's report would be binding on the Government which would take action in consequence. Mr. Bonar Law stated that he understood that all officers concerned had ceased to exercise any functions with the Government.

Mr. Joynson-Hicks suggested that the Civilians concerned should also be suspended. (Cheers). Mr. Bonar Law deprecated anticipation of the discussion of to-morrow.

Lord Hardinge and Mesopotamia report.

Confidence of Indian Public in Ex-Viceroy.

BOMBAY, July 13.
The following cablegram has been sent to the Prime Minister by the Hon'ble Sir D. E. Wacha, President, Bombay Presidency Association:—The Bombay Presidency Association request you to convey to the Parliament the undiminished confidence of the Indian public in Lord Hardinge, whose sympathetic and liberal policy won the trust of India and enabled the Indian Government to send Indian troops to France at a critical juncture. The Indian public desire to emphasise that it was Lord Hardinge's courage and sagacity that made this and other achievements of India in the war possible, and they regret the present attempt to discredit, ascribing to him the responsibility for the failures in Mesopotamia. India claims a determining voice in any judgment to be passed on the administration of any of her Viceroy's.

A copy of the cable has been sent to Sir William Wedderburn for publication in the British Press.

Allahabad's Protest.

ALLAHABAD, July 13.
The Allahabad Home Rule Committee with the Hon'ble Pandit Motilal Nehru in the chair has passed a resolution expressing regret at the attacks that are being made on Lord Hardinge, who, as Viceroy of India, rendered valuable service to the State in a time of trial, and the people of India are grateful for his wise and broad-minded statesmanship in which they have continued unabated confidence.

Mesopotamia Expedition.

Sir Stanley Maude's Successes. LAUDATORY PRESS COMMENTS.

LONDON, July 13.
Commenting on Sir Stanley Maude's despatch, the newspapers describe the details of operations in it as gloriously retrieving the earlier failure. They emphasize the for-

midableness of the Turkish positions and the degeneration of the Turkish resistance until their final overthrow. The papers pay a tribute to the heroes of the British and Indian troops and particularly the North Lancshires at the crossing of the Diala.

The "Daily Telegraph" describes the operation as one of the most successful British campaigns of the war with brilliant generalship and first class organisation. It says it is well that Parliament should have this sequel in mind when criticising the former failure, but, of course, so far from palliating that failure it rather shows on what scale preparations had to be made before victory was possible.

The "Times" says: No achievement of the war is more creditable to British and Indian Arms. The late Government have one thing to their credit in connection with Mesopotamia, namely, when for the first time they chose their Home Commander they selected a really good man and, having learned their lesson, they backed him up lavishly. General Maude took over charge at the moment when he knew he would get whatever he asked for. None of his predecessors enjoyed that great advantage General Maude himself acknowledges his indebtedness to General Lake for laying the firm foundations of the winter campaign. Referring to the Russian withdrawal towards Persia, the "Times" says that there are signs that the Turks may determinedly attempt to recover Baghdad in the autumn, but they will be confronted by an able commander and troops still flushed with victory, backed by railways and an abundance of transport, and lacking nothing in war materials.

The "Times" concludes by emphasising the importance of the co-ordination of military operations under the Imperial General Staff in connection with General Maude's success.

A Hero of the Air Raid.

Commandant's Tribute to Aviator.

LONDON, July 13.
The following letter from his Commanding Officer to the father of Second Lieutenant John Young, of the Flying Corps, who was killed in Saturday's air raid on London strikingly illustrates the qualities of the young defenders of the Metropolis. After paying a tribute to his very gallant record, the Officer states that Lieut. Young went up in every recent raid. On the last occasion he flew single-handed into the midst of twenty-two raiders as pilot, the observer firing immediately all enemy machines concentrated their fire on him.

"The enemy fire was too awful for words. Your son without the slightest hesitation flew on until riddled with bullets, when the machine put its nose upwards and went spinning down into the sea from the height of fourteen thousand feet. I am proud to think that your son was under my command."

2th of July Processions in Ulster.

LONDON, July 13.
The twelfth of July processions have been resumed in Ulster but they were quiet affairs. Flags were not carried in Belfast where religious service replaced the customary speeches.

Tea Control Modified.

LONDON, July 13.
It is announced that the Tea Control Scheme has been modified enabling thirty per cent to be retailed at 2s. 4d. and from forty to forty-five per cent or possibly more to be retailed at from 2s. 6d. to 3s. Thus the proportion of free tea is increased from ten to twenty-five and possibly thirty per cent and the Control Committee will have discretionary power to allow retailers to charge higher prices for certain classes of tea in cases where, owing to cost of distribution, expenses would not be covered.

Stocks of Cotton.

Curtailment of Production

LONDON, July 13.
MANCHESTER. It is understood that census of stocks of cotton in spinners hands reveals that quantity is lower than was supposed. It is probable that the Control Board will recommend curtailment of production of mills to four days weekly. This will directly affect one hundred thousand operatives.

Obituary.

LONDON, July 13.
The death is announced of Mr. Patrick O'Brien, M. P. for Kilkenny City.

TELEGRAMS.

Canada

Conscription in Canada.

Severe Punishment for Incitement not to Join the Army.

OTTAWA, July 13.
A most important clause had been added to the Conscription Bill in committee. It provides severe penalties for interference with the enforcement of law or incitement to avoid conscription on the part of individuals or newspapers.

Liberal Conscriptionists.

Called upon to Forsake Sir W. Laurier.

WINNIPEG. The Free Press Liberal organ urges the conscriptionist Liberals to cut loose altogether from Sir Wilfred Laurier and unite with the Conservatives in vigorous policy for the prosecution of the war.

Germany

German Political Crisis

Position of Government Described.

LONDON, July 13.
The decision of the Centre to support Herr von Erzberger does not imply any yielding on the part of the German Government in the direction of peace such as the Radicals and Socialists desire. Prolonged party discussions and very heated debates in the main Committee of the Reichstag, apparently however, have evolved some definite results. The Chancellor succeeded in withstanding a series of attacks from the Deputies, who desired an official declaration in favour of peace by agreement, but he yielded to the demand for liberalising Government by the appointment of new Secretaries of State and a Prussian Minister, the result being a sort of Imperial Coalition Ministry. At the same time, the Government seems to have secured a majority, including the Centre, for a declaration that Germany is warring for no conquest, but is defending her freedom and her territorial possessions. This is non-committal in any definite direction. The Chancellor admitted Germany's difficulties, but declared that the enemy had likewise an abundance of difficulties and said that, if Germany held out, she would obtain the peace she desires. He denied that he was clinging to office, but he desired to save the Fatherland from harm.

Chancellor Received in Audience.

LONDON, July 13.
AMSTERDAM.—A Berlin telegram says that the Kaiser received Dr. Bethman-Hollweg who reported on the situation. The interview lasted several hours.

Austria Wants Peace.

Significant Meetings.

LONDON, July 13.
The latest authentic news from Berlin states that the Kaiser received the Austro-Hungarian Ambassador, also the Crown Prince. There is the strongest reason for believing that Vienna is strenuously urging the necessity for peace.

France

Alsace-Lorraine: France's Inalienable Right.

LONDON, July 13.
PARIS.—In the Senate M. Ribot asserted France's imprescriptible right to Alsace-Lorraine and refused to admit referendum of the inhabitants.

Shipping Losses.

LONDON, July 13.
PARIS.—Shipping losses and accidents in 1916 accounted for two and three-quarter million tons compared with pre-war annual average of six-hundred-thousand.

Steamers Sunk.

LONDON, July 13.
During the week ending 8 h. instant 1967 vessels arrived in French ports and 1609 left. Three steamers above and one under sixteen hundred tons were sunk. Nine ships were unsuccessfully attacked.

Russia

Ex-Tsar's Desire to Subscribe To Liberty Loan.

LONDON, July 13.
PETROGRAD.—The Ex-Tsar and his family have intimated their desire to subscribe to the Liberty Loan.

M. Kerensky's Visit to the Front. Malcontents Pilloried.

LONDON, July 13.
PETROGRAD.—M. Kerensky motored to all the fronts in Galicia inspecting the troops. He pilloried the malcontents with searing words and shamed more than one disaffected regiment to come into line with the stalwarts.

Belgium

Naval Air Raids in Belgium

German Depots and Communications Bombed.

LONDON, July 10.
The Admiralty announces that last night naval aeroplanes carried out raids on military objectives at Ghis-

TELEGRAMS.

telles and the Varsa-merc railway dump causing a heavy explosion and intense conflagration. They attacked with gun-fire the railway siding at Zarren and bombed a train at St. Denis Westrem. They also bombed Osten railway lines and the power station causing a fire near the latter. Several tons of bombs were dropped. All returned safely.

America

**All American Industrial Output.
To be Handed Over to Government.**

LONDON, July 13.
WASHINGTON. Mr. Baker Secretary of War announced that agreement has been reached with the representatives of American state industry whereby the entire product of the industry shall be made available for Government war purposes at a price to be determined on the basis of the cost of production by the federal trade commission.

Heavy Price for Silver.

American Purchaser from Canada.

LONDON, July 13.
NEW YORK. American brokers have purchased from the Mining Corporation of Canada two hundred thousand ounces of silver at eighty three and nine sixteenths. The highest recent price in New York was eighty and a quarter. Heavy foreign demand continues.

Arabia

**Important Arab Success.
Against the Turks.**

LONDON, July 13.
Mr. Macpherson to-day announced an important Arab success. He said that the King of Hedjaz's forces had captured Turkish posts between Taif and Akaba. Seven hundred Turks were killed and six hundred captured. The Arabs also took a mountain gun. A Turkish battalion was destroyed on July 2nd and the Hedjaz railway damaged at many points.

Russian Front

**The Capture of Halicz
Its Strategic Importance.**

ALLAHABAD, July 13.
LONDON, July 13th.—Halicz is a point of great strategic importance, the resistance of which to the Russian offensive was one of the disappointments of last year. Its fall now outflanks all the enemy positions on the Zlota Lipa and encourages hopes of a double advance on Lemberg on the railways from Brody and Halicz which would speedily render Berezany untenable. Halicz had a fine steel bridge across the Dniester and the maps show no other bridges nearer than ten miles up the stream where the road from Viskikol Pass to Lemberg crosses the river. Both the Brody and the Halicz railways run on lower ground than where the fighting before Berezany has taken place. Until Lemberg itself is approached, the Russian progress south of Dniester will soon constitute a threat to Stryj on the railway from Munkach through the Beskio Pass to Lemberg. The enemy will doubtless make the greatest effort to hold this line even should it prove true, as reported from Berne, that he intends to shorten his eastern and southwestern fronts by strategic retreats and adopt a vigorous defensive, while awaiting results from the submarine campaign. Last year's attack on Halicz was accompanied by hard fighting for the Carpathian passes, particularly in the neighbourhood of Delatyn. An attack on an advance post in the Carpathians all that is so far reported in that direction. Obviously, success here enabling the other passes to be attacked in the rear, would not only recapture Lemberg but probably force an enemy withdrawal further north. But Carpathian fighting is very difficult and the defences have been immensely improved since the Russians reached Marmaros. (Pioneer Cable.)

**Russia's Offensive.
Some Aspects Discussed.**

ALLAHABAD, July 13.
LONDON, July 13th.—Further south still the Roumanian Army is reported to be better equipped than ever before and ready for a new campaign.

The "Morning Post's" Petrograd correspondent points out that Germany has previously responded to the Russian success in the south by attacking in the neighbourhood of Riga, but adds that the Russians have anticipated here and there also. Both sides are now bombarding and attacking in force.

The "Times" New York correspondent quotes despatches from Petrograd, according to which General Scott said, after touring over the fighting front, that the advance had every chance of a successful continuation.

The "Frankfurter Zeitung's" war correspondent in Galicia reports that the revolution has brought a great improvement on the feeding, equipment, and leading of the Russian forces. The recent domestic events in Germany are generally regarded as the political results of the Russian offensive. Some two months ago there was evidence that Germany was hoping for peace this year, but later the Press began to prepare the people for a fourth winter of war.

Now, apparently, the German Government moved by the grave disorders in many German towns and the effect of this new blow on Austro-Hungary, has decided to make another bid for an early peace. (Pioneer's Special Cable.)

Russian Attack on Lemberg Expected. Cossacks Marching on Stay.

LONDON, July 13.
PETROGRAD.—Now that river Romnitsa has been crossed the eyes of Korniloff's Cossacks are turned to the great railway centre of Stay. Two distinct movements

are proceeding one northward behind Halicz and other on upper Ruvka in the direction of Dolina for the purpose of covering the former. It is believed that the defences of Lemberg are strong on the east and the northeast but weaker on the south, meanwhile German attack on the northern front is expected.

French Front

Lively Reciprocal Firing.

LONDON, July 13.
Last night's French communique said, there was rather lively reciprocal firing in the Allies Pantheon, and Moronvillers regions. The enemy fired a hundred shells into Rheims.

LONDON, July 13.
The French Communique says: Artillery struggle was particularly active during the night in the region of St. Quentin and Pantheon and on both bank of the Meuse.

British Front

**Enemy Raiders Beaten Off.
Successful Aerial Operations.**

LONDON, July 13.
F. M. Sir Douglas Haig in last night's communique says:—We drove off raiders westward of Queant and took some prisoners. There was great aerial activity yesterday. Large numbers of bombs were dropped on enemy aerodromes and munition dumps. We carried out eight other successful raids and brought down four German machines and drove down six. Three of ours are missing.

Latest British Communique.

LONDON, July 13.
The British communique says:—We raided trenches southward of Hutuchand southeastward of Ypres and repulsed raids southeastward of Gavrelle in the neighbourhood of Ypres-Comines, canal and eastward of Nieupoort.

Mesopotamian Front

**Turkish Irregular Forces Punished.
Surrender of German Aviators.**

SIMLA, July 13.
Reporting upon the measures taken to punish Turkish irregular forces responsible for the attack on the convoy near Bekuba the G. O. C-in Chief, Mesopotamia Expeditionary Force, states that mobile column accompanied by aeroplanes and armoured cars inflicted chastisement effectively on the enemy who especially severely suffered from aerial attacks with bombs and machine-guns. In various minor operations during the month of June, 75 Turkish prisoners were captured.

Two German aviators surrendered themselves to our troops at Sammara, stating that they had abandoned two machines, which were burnt in the desert, and that two other German aviators, who were unable to walk, had been left behind. British armoured cars were despatched at once to search for the missing men and, if possible, to bring them in.

During the past few days the temperature has shown a marked rise, 119 Fahrenheit in the shade having been recorded on July 9th.

Belgium Front

Artillery Activity in Flanders.

LONDON, July 13.
A wireless German official communique reports that artillery has been active in Flanders and Artois and at Lens and Bullecourt and lively at Riga Smorgon, Bafanovitchi, Lutsk and in East Galicia. The Russians felt their way towards Lomnica reaching the west bank of the river near Kaluz.

INDIAN TELEGRAMS.

**From Our Own Correspondents
By Wire.**

Simla

Plague Mortality.

SIMLA, July 13.
There were 1,322 deaths against 1,870 seizures from plague in India during the week ended the 7th July. The following are the provincial figures:—Bombay 632, Madras 58; Bengal 1; Bihar 22; the United Provinces 67; the Punjab 33; Burma 106; the Central Provinces 48; Mysore Provinces 49; Mysore State 86; Hyderabad State 129; Central India 19; Rajaputana 99; and Kashmir 1.

Calcutta

**Home Rule this Evening.
Statement Contradicted.**

CALCUTTA, July 13.
In connection with the Home Rule League meeting held on Wednesday evening the following appears in the "Bengalee" this morning:—We have the highest authority to state that the story circulated in Calcutta on Wednesday last by a Home Rule speaker about the Premier of Canada saying to Sir S. P. Sinha at an interview in London that "You ought to get Self-Government this evening" is absolutely without foundation.

Next Congress Presidency.

CALCUTTA, July 13.
At a meeting of the Bengal Provincial Congress Committee held on Thursday the following persons were con-

sidered eligible for the office of President of the next Congress: Mrs. Annie Besant, Sir. Subrahmanya Iyer, the Hon'ble Rajsh Sahab of Mahmudabad, Mr. M. K. Gandhi, Mr. B. G. Tilak, the Hon'ble M. A. Jinnah the Hon'ble Mr. Mazrui Huq, Mr. Vijayaraghava Achariar.

Trade Figures.

CALCUTTA, July 13.
The gross Indian Sea and land customs revenue (excluding salt revenue) collected during three months April to June, amounted to Rs. 311 lakhs as against Rs. 267 lakhs in the corresponding period of last year. Import duties amounted to Rs. 245 lakhs, exports duties to Rs. 52 lakhs, excise duty on cotton manufactures to Rs. 9 lakhs and land customs and miscellaneous to Rs. 5 lakhs.

Football Matches.

15,000 People Witness them.

CALCUTTA, July 12.
At the Challenge Shield Competition fifth day's playing on the Calcutta ground the 10th Middlesex beat Mohunbagan by 3 goals to 2 after extra time had been played. At call of time the score stood one all, Mohunbagan drawing first blood and Middlesex equalising, both goals being obtained in the second half. Middlesex resumed lead during the first half of extra but Indians soon drew level. The soldiers left half hurt and returned, but the military were still enabled to score winning goal. About fifteen thousand were present to witness the match which proved exciting. The other game was between the Scottish Rovers and British Details Depot. It was played on the Dalhousie ground the former winning by one goal to love.

Bombay

**Associated Chamber of Commerce
of India.
Its Advantages Described.**

BOMBAY, July 13.
The Associated Chamber of Commerce of India, the formation of which was decided upon at the Indian Commercial Conference held in December 1915, has taken definite shape after a delay of a year-and-a-half. The Secretary of the Chamber, in a circular, explained that the work of getting the Chamber registered had been attended with many difficulties and had caused delay. It has been thought necessary to leave off the question of registration for the present and begin work immediately as an unregistered body like the majority of Chambers of this country. The circular continues: On the eve of great events and happenings the Indian commercial community must stand united and have a central representative institution of their if they want their views to influence the general policy. Take trade after the war, for instance. It is one of the most momentous questions before us, and the Anglo-Indian Chambers of Commerce met specially at Delhi during March last to consider and send their report to the Government. The Indian commercial community will have a central representative body in the new Associated Chamber, through which their conjoint voice may be carried to the Government.

Punjab

Lady Chelmsford at Rawalpindi.

RAWALPINDI, July 13.
H. E. Lady Chelmsford arrived at Rawalpindi at 4-15 p. m. to-day. Lady Chelmsford proceeded to the station hospital to see British troops where Her Excellency was met by Lieutenant-Col. E. Gordon, R. A. M. C., Commanding the Hospital. She visited all the wards and conversed with the patients many of whom had just been invalided from Waziristan. Her Excellency took special interest in those of the patients who had been wounded in the campaign against the Mahsuds all of whom appeared to be doing well and were very cheerful. Later Her Excellency inspected an ambulance train drawn up in the station and used for the evacuation of sick and wounded from the Waziristan field force. A visit to the circuit house which has just been taken over and equipped as an officers' hospital concluded Her Excellency's programme for the afternoon. Presents of fruits, jam, cigarettes, walking sticks, soap, writing materials and 4 gramophones were distributed by Her Excellency to the patients and nurses of the hospitals all of whom were very pleased and gratified at her visit. Her Excellency will to-morrow visit No. 18 British General Hospital, No. 14, Indian General Hospital, the Indian combined Hospital and the Indian Convalescent Section West Ridge, the first two of which have recently been established for the sick and wounded of the Waziristan Field Force.

BRIEF TELEGRAMS.

[BY WIRE.]

Her Majesty the Queen Empress has graciously assented to the proposal that the Madras College for women should be designated "The Queen Mary's college for women".

The title of Bahadur Indian Officer—Jamadar Shah Sowar formerly of Queen Victoria's Own Corps of Guide (Frontier Force) Lumsoins.

In recognition of the very distinguished exceptional service rendered to the Government of Bombay the Governor-in-Council has granted to Mr. Balkrishna Wasudev Pandurang, late Assistant Superintendent Stamps and Stationary, an assignment of land revenue amounting to Rs. 492 per annum.

As the railway position for carriage of goods from Calcutta up country has for the time being improved the Government of India are withdrawing restriction to the import of rice into Calcutta from Burma. This relaxation however may have to be reconsidered later should freight and railway difficulties again become acute.

TELEGRAMS.

South India

NIZAM'S BIRTHDAY BANQUET

The Resident's Speech.

His Highness's Reply.

SECUNDERABAD, July 13.

Falak Nama Castle was the scene last night of one of the most brilliant functions known for years in Hyderabad, the occasion being a banquet given by H. H. the Nizam to commemorate his birthday. The Castle and grounds were lavishly lighted by electricity and the Nizam's State Band was in attendance. Covers were laid for 80 guests which included all the principal nobles and officials of the Nizam's State and many British officers and their wives. The two princes were present for the first time in public and sat near His Highness.

Resident Proposes the Toast.

In proposing the toast of His Highness the Nizam the Hon'ble Mr. Stuart M. Fraser, C. S. I., C. I. E., British Resident, said:—Your Highness, ladies and gentlemen:—In rising to propose the toast of the evening the health of His Highness the Nizam of Hyderabad I wish in the first place to thank your Highness in the name of your guests assembled round this hospitable for having afforded us this pleasant opportunity of adding our congratulations on your birthday to those which the public of Hyderabad tendered to Your Highness on the happy occasion a few weeks ago. The last time that I had the honour of being entrusted with this pleasant task at a banquet in the Falaknama palace was in July 1911 just before the outbreak of the great war. It is an appalling thought that we are now approaching the third anniversary of that fateful date the day on which the world was plunged into this devastating struggle and that the end is not even yet in definite sight although the ultimate victory is, thank God, well assured for the cause of justice, freedom and civilisation which Great Britain with her world-wide Empire and her brave allies has bled and is bleeding to save from that enemy of mankind the military tyranny of the German Kaiser, but here we are living in the peaceful dominions of His Highness which enjoy complete security from war's alarms under the shadow of the King-Emperor's mighty protection and the present is not a time to dwell on the soul-stirring events of those distant battle-fields where great world-issues are even now being fought out. You will agree with me however that one aspect of the war is strictly appropriate for reference on an occasion the keynote of which is congratulation to a great Ruling Prince and that is the part which has been played by the princes of India and in particular by His Highness the Nizam (Applause). The whole-hearted devotion of the rulers of the Indian states to the person and to the throne of his Imperial Majesty the King-Emperor, the enthusiasm with which they hastened to identify themselves with the cause of the Empire and with the noble ideal for which the Empire is fighting, the unstinted aid in men and money and in contributions of many kinds that the chiefs have rendered each according to his means, these things will go down in history as one of the glories of India and of England alike and already we count the drawing together of the mother-country in closer bonds of affection with India and her other daughter nations as among the compensation we shall owe to this awful but purifying trial by fire. Identified as I am privileged to be by association with Hyderabad it would ill become me to blow the trumpet of glorification for a principality with so little fondness for self-advertisement, but I have no hesitation in saying that among the Princes of India none has more worthily played his exalted part than His Highness the Nizam, Sir Usman Ali Khan Bahadur. Your Highness would not like me, I know, to attempt an enumeration of all the things you have done and offered to do during the course of this war, but that course has been a long one and even before a Hyderabad gathering it is not out of place to recall a few of the major efforts which His Highness has made for the great cause. A Hyderabad regiment of Imperial Service Lancers was among the first troops to leave India for Egypt and is serving there still. (Cheers) In order to defray the full expenses on active service of this regiment and of the 20th Deccan Horse the State offered to pay and is paying to the British Government 3 lakhs every month as a war contribution which already reaches a total of one crore of rupees and will be continued to the end however long hostilities may last. (Loud cheers) Early this year His Highness telegraphed to England to pay Rs. 1,00,000 to the Admiralty to be applied to combating the submarine menace and only last month Hyderabad supported the Indian War Loan with an investment of 75 lakhs apart from Rs. 38½ lakhs which were subscribed in these dominions. Such acts tell their own tale as to how the premier states in doing its duty to the Empire (Applause). But not the least valuable in my opinion is the personal service which His Highness rendered when in October 1911, what a long time ago it seems, on the Ottoman Empire being unhappily forced by Germany to enter the ranks of our enemies the Nizam promptly stood forth as the leading Mahomedan in India and addressing his co-religionists not only in his own state but beyond it from Cape Comorin to the Himalayas assured them to withstand any attempts at tampering with their allegiance and to hold fast by their loyalty to the King-Emperor. (Cheers) Possibly those who do not travel much outside Hyderabad hardly realize the weight which such an appeal from His Highness the Nizam carried with all followers of Islam, but I know the value which actually attached to it in every province in India and it may interest some to hear that that manifesto which issued from this capital was carried far beyond the confines of the Indian Empire and was quoted for instance by the newspapers in the Soudan for the guidance of Mahomedans in that province of Africa. Such being the record His Highness may, I think, pride himself that he has well lived up to the proud title handed down to him by his ancestors of England's 'Faithful Ally' in these days of test and trial. (Prolonged applause)

Ladies and Gentlemen:—There is much which might be said of Hyderabad's further advance in the paths of peaceful progress and next year when our complete victory has once more brought the world peace and when if I am privileged to attend with you another birthday

dinner under His Highness's hospitable roof I shall no doubt have the pleasure of saying something about the recently sanctioned Usmania University and other such proofs of His Highness's devotion to the welfare of his subjects, but to-night I have already detained you too long. In conclusion let me say what a pleasure it is to us all to see present here tonight at this their first appearance, I believe, on a public occasion of this kind His Highness's two sons Sahabzada Nawab Mir Himayat Ali Khan Bahadur and Nawab Mir Shoujat Ali Khan Bahadur and if I may add comporting themselves with a dignity and demeanour which is beyond their youthful age. (Cheers) Without further taxing His Highness, patience I will now ask you all to join me in drinking to his health and in wishing His Highness Nawab Mir Sir Usman Ali Khan Bahadur, Nizam of Hyderabad, many happy returns of the day, long life and all prosperity.

The Nizam's Reply.

The toast was honoured with the greatest enthusiasm. His Highness rose to respond amidst prolonged applause and said:—Mr. Fraser, ladies and gentlemen,—I have to thank Mr. Fraser for so kindly proposing the toast of my health and you ladies and gentlemen for so warmly responding to it. My cordial thanks are also due to the Resident for referring in such eulogistic terms to the little I have been able to do to help in the worldwide war that is unhappily still raging and which we all fervently hope may soon terminate successfully. I wish it had been in my power to do more than what I have done in token of the proud title which I have inherited as the 'old and faithful ally' of the British Empire. Ladies and gentlemen I will now ask you all to drink to the health of my distinguished guests and my personal friends Mr. and Mrs. Fraser.

An Old Cave Discovered.

CALCUTTA, July 13.

A cave of archaeological interest has just been discovered at Mannarghat by some quarrymen while cutting stones from a quarry. The latter came upon a square granite stone, which, when removed by them, was found to be the doorway to a cave large enough to accommodate four persons. The bottom of the floor of the cave is paved with granite stones, and inside it were found some things generally used for performing pujas, a lamp, a mace and a sword of the shape of the scythes. The cave is believed to be an ancient one and many people and reported to be visiting the same.

Heavy Stones Fall from the Sky.

Popular Excitement.

CALCUTTA, July 13.

A good deal of excitement and curiosity appears to have been caused at Kodungallur, South Malabar, on Tuesday last at about 2 o'clock in the afternoon by the fall from the sky of five or six heavy stones believed to be meteorite stones. The fall was preceded by a thundering noise from the sky, and soon the strange phenomenon occurred. The stones are said to be very hard ones, bearing some resemblance to black granite. Immediately after the incident the local Sub-Magistrate with the police proceeded to the spot and removed the stones to their custody. The Dt. Magistrate of Cochin also visited the place and made personal enquiries in the matter.

Latest Telegrams.

[REUTER.]

LONDON, July 13.

AMSTERDAM.—A Berlin telegram states that the Crown Prince attended the second Crown Council on Wednesday. The fact that the Kaiser summoned him is regarded as proving that the Kaiser has consented to a change in the constitution. It is stated that the Minister Loebell has advised the Kaiser to dismiss all Ministers in order to give the new Chancellor a free hand. This has led to the report that von Bethmann Hollweg is also resigning. It appears certain that the Ministerial posts will be divided among different parties, instead of being given to bureaucrats.

British Food Supply.

Voluntary Rationing Successful.

LONDON, July 13.

Mr. Lloyd George has written to the Chairman of the National War Savings Committee, thanking him for his efforts and paying a tribute to the success of national food economy. The Premier adds that he has every hope that the people of Great Britain will be able to claim that they have accomplished by their own free-will what the people of other countries could only achieve by compulsion. What the Committee has done is well illustrated by the figures of the reduction of consumption of bread, thus, in Paddington, consumption dropped between 25 and 30 per cent in two months; in Willemsen bread sales for the week ending the 12th May were 481,839 lbs as compared with 380,404 pounds in the week ending the 2nd June; at Brighton the consumption was 20 per cent and at Reading 25 per cent. Portsmouth reports that 180,540 lbs. of bread less were sold in the last week in May as compared with the last week in April, and a further reduction of 78,840 lbs was achieved in June.

Germany and China.

Bribery and Intrigue Exposed.

LONDON, July 13.

SHANGHAI, July 13th.—The "North-China Daily News" makes a feature of the extensive German bribery of Chinese politicians. It quotes as an instance that every Member of Parliament voting against the rupture of relations on the 14th March was promised 2,000 dollars. The authorities checkmated this by not publishing the names of the voters. The paper states that a German Bank in Peking secured the dismissal of the Premier Tuan-chijui, by the lavish distribution of funds.

RHEIMS AGAIN SHELLED.

LONDON, July 13.

Last night's French communique said:—There was rather lively reciprocal firing in this Allied, Ponthion and Morvilliers regions. The enemy fired 100 shells into Rheims.

BOMBAY, July 13.

Sir Narayan Chandavarkar, has contributed a special article to the "Times of India" in reference to questions put on the 2nd July in the House of Commons by Mr. Chancellor, M. P., to Mr. Chamberlain, Secretary of State for India, whether the Home Rule movement headed by Mrs. Annie Besant has supposed to be outside the constitution. In this article which is the first of a series Sir Narayan deals with the constitutional aspect of the order of internment passed on Mrs. Besant and her two colleagues and shows after consideration of the principles underlying British constitution how a similar use of a summary and absolute power was made in 1879 by Lord Lytton and how it was characterised by his Law Member the Hon'ble Mr. Whitley Stokes, and by Sir William Harcourt, a great constitutional lawyer, as a fraud on the power, because the intent of legislature was that the power in question should be exercised only in some specific cases. The law member's argument was in effect, says Sir Narayan, that where legislature confers an exceptional summary and absolute power on the executive in the widest.—(A. P.)

LOCAL.

THE Hon. Mr. P. Shiva Rao wires from Bellary: "I heartily join Home Rule League." The Hon. Mr. Venkatapathi Razu wires from Vizagapatam: "Glad joining Madras League. Here already President local Branch." From Madras itself Messrs. S. Annaswami Iyer, and S. V. Sudeva Rao, Retired Deputy Collectors, Mylapore, T. R. Venkatarama Sastri, Dr. T. G. Pillai, and others have joined. Messrs. T. V. Venkatarama Iyer and T. V. Muthukrishna Iyer, High Court Vakils, have expressed their intention to join. Large numbers are coming in.

ORIENTAL

Government

Security

LIFE

Assurance Co. Ltd.,

ESTABLISHED 1874. HEAD OFFICE—BOMBAY
LOW PREMIUMS. LIBERAL CONDITIONS
Prompt Payment of Claims.

Egmore, Madras.

DEAR SIR,

19. March 1917.

I have your letter dated to-day and the cheque in settlement of my policy, as the Policy fell due only yesterday. I greatly appreciate the celerity with which my claim has been settled. I also take this opportunity to express my appreciation of the courtesy and consideration which I have always had in my dealings with your company both when I was dealing direct with the Head Office at Bombay and since my policy was transferred to the Madras Branch.

Yours Sincerely,

P. Rajagopalachariar

Member of Council,
Government of Madras.

Wanted Immediately

Agents on fixed salaries and Commission required in all important Towns of Ganjam, Vizagapatam, Godavari, Kistna, Guntur, Nellore, Cuddapah, Kurnool, Bellary, Chittoor, and Anantapur Districts.

Apply to:—

The Superintendent of Agents

ORIENTAL LIFE OFFICE

C/o POST MASTER,

BERHAMPORE (GANJAM)

OR TO:—

The Branch Secretary

ORIENTAL ASSURANCE BUILDINGS,

Post Box No. 8, Madras.

ఆకాల ప్రసము:—బొంబాయిలో తులసిబాయి అను నాక హిందూ స్త్రీకి చిన్న తనమునందే వివాహము జరిగింది. రజస్వలసంతకము మగవితోగూడ కొంతకాలము కాపురము చేసిని వెనుక గత సంవత్సరము భార్య భర్త లిరువురును దగవులాడుకొని విడిపోయి కేరళకు వలసించుచుండిరి. ఆమె భర్త స్వగ్రామమున బొంబాయి నగరము విడిచిపెట్టి యెచ్చటికో కొంచెముకాలం ఆమె బాలకుకారామ అను వానితో నివసించుచుండెను ఇతనితో నివసించుచుండగా నామె గర్భవతియై సుమారు 5 మాసములు గడచిన పిదప గర్భోత్పత్తిని తెలిసి కొని తన తల్లి మగలాబాయితో చెప్పెను. ఆమెయు, తన కొమార్తెనై లోకమునకు వెళుచు చంద్రబాయి, సాహిబాయి అను వాళ్లతో తనకుమార్తెవర్య యంతయు చెప్పెను. నారామె కేదెమో మందిచ్చిరి. అదితన 2 కరణాల్గుగా తులసిబాయికి ప్రాణములేని భిక్షు జ్యోతులను. ఆభిక్షువును నెుకకుండలో నుంచి యింటివెనుకపాటి పెట్టిరి ఇది పోలికునా లకి తెలిసి కేసు చేయుచుండెను. తులసిబాయి కనికరము చూపుదని కోర్టువారిని బలిమూల కొనివచ్చెను 2 నెలలు కేసుమాత్రమే విధించబడెను. చంద్రబాయి, సాహిబాయిలపైని కూడ కేసు చేయుచుండెను గాని వీరాపనిని గాంచితులసిబాయికి మందిచ్చి నట్లునాత్ముము రానందున వారిరువురును విడుదల చేయుచుండిరి.

శ్రీ రా. బ. పి. త్యా. శె. గారికి.

అయ్యా.

తాము తమ ప్రతికర్యం ద్వారా సంబంధించి వ్రాయుటలో వారి పూర్వ నామముల వ్రాయక పొడియత్తురములతో వారి నామముల వ్రాస్తూ చేయుచుండుట, వారియందెట్టి యనూయభావముతోడను గాక, స్థలసౌకర్యాన్ని మనకే యని యెంచి తమకు నే నికమీద విన్నవించు విషయములం దెల్ల తమ పూర్వ నామము నుపయోగించుట, నీ ప్రతికా ప్రచురణ కర్తలు గూడ స్థలసౌకర్యాన్ని తమ నామము నేతరుగ వ్రాస్తూ గావించెదగో యను భీతిచే, నేనే వెవిధముగ తమ్ము సంబంధించితిని. ఇది తప్పుగ నెన్నరని తలంచెదను. పురుషుడు తన జీవితకాలమునం దెన్నియొ ప్రయత్నములు తలపెట్టును. అం దన్నియు తన కనుకూలముగ పరిణమించు ననుట కల్ల. తమచే నిదివర కెన్నియొ సుహృద్భవములు ప్రారంభించబడినవి. అందు ముఖ్యమయినది స్వదేశీ సేవ పరిశ్రమ. ఇందులకు యన్యదేశముల నుండి మనమగ్గుముల దెప్పించి విశాలమగు తన యావణమునందు నెలకొల్పి, బహు బాహుళ్యముగ వస్త్రముల సిద్ధముచేయించి. అనే కులకు జీవనాధారమును కల్పించిరి. అందులకు పూర్వపువధ తులనై పనిచేయువారి కన్న నా మరచుగ్గులనై పనిచేయు వారలు హెచ్చుగ నాధించుచు తన జీవితముల నుపయోగింప సుఖముగ గడికియించెదనిని కతికయొక్క కాబాలము. ఈయన దుర్భవమును తాము ప్రారంభించినది స్వభావసేతరము, పగోపకారచింతయో యనునది యిచ్చట అప్రస్తుతిము. ఏది యైనను పనివారల జీవితమున కిది తోడ్పడిన దనుట మాత్రము సత్యము. ఎందుల కనియో దీనియందు తమ కుత్సాహము తగ్గి అందుకు రెండంతలు శ్రద్ధతో తోడ్పాడెదమునకు గడంగి తిరి. ప్రస్తుత యుద్ధకాలమునందు వీరికిగల అనగరాధిక్యముచే తమకు లాభించు చుండినను, వెనుకటి యుద్ధమునంతటి చేశో పకారి ఇది కాబాలదని మాత్రము చెప్పక తప్పదు. మానవునకు ప్రధానావసరము అన్న ము. అందుకు దేశోద్ధారములు చేయవలసి నకర్తవ్యమున స్యాభివృద్ధి, అనగవ్యవసాయపరిశ్రమాభివృద్ధి; పిమ్మట రెండవదినవస్త్రము; అందుకు దేశోద్ధారములు చేయవలసినది నేతపరిశ్రమాభివృద్ధి; పిమ్మట, మాదవది గృహము; అందుకు దేశోద్ధారములు చేయవలసినది గృహోపకరణాది వస్తువిస్త్రాణాభివృద్ధి. ఈమాకు విషయములం దభివృద్ధిహృద్ధముల నూచిం చుచు కార్యసాధనములం దెల్ల నెట్టివాడే దేశోద్ధారకుడు; వాడే దేశదాంధ్రుడు; వాడే ప్రజానాయకుడు. వారి కార్యము నాడేపించువాడెవ్వడును గానరాదు. వేయేల వారి కార్య మునకన్న పనితీకార్య మెదిగలదు? మానవున కిదియే స్వ గ్రము. అదియే మోక్షము. సామ్రాజ్య దేశముల నాగ రిక తా ధి క్రిత క దేశోద్ధారకులై కా రకు లు. వారిధన సంపదలకును వారి విస్తీర్ణ భాజ్యములకును వీరే కార కులు. ఇట్టి ప్రపంచధనాగా నుని నెప్పుడు ఇంద్రాంకుశము నందు నేతి పరిశ్రమ ఉత్పాదకతయం దుండుటకు వీరే కార కులు. మనదేశమునం దపరిమితముగ దిగుమతియగుచున్న గృహోపకరణాది వస్తు విస్త్రాణమునకు వీరే కారకులు. ఇట్టి సుహృద్భవముల జీవితములు వారి స్వాధ్యక్షాధిపత్యములవలె ఫలితములు ఇతికాలమునందెయు తలకంచుచుండిన మీరు మనదేశమునకు మార్గదర్శకులగుటకు చేయవలసిన పని తోడ్పాడెదములలో దిగుటయో? వయోవృద్ధులు, హూణబాసాపా రంగతులు, అనేకవిషయాన్వేషములు, పరిశోధనలు అగు మీరు మీదేశస్థులకు జూపు మార్గమిదియో? నై మానవజీవితావసర త్రయ విషయములలో నెద్దానినైన నుద్ధరించు కార్యముం బయికి దీసికొనిన సామమో? ఇట్టి ప్రధానావసర త్రయములం బరిత్యజించి, ప్రతికాత్రయమును చేపట్టి చేయుచున్న సుహృద్భావము? సూర్యకాశ్యుని కలిగినదయ్యెను శతపది రెండు కాశ్యుకు కలిగిన శతకుసుమం జాలదనినట్లు మీరు చేపట్టిన ప్రతికామణిలు మూడును, పయి మూడు ఆశయములను గాకున్న నొక దానినైన నుద్ధరించు మానవ తేరుయినగలవా? ఉద్ధరింపుముటలుండగ నాశనపాతువగుటచే నని యన్యదా యోములుగావా? స్వదేశీవ్రతము కావలెనన్న తాము మూడు నోళ్లతో నెక్కు పెట్టున కలదని కారణము మాపజొచ్చెదము. స్వదేశీవ్రతముచే వస్త్రముల వెల పెరిగిపోవుననెదరు. పెరిగిన కొనెడి వారెవరు? ప్రతిమట్టినవారేగదా. వీరు స్వాధ్యక్షాధి గులు; వస్త్రముల వెల హెచ్చినను, తమ దేశాభిమానముచే

విదేశీయ యంత్రవస్త్రముల పోటీకెత్తలేక తమ వృత్తులు కృ శించినను తనతరములుగ నాగరికవృత్తి ముందుండినవారగుటచే ఏకదినవృత్తితో యవలంబించి పొట్టపోసికొనబాలక, (శల్కగత ప్రాణియగుదీర్ఘ గోగ్గలై తమవృత్తి నేపట్టుకొనితంటింపకు చుండు దేవాంగులు సాలెలు మున్నగు నేతపనివారడవై గల ప్రేమచే వీరిట్లానరింగురు. ఇదియే వీరి స్వాధ్యక్షాధిగమము. విదేశీయ వస్త్రములు చతురగ దొంగుచుండగ హెచ్చువెల నిచ్చి స్వదేశీయవస్త్రముల కొని ధరించువారు తమదేశీయ సో దరుల పరిశ్రామాభి వృద్ధికనిగాక, స్వభావభేదముచేయుచు నన వచ్చునా? ప్రతికలు తమచేత మూడు గలవు గావున ముచ్చట వీర నెటులయిన వ్రాసికొనవచ్చును. ఇదియు బ్రాహ్మణోద్ధ్య మమేనా, కాదు. ఒకనాటికయిన కాబాలము. ఇది దేవాంగో ద్యమము. అనగర పరిశ్రమత్రయములలో రెండవదియగు నేత పరిశ్రమ నుద్ధరించకలె ననిన, మనము నేతయే జీవనాధారముగ గలిగిన దేవాంగులు మున్నగువారి నుద్ధరించుట యగును. మన దేశమునందుండే వృత్తులన్నిటిలో నిష్పటికవకును వ్యక్తసా యవృత్తియే హెచ్చుచుండికీ జీవనాధారమును కలిగించుచున్న ది. నేతిపరిశ్రమ గూడ కొంతకాలము క్రిందజీవకును కొంచె మించుమించు ఇతి సంఖ్యగల ప్రజలకు జీవనాధారమయి యుం డెడిది. కాని, సామ్రాజ్యదేశమునందు ప్రబలింప యంత్రసహాయక నేతచేతను మన దేశనాయకుల విముఖులచేతను క్రమక్రమ ముగ నీ పరిశ్రమ క్షీణించుచున్నది. కావున నేతయే జీవనా ధారముగగల దేవాంగులు మున్నగు జాతులవారి డేయమునకై ప్రారంభించబడిన స్వదేశీ వ్రతమును అన్యులతో బాటుగ దేవాంగుల శ్రేష్ఠులును, విగ్యా పారంగతులును, వయోవృద్ధు లును, స్వస్థలాభిమానులును అగు గావు బహుమార్ పిట్టి త్యాగరాయ శ్రేష్ఠి బి. పి. గారు స్వీకరించి యీ యుద్ధమ మును కొనసాగింతురు గాక! వీరిపుకు తోళ్లలో చేయుచున్న పరిశ్రమమును స్వదేశీ వస్త్రములలో చేయుదురు గాక! వీరు దేశమునకు మార్గదర్శులగుదురు గాక!

ఒక దేవాంగి.

నరసాపుర వార్తలు.

(స్వదేశీయవిశేషం)

నరసాపురము, జులై ౩:-మానబుక తల్వరు నిన్నటిదిగము సర్కూర్లు వెళ్లినారు. వీరు మా డివిజను చార్జీ పుచ్చుకొని నెలగోజు లయింపుటికి, సంవత్సరమునైపుండి నిలువయున్న క్రిమినలుకేసులను చాలవరకు విచారణచేసి తీర్పుల చెప్పినారు. ప్రాధెనరు కోడి రామమూర్తి నాయకు గారు, మా పురమందు, 15 దినము లుండిరి. ఇచ్చట నాల్గుప్రదర్శనము లియ్యబడినవి. మా సబుక తల్వరు వి. పి. రావు. బి. సి. యస్. గారి పోషణముక్రింద నెంతప్రదర్శన మీయబడినది. ఆరాత్రి వచ్చిన సామ్యులకు 178-0-0 లు మామూలుకు విరాళ మియ్యబడినది. నన్నాపురం తాలూకా అభివృద్ధి సంఘమునకు 100-0-0 లు విరాళ మిచ్చెదమని వాదనము చేసిరి.

వైలరు మోస్తూలు నెలపుదినము లైన తర్వాత 25వ జూను తారీఖున తెజవడినది. ఈ సంవత్సరము మూలము ఫయనలు పరీక్షలో 18 బాబుల ఇంటరుమిడియేటులో చేరుటకు అర్హులుగా నెంచబడిరి. ఈసంవత్సరము, గవర్న మెంటువారు మా మూలము, 8800 ల రూపాయలు, బిల్లింగు గ్రాంటు నిచ్చిరి తెలియుచున్నది. మాకమిటివారు దానికి సమయము మొత్తమును చందాలవలన సంపాదించి మూలము భవనము వృద్ధిచేయుదుని విషయము.

నిజము రాజ్యమందు జిల్లాపోలీసు కాలలో నున్న వారిలో ఆధ్యక్ష పాతకాల ఉద్యోగములో నభ్యసించిన వారిలో వాకరికి రాజనామాయయ్య సమయమున కాని లేక ఆధికారులచే పనినండి తొలగింపబడినప్పుడు గాని తమకు నొక తనమువారినే యియ్యబడిన సామ్యు సంఘము దొరతనమువారికి చెల్లించవలెను. లేనిచో ఆసామ్యు జామీనుదారులవలన వనూలు చేయబడునని నిజము దొరతనమువారు ప్రకటించిరి.

కావలెను.

చురుకు గలిగినటుంటియు, కష్టపడి పనిచేయు గల ఏజెంట్లు అన్ని పట్టణములలో కావలెను. మంచి జీతము, కమీషను ఇవ్వబడును. వివరము తెలియగోరువారు యీ క్రింది చిరు నామాకు వ్రాసికొనవలెను. (822) సామెనుడికా, 80, ముత్తు నాయకన్ వీధి, మద్రాస్.

వృత్తాంతములు

కీవును విజ్ఞోర్యును దళమున వెనుక పనిచేసి సీంఛను పుచ్చుకొనిన భారతీయోద్యోగి జమావారు సుసవారు గారికి రావు బహద్దరు బిరుదు మొసగుట డెను.

గోపాలపేట సంస్థానము రాణి సాహెబుగారు స్వ యముగా వాశుక చేయుటకు వస్తువులను తెప్పించుకొనినచో పన్నులు చెల్లించ నవసరము లేదని నై జాము దొరతనమువారు నెలవొసంగిరి.

మైదరాబాదు పట్టణమున రెండు మాత్రము జరుప బడెను. బీరుమబజారునం దొక మార్వాడీవాడు తనభార్యను నరికివేసెను. శంకరబజారునందు ఒకడు తన యన్నగారిని నరికి వేసిపట్టు తెలియుచున్నది — వీ రిద్దరిని పోలీసువారు పట్టు కొనిరి.

ప్రాంతు ప్రేమనర ఆస్తిపైయు మామరింకెండెంటుగ నిది వలలో పనిచేసి యుండిన బాలకృష్ణ సుదేవు పాండురంగ గారు బొంబయి దొరతనమున కొనర్చిన సేవకు మెచ్చుకొని బొంబయి గవర్నరుగారు వారికి పాలునకు 492 రూ॥ లు ఘా మ్యారాయము మొసగిరి.

కలకత్తానుండి దేశాంతర్యాగములకు సరకు లగొని పోవుటకు ఇనుపదారుల కవళాశములు గలిగినవి. తత్కారణ మున బర్మానుండి కలకత్తాకు బియ్యమును గొనివచ్చుట కిది వరలోనుండిన నిర్బంధముల నిపుండియో దొరతనము వారు రద్దుచేయుచున్నారు గాని మరల యిబ్బండికలిగినపు డీనూత్ర ములకు తిరుగ ననులు జరుపుదురు.

1857వ సంవత్సరమున హిందూదేశమున జరిగిననైనిక పరి వర్తనమునకు సుమారు 10 సంవత్సరముల పూర్వము నుండియు సింహళములో కాండి మండలమున నివసించుచుండిన డబ్లియు. పి. హోవిసతి గడచిన శుక్రవారము సాయంకాలమున చని పోయెను. వీరు భార్యాభర్త తిరువురును నై ప్రదేశమునకుబోయి అడవులను నరికించివేసి సేద్యము మొదలిడిరి.

నలిగిచనిపోవుట:- శ్రీపతిబోటి, అనంతకును మరి కొందరు పరివారమును బొంబాయిలో కింజినామ్నిగోదాముల లో పనిచేయుచుండిరి. శ్రీపతిబోటిఅనంతకును మరియొకడును 14 వ రనలమట్టల గుట్టపైనుండిరి. ఆకస్మికముగ ఆరుసలు జారినందున శ్రీపతి మాలిపోయిన వరుసల నందున పడి నలిగి పోయెను. బయటికి తీయబడునప్పటికే అతడు చురణించెను

దక్షిణానులబాదన కోడంగగ్గూరులో గత మంగళవార ముమధ్యాహ్నమున 2 x 0లకు నక్షత్రపథమునందుండి నిదారు బరువగు రాళ్ళు పడినందువలన పాములలో కొంతకలవన ము కలిగినది. ప్రభువును పెద్దఉరుముఉరిమి, పిదప వీరగా ణ్ణపడినది. ఈరాష్ట్రకట్టి నల్లసేనపురాశ్వసైన్యమి. గాల్లు పడిన యనంతరమున, తత్కాలమునకు సముమేజస్త్రియగు వచ్చి వాటిని శస్త్రపరచిరి. కొచ్చిన జిల్లామేజస్త్రియ గా రా స్థానమునకు వచ్చి స్వయముగ దర్శాపురేసిరి.

తిరుపతి దేవస్థానపు కేసులు:- శ్రీమహాంతుగారి మోటా రుబండి ఒక ముసలివానినై పోవుటచే వారిపై చేయబడిన కేసును, సామానులను సప్లయచేయువారి ఒద్దనుండి రుసుములు పుచ్చుకొనుటచే వారిపై చేయబడిన కేసును ఈ రెండు కేసు లును విచారణయందున్నవి. మోటారుబండి కేసులో కొంత విచారణ జరిగినవెనుక వాయిదా సేయబడెను. రుసుముకేసు విచారణ సాంతమగువఱకును మహాంతుగారు దేవస్థానమునకు బోదాదని ఆజ్ఞ యొసంగబడినది. వీరు చెప్ప ప్రతికేళ్ళ సహాయముచే తరు కేసును జిల్లాకోర్టునుండి చిత్తూరు సబ్ డివిజ నలు కోర్టుకు మార్పించుకొనిరి.

పరిశ్రమగు హిందూదేశములపై దొరతనమువారు ఆధికారులుగ నుండుటకు వీలులేకపోయినను, మనసబు, తాహ శీలదారు, పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు, మేజస్త్రియ, సబ్ రిజిస్ట్రారు మొదలగు ఉద్యోగస్థులను దేవస్థానకార్యవిస్తానాక సంఘముగ నేర్పరుచుటయం దేమి తప్పుగలదని—ఇండియన్ పేట్రియట్ ప్రతిక వ్రాయుచున్నది.

వివిధ విషయములు

మాస్కనెల.

గ్రామములకు, రాజులకు మాస్కనెల ప్రారంభమైనది కాబోలు. స్వీడన్ రాజు మూడవ గుస్తావస్ 1792, మార్చి 16 న; పొర్చుగల్ రాజు మూడవ జూవో లేవ 1851, మార్చి 27 న; యెస్సేనా చక్రవర్తి రెండవ అలెగ్జాండర్ 1881, మార్చి 18 న; గ్రీస్ ప్రభుత్వమునటి బాల్గి 1913, మార్చి 18 న; చాతురైరి, స్వీడన్ రాజు నాలుగవ గుస్తావస్ 1809, మార్చి 13 న; రాజ్యధిష్ఠి ధామెను. యెస్సేనా చక్రవర్తి రెండవ నికలస్ 1917, మార్చి 15 న; లేవ సింహాసనమును విడుదల చేసెను. స్వీడన్ రాజు చక్రవర్తిని మార్చి 16 న చంపినాడు సంతతి యందూరు తెలిసికొన్నా. మాస్కనెల సాపేక్షి!

నాణెముల యుత్సాహము

నాణెముల అమ్మకపుటకు కాగణము నామక రాపి డియో కాను. చేతులలో నుండునపుడు చెరుట తగిలి, ఆ చెరుట నాణెములందును గాని కంగిండును, బంగారు నాణెముల లోనుండు అల్పమును గాని దొంగిలించి ఈ చెరుట ప్రభావ మున్నది. ఈ నాణెముల కామలబంగారును వాడుటకం దై శుభమును బంగారును నుపయోగించుట ప్రశస్తము. వాతావృత్తులకు లక్షణము ముందు.

చుగిరించిన లక్షణము వాతావృత్తుల కలయిక ముంచి యుండుట ప్రశస్తమైన యావధుని యొక దాని కనిపెట్టి వాడు. ఒక కుప్పించి సంచిలో అగిరి పండ్లపై ముగిన లక్షణము మొట్టమొదట పోసి, వారిపై కంబళమును చుట్టెను. ముగిసిన లక్షణమును పనులేతరు చుట్టెనుగాన చక్కమువారి బాధపెట్టెను.

అతి శుభ్రత

శుభ్రముగానుండుట కందన ప్రయత్నించవలసినదే గాని దాని కొరకు చేయు ప్రయత్నములవలన హాని కలుగకుండు జాగ్రత్తను చూడవలెను. సాధారణముగా నందుకొరకు శుభ్రు లను మెండుగా నుపయోగించెదరు. శుభ్రులలో నుండు డైర పదార్థము త్వక్కునై నిలుచునపుడు దానిని కొంచెము తిని వేయును. శుభ్రును అధికముగ పట్టించి, కొంతకాలము నిలువ నిచ్చిన యెడల చిన్న చిన్నవలె కనీయమైన తేరును; ఇది చిన్నమును శుభ్రు తినివేసిన బోలు. అంతేగాక అనేకమార్లు పిచ్చిలో శుభ్రును తోమినచేత చిన్నముండి ప్రయింపు చుండు కొత్తబోలును. త్వక్కు మెత్తగానుండక విడదీయ లాగును. అధికముగా తోమినచేత చిన్నముండి, ఒకవిధమైన గడ్డలేదుటయు కలుగవచ్చును. ఆనుపక్రమంలో శుభ్రును అనేక మార్లు వైద్యులపరచెడిందులచేత వారి త్వక్కుచేతులన్నది కనిపెట్టి, కత్తువైద్యములకు చేయునపుడు చేతులకు కండులను (గ్లౌవ్సు) తొగిలించుచున్నాడు. అందుచేత వాడవలయు కొరక శుభ్రు చుంచితై ముందవలెను. అన్ని శుభ్రులు చుంచినచే యని ప్రయోజనము.

నౌకాగమనములు.

టన్నెలలో నౌకాగమనము దగ్గరే ప్రారంభమైనది. నేటి భూగోళములుండెను. వాటినుండి సంతకము విశేషము గా నేటి గరిక యాలిం తీర్చవలెన బలముతో బున్నులని వైకి వచ్చుచుండెను. ఇట్లెన్నో వర్షములు అండి దున్ను యా యాగమనము నుపయోగించు బుద్ధి కలతల మెహాకిరి లేక పోయినది.

గురువు 1908 సం॥ ఒక వేలిగావు యంత్రాళాధికారి పీఠమునకు విశ్వముంచి, అక్కడ యంత్రాళాధి కారులతో, కన్యకావై వివాహము. వారిలకు పా ముద్రి కాలకు విషములను పెట్టుచుండెను. అది సాధ్యమగుటకు జూచి, వారి వేగముచేతన నుద్దేశములకు నుపయోగించెను. 40 కుష్టుముల బలమును ఆవేగమునుండి పొందెను. ఆలూకున ఆయనకును పాపమును తేసివేసి నివసనాథము లన్నిటి కిది, తనపట్టణముకందలి విషములను తగిన విధమున తీసివేసి తేయించెను.

ఈ యుద్ధములకు చురచేయునకు నెలకొన్న లేకపోవు టచేత అనేక యంత్రాళాలను మూసివేయవలసివచ్చెను; పరి శ్రేణులకు కండు స్థితికి వచ్చెను. అట్టి యుద్ధములకు వర తుదకొని విద్యుచ్ఛక్తిని ఉపయోగించి వానిని నిలువగొనినారు.

ఈ ప్రకృతి కాత్మ సాహాయ్యములకు సహము గ్రహించ వలసిన విషయ మొకటి కలదు. భూమి యంత్రాళములకు సామర్థ్యము లేదని యధికారులకు చురుకు. అందుచేత పౌతికశక్తియు లక్షణముగ్గడ కనబడు చుండును. అట్టివి చురచేయులో కలవు. వానిని నుపయోగమున వశపరచుకొని యుపయోగపరచుకొనవచ్చును. పా. 2.

మెసపొటేమియా నివేదికము.

హార్డింగ్ ప్రభువు.

లండను, జూలై 11:— మెసపొటేమియా పంచాయ తీదారులు మెసపొటేమియా దండయాత్ర సందర్భమున నింది తులుగ భావించిన ఉద్యోగులను విచారించుటకు 1916 సం॥ విచారణ సంఘమువారి కిచ్చిన కారము ఒక విచారణ సంఘ మేష్టకునని బోనగ్లాగాను కామన్సు యంత్రాళాధి కారిని నాణె సంఘము ప్రప్రథమున ప్రత్యేకముగ బాండ్లు- కా ర్కె వాలిను వెస్తునేమును విచారించుటకు నిర్ణయించబడెను. మెసపొటేమియా పంచాయతీ దాగ్గరే నిందించబడిన వాం డను ఈ విచారణ సంఘమువారికి తయరగుట స్థలమైతి న్యా యము వలయునేని తెలియజేసికొనవచ్చును. ఖమ్మలన్నియు ప్రభుత్వమువారే నిర్ణయించెదరు. మెసపొటేమియా యుద్ధమున కు సంబంధించి ప్రతి వానినడక డి కను విచారించుట కీ సంఘమువారికి అధికారము కలదు. వీ క్రింది కేసు విధించుటకు అధికారిని మియబడుట లేదు. సంగతు లన్నిటిని విచారించి యుద్ధసభవారికి తెలియజేయవలెను. ఈ సలహాను దొరతనమువారు విధించుకొను నేదైనను ద్రోహముగ గాని నిందుతులుగాని ఎంచబడిన వైనితులకు విధించెదరు. ఈ విచారణసంఘము వారి నివేదికమును ప్రభుత్వమువారు విచారించవలయును. వీరి తీర్మానములపై దొరతనము వారు తగిన చర్యను జరిగించవలెను. మెసపొటేమియా పంచాయతీ దారులచే నిందితులుగ నెంచబడిన ఉద్యోగు లందరును ప్రభుత్వోద్యోగులను విశ్చించినచియు దొరతనమువారితో సామ్రాజ్య వ్యవహారములందు డెట్టి సంబంధము లేదనియు బోనగ్లా గాను తెలియజేసిరి.

హార్డింగ్ ప్రభువులను కూడ ప్రభుత్వోద్యోగులనుండి తొలగించవలెనని బోయిస్ సెక్రటేరీ గారు మునించిరి. (సంతోషము) చేపట్టినయు జరుగబోవు చర్యను గురించి ముందుగా యూహించుట సహజముగాదని బోనగ్లా గారు ఆక్షేపించిరి.

యమ్మారు రాజనామా నొసగుట.

లండను, జూలై 13:— మెసపొటేమియా రిపోర్టు వెలు వడిన నాటినుండియు హార్డింగ్ ప్రభువు మూడుసార్లు రాజనా మామ వాఖలుచేసిరి. కాని యమ్మారు తానుగిరికంప లేదని బాంబులుగాను పాస్ మెంట్లు ప్రజల కళ్ళలో కనిరి.

హార్డింగ్ ప్రభువునకు హైందవుల నిశ్వాసము.

బొంబయి, జూలై 13:— బొంబయి రాజధాని సమాజాధ్యక్షుడు గౌ. సర్ వాచాగారు ప్రధానమంత్రి కిట్లు తెలిపి వాడవలెను:— రాజధాని సమాజమువారు హార్డింగ్ ప్రభువు నెవల భూర్ల నిశ్వాసముతో నుండిన పాస్ మెంట్లను కౌరవ పరుప గోరుచున్నాడు. హార్డింగ్ ప్రభువు సామధాతి, ఉదాగ రాజ్యాంగ విధానములచేత వారు భారతీయుల నిశ్వాసమున తునికపట్టును సందిధారవ్యయందు ప్రాప్త్యంగమున కండియును వైద్యముల కంపకలిగిరి. ఈ యున్నకు కార్యముల నీ యుద్ధ సమయమున మెసపొటేమియా హార్డింగ్ ప్రభువునకు వైద్య సాహాయ్యమును, చాతుర్యమును కారణమునై యున్ననని హైందవులు నొక్కిననుకలరు. మెసపొటేమియా యుద్ధ పర్యవసానముల నీయవైపెట్టి ఈ మహనీయున కపకర్తిగా కంప వర్తమానమున జరుగుచున్న యెన్నియును హైందవులకు కోప పూరితుల మొదలగును. హిందూదేశమునకు రాజప్రతి నియుగ వచ్చిన పాలకుల చక్రవర్తి విశ్వంధరులందును హైందవుల యభిప్రాయములను గూడ పరిగణించవలయును.

కంపకలిగియుండు భయభయము నిమిత్త నిశ్వాతి వాతా ప్రతియొకటి సర్ విల్లియును వెడ్డెరుబర్ను గారు కంప బడినది.

స్వరాజ్య సమితివారి శిగ్గానములు.

అలహాబాదు, జూలై 13:— స్వరాజ్య సమితి అలహా బాదు కాలిచారు పండిత మోతిలాలు నెహ్రూ గారి యభ్యు త్తరక్రింద సమావేశమై హార్డింగ్ ప్రభువునై దాడినిగూర్చి తమ విచారమును మునించుచు నొక తీర్మాన మొనరించిరి. కన్య సమయమునకు హార్డింగ్ ప్రభువు నాభావుడై భారతవర్షమున కొనరించిన మహాత్మ్యులకు నేనకు హైందవు లాచూహనము నకు కృతజ్ఞులై యున్నాడు.

హార్డింగ్ ప్రభువు-బెంగాలీ ప్రతిక:— 'హిందూదేశపు ప్రజలకు విప్లవముగ ప్రేమించుచు వారిచే నత్యధికముగ ప్రేమించ బడిన హార్డింగ్ ప్రభువుగారి యెవల కళంకములేని విద్యావమున, ప్రభుత్వ విధానములు నిశ్చయముగ కలిగి యుండెదనని' బెంగాలీ ప్రతిక వ్రాయుచున్నది.

సంయుక్త వర్తక సంఘము.

ఫలితములు.

బొంబయి, జూలై 13:— 1916 సం॥ డిసెంబరు మాస మున జరిగిన వర్తక మహాసభయందు సంయుక్త వ్యాపార సంఘము నొకదాని నేర్పరుప నిశ్చయింపబడెను. సంయుక్త మున్నర యైనపెరుట నిశ్చయించు మేష్టకునని. సంఘమును రిజిస్టరు చేయించుటయందు నిశ్చయము నిబ్బంబుల కలిగినం దున నింతకాల నిలబడుచున్నప్పుడు సంఘకార్యదర్శి వెలునరిం చెను. రిజిస్ట్రేషను విషయము నుంచి, రిజిస్టరు కాని యితర సంఘములవలె నీ సంఘమునుగూడ ప్రస్తుతమునకు నడిపించుట యావశ్యకమని తలంపబడినది తెలియజేయుచు కార్యదర్శి యిట్లు వివరించెను:— యహా కార్యములు జరుగనున్నవి. గాన భారతీయ వర్తకులందరు నేటి మెయిండుట ఆవశ్యకము ఇట్టి సంఘ మొకటి యున్నచో వర్తకుల యభిప్రాయములు, దొరతనమువారికి విధిమై దొరతనమువారి పరిపాలనా విధాన మును భారతీయుల కనుకూలపరచుట కనకార్యముండును. యుద్ధానంతర వ్యాపార విషయమునుపేసికొని చర్చించిన స్థితి గతులు లేట పడగలవు. భారతీయ వర్తకసమాహమన కీ సంఘము ప్రతినిధియై, సంఘముల కోర్కెలను దొరతనము వారికి నివేదింపును.

స్వపరిపాలనము.

ఒక నడంతి.

కలకత్తా, జూలై 13:— గత బుధవారము సాయంత్రం కాల మున స్వరాజ్య సమితివారి సమావేశము జరిగెను. ఈ సమావేశ సందర్భమున నేటి బెంగాలీ ప్రతిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:— "మిశ్రసాయంత్రాలమునకు స్వరాజ్యము దఖిలపడవలెనని" కనడా ప్రధానమంత్రి సర్ ఎన్. పి. సింహాగారితో చెప్పిన ట్టాకవంతి నగరము దంతటను వ్యాపించి యున్నది. ఈ వార్త కేవల యువశక్తియైనట్లు నమ్మకముగ స్థానముననుండి. మాకు తెలియవచ్చెను.

కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షుల.

కలకత్తా, జూలై 13:— జేతయ మహాజనసభ సంక రాష్ట్ర కాళాకమిటివారు గురువారమునాడు సమావేశమైరి. జేతయ మహాజన సభాధ్యక్షుల కీక్రింది వార్తలని కమిటి వారు నిశ్చయించిరి:— బీరంబుర్లు, సర్ ముఖ్యమంత్రి అయ్యారు, గౌ. యమ్మారు బాదు గానాసాహేయ, ఎస్. కె. గాంధీ, బి. జి. తిలక్, గౌ. ఎస్. ఎ. జిన్నా, గౌ. మజ్రులు హక్కు, విజయ రావు వా వారియరుగారు.

మదరాసు ప్రీతిక వాఖలు

ఉదకనుండలము జూలై 13:— వైకళాళాలకు "స్వ సమేరి కళాళాల" యని పేరుబుట శ్రీమేరిరాజిగా ను ముదించిరి.

మేగు

సింలా జూలై 12:— ఈ నెల 7వ తేదీతో అంతర య్యేవారము దినములలో. ఇండియా అంతటి యందును 1870 మంది మేగు వ్యాధిసోకినదిలో 1822 రామనిపోయిరి. బొంబ యి 652, చెన్నపురి 58, బంగాళము 1, బీహారు 22, సంయు క్త రాష్ట్రములు పంజాబు 33, బర్మా 106, మధ్యరాష్ట్రము లు 48, మైసూరు రాష్ట్రములు 49, మైసూరు 86, హైదరా సంత్రాసము 129, మధ్య ఇండియ 19, రాజపుత్రాసము 99, కాశ్మీరు 1.)

నగన్న పేటనుండి మొక విశేష డిల్లు వ్రాయుచు న్నాడు:— దక్కన్ సాండ్స్ అనుబంధానికియలగు ప్రాధి సరు బుడు గానుజోగావు గారు ఈ నెల 8-9 తేదీలకు మాపురమునకు వచ్చి జేతయవ్యాధిసానువిద్య, బ్రహ్మచర్యము లకు గూర్చి యుపదేశించి 10వ తేదీనాడు స్వబలప్రదర్శన మును గావించిరి. ఉపవ్యాధిసానులకు సహాయము కళాభ్యుద యమునకు ఎట్లు అనగమో చెప్పి దాని నభివృద్ధి గావించు కొను మార్గముల నుపదేశించి ఉదాహరణయుక్తముగా జెప్పిరి. ఒకగజము పొడవుగల దళసరి గుర్రమును కంపకలిగినవిరుముట, కాళ్లు తిరుముకొనము మొయుట్లు మధ్యమానక మున అనేక పరుండ పొత్తికడుపుయు మొక పెద్దరాతి నాగగు బలకాటులు పెట్టగా గాత్రము నొకబాలుకు కుప్పించి కం తులువేయుచుండ నిశ్చలముగ నుండుట, ఒకబండి కమ్మిరి త్రాకువలె జేతికి జుట్టివేయుట నగుచర్యలను వారు చేసిరి ప్రదర్శనానంతరము ప్రాధెసరుగారికి కర్పూరహారము వీయ బడెను.

పింగళ సంవత్సరాదిసంచిక

తయారై సిద్ధముగ నున్నది

సల సంవత్సరమున జరిగిన ఐరోపా ఘోరసంగ్రామ సంగ్రహచరిత్రమును, ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేషవిషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనీయములగు రంగులదేశపటములును మహాజనుల పటములును ఇతరములైన చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకితములపై చక్కగ ముద్రింపబడినది.

కాగితముల కలవునం జేసి కావలసి నన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధము చేయించుచుంటున్న కలయవారు

కంటనే వ్రాసికొను టుచితము: కల రు 2-0-0

ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు ,, ,, 0-8-0

అధ్యసంవత్సర ,, ,, 0-12-0

ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక 8 మాసముల చందాదారులకు ,, ,, 1-0-0

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధమృతము.

తామర తైలము.	పండ్లపొడి.	మోహినీ తైలము.
డబ్బీ 1-కి 0-4-0	డబ్బీ 1-కి 0-2-0.	సీసా 1-కి 0-12-0.

అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుకెట్టివీధి మద్రాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐవోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

అతిశయోక్తి రక్తములన జనించుకాడ్యములకు కీరీటువంటి నుండు. కురుపులను, మచ్చలను గండములను తుండ్లను, ప్రాతశోకములను అన్ని విధములన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తకుభ్రకారిణి (28)

కావధిసార్వభౌమ గుణ మిచ్చుట నిస్సంకోచము, సహజమైన మధ్యమచ్చిన అన్ని విధములైన రోగములను పోగొట్టును. కీరీటువంటి పాదరసరోగములను, మలబద్ధకమును కాశానబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును తుభ్రకరచును. కీరీరాశోగ్యమును గలుగ జేయును. 16 రోజులవర కుండుటకు 4 కొన్నుల బుడ్డిలలో అమ్మబడును.

ప్రాప్తిటరు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi. No. 144. No 2, BOMBAY.

వికభాషాలిపి ప్రశంస

ఇది కన్నెలకంటి అప్పారాయ విచిత్రము
కల 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

ఆంధ్ర నర్వకశోకాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే

వ్రాయబడినది. కల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 6 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

మోసపోకుడు

తుప్పుపట్టినయిండ్లకుండ చేయురంగులను తక్కువధరలకు కొని మాసపోకుడు. అట్లు తుప్పుపట్టకుండ చేయునది యొక్కటియే.

వెయిలెన్ డవ్ అండు కంపెనీవారి "బిటు మాస్టిక్ సొల్యూషన్."

Wales Dove & Company's "Bitumastic Solution."

దీనిని వంటెనలకు కప్పులకును నువయోగించుటకు ప్రపంచమందంతట చాల మంచిది. దీనిని సాధారణముగా రైలువే కంపెనీలును మ్యునిసిపలువారు పల్లికు వర్క్సువారు బొగ్గుగనులవారు లోహగనులవారు ప్రపంచమందంతట ఎక్కడ చూచినను వాడుచుందురు. రాలిపోవుటగాని పగిలిపోవుటగాని యుండదు.

వెల రూ. 56-0-0

పోల్ ఏజెన్టు:—ది సౌత్ ఇండియా ఇండస్ట్రీయల్సు, లిమిటెడ్.

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అండు ఇంజనీరింగు వర్క్సు.

తపాలపెట్టె నెం. 553 రు,

389

మదరాసు

(పై కామ్యూనికేషన్ గోరునప్పుడు ఈపత్రిక చేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము.)

శ్రీమదాంధ్రబ్రహ్మాండ పురాణము

(పద్య కావ్యము.)

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణములలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టినది? కలశేదము లేక కలిగి? ఆచారవ్యవహారము లెట్లున్నాయి? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథమునై మంచి యభిప్రాయమునిచ్చియున్నాడు. శ్రీమిగుల నులభము. 900 పుటలు ఆత్మశ్రీమ ప్రతిమాత్రమున్నవి. కల 5-0-0. కర్నూలు వేతే.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

శ్రీలి:— నులభము, మృదుమధురము, భావగర్భితము 2000 పద్యములుకలవు. మంచికాగితములపై అచ్చు. కాలికోలైండు ధర రు 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు జేరు.

(52) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ

కెలుగుపండితుడు, మ్యునిసిపల్ హైస్కూలు, కడప

రోజు సంహరి.

బాద్ షాహీ సోప్

ఈ నూతనకేశ సంహారి ఒకతూరి ఉపయోగించుటవలన జేపామందలి యౌభాగమున యుండు రోమమును చెడుపులేక తుదముగాను యెటువంటి మచ్చలులేకయును బాధలేకయును నివర్తించును. చర్మముయొక్క స్వభావమైన రంగును కాంతియు పోగొట్టిన సోప్ ఇది ఒకటి. (144)

కల 8 బిల్లులకు పెట్టె 1-కి రు 1-0-0 వి. పి. ఖర్చు 0-4-0

పోల్ ఏజెంటు:— మేతా పురుషోత్తం మూవీ, జె, 29 చైనాబజార్ రోడ్ ఫూలంగడికి సమీపము, మద్రాస్

SHAKESPEARE'S.

As You Like It For Telugu Stage.

చారుమతీ పరిణయ నాటకము.

జగత్ప్రసిద్ధుడు, కాలిదాస సమూహమున నగు షేక్ స్పియరు మహాకవిచే రచియింపబడిన "ఏజ్ యులైక్ యిట్" అను నాటక రాజమున కిది/ఆంధ్రీకరణము. ఇందలి అత్యద్భుత మగు కథ. ఇంపులు గులుకు వర్ణనలు, మృదుమధుర సంభాషణలు, భావగర్భితములగు శృంగారచేష్టలు, కడుపుబ్బ నవ్వు పుట్టించు హాస్యము నెల్లర నానందమున ముంచివేయును.

కల రు 0-12-0.

గోపాలకృష్ణ గోకలే చరిత్ర.

స్వాస్థ్యత్యాగియై, అఖిల భారతీయుల యభివృద్ధికి పాటుపడి, అనేకములగు లాభములను మనకు గడించి యిచ్చిన శేఖోవంతుని జీవిత రసామృత ప్రేమిందు తాండవ మాడుచున్నది.

రు 0-4-0.

భారతీవేర్ హావుస్, ఏలూరు.

అనిలెన్ చాయలు - టర్క్ రేడ్ (బెర్లిన్)

బెక్ జో - పర్పల్ (బెర్లిన్)

కాంగోరెడ్ (బెర్లిన్)

టిన్ను 1-కి టెన్సులు 8 గలది.

పర్పల్ 4 (B. N.) కి సెవంచాయ

టిన్ను 1-కి అవున్ను 20 గలది.

దొరుకు వెలిసము:—

సాలే మహమ్మద్ హాజీ, యిబ్రహీం కంపెనీ, 791 నెం 243, 249 ఎస్ ప్ల సెడ్, మద్రాసు.

శారదాంబ

ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము.

సంఘదురాచార సంస్కరణమునకు మార్గ మిందు జూపబడినది. అందరును జదివి తీర వలయును. వెల 4 అణాలు.

పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

7, తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు.

శాకభక్షణము

భరతభండవాసుల మగు మన మార్యములు యంకజులము; "అహింసా పరమోధర్మ" అను నీతి నెరిగినవారము గావున మేము ఈ పుస్తకము యినా ముగా పోస్టుచార్జియ మేమేభరించి పంపుచున్నాము. వెంటనే వాయును.

219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆరంకూరునా కౌమధాలయం 186, బ్రాడ్వే మదరాసు.

మలబద్ధమునకు మంచిమందు.

క రో లా.

వానపత్రము, విరుచిత్రము, వ్రువచూర్ణము, పులితేపురామ, భేదము గావు, దిగము కాతగిన కాల ప్రవృత్తి సునాయాసము గ అయ్యెలాగున గిర్భ కో థ న గావించును.

1 పాను, 1 పాను సీసాలు
సీసా 1-కి వెల
రూ. 2-8-0, 4-0-0.

శ్రీ జ రు గా రి

లీవరు టానిక్.

వైద్యమునకు మంచిమందు. రోగులకు సంభవించు తల నొప్పికి, అజీర్తికి, చెడిన కార్యమువలన గలుగు బాధలకును, అలవరింపును, ఆకలిబాధకును, వికాసవిహీనతకును అరోచిత కును, తల తిరుగుటకును, విసుగునకును, అజీర్ణ భేదికినిమంచిది.

సీసా వెల రూ. 1-8-0.

కుల్ హ ట్టి.

ఎరువుగా నున్నను నెరసి నను వెంట్రుకలను తక్షణమే మినమినలాడు నలుపుగా గాని గోధుమరంగుగా గాని మార్చ గలదు. స దో ష లి త ము శాశ్వతము.

ఈ సౌల్యార్థక డై వెట్టె 1-కి రూ. 2-0-0.

W. H. SMITH & Co., Ltd

Pharmaceutical Chemists & Druggists, Mount Road, MADRAS.

డబ్లియు. ఇ. స్టిత్ అండు కో.,
(లిమిటెడ్)

మందులవ్యాపారులు, మాంటు రోడ్డు మదరాసు.

మందులు గోరునప్పుడు యీపత్రిక వేరునుదాహరించ గోరెదము

3368

పటోవరస్తాక్ 490

ఇది నూతనమైన గొప్పవాసనగలది. స్పిరిట్ సంబంధము లేనిది. శ్రేష్ఠమైన పుష్పము యొక్క సత్తువతో చేయబడినది. ఒక బొట్టు త్రవ్వముమీద తగిలిన వాసన వదలక యుండును. ఇతర వాసనల వలెగాదు. మనోహరమును కలిగించు నది. ఒకతూరి తెప్పించి చూచిన నిజమును నెరుగ గలరు.

1/2 టేన్సు బుడ్డి	2-0-0
1 డ్రాము	0-12-0
1/2 డ్రాము	0-8-0

భర బుడ్డి 1-కి రూ. 1-0-0   సాంపిల్ 0-0-6

ఏదెట్లు కావలయును: తాము చెల్లించగలిగిన ధరావతు తెలియపరచినచో ధరఖాస్తు చేయబడును.

ఉత్తరములు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలయును.

డి పరస్తాక్ పెర్ఫ్యూమరీ కో,
నెం 1, వైకోని, బొంబాయి నెంబరు 8.

TRY ONCE! TRY ONCE!!

AMRUTANJAN

Best Indian Pain Balm

PRICE ANNAS 8 PER BOTTLE

Sold Everywhere.

Our Catalogue sent free on application.

APPLY FOR DETAILS:-

AMRUTANJAN DEPOT,
Bombay & Madras.

లోక ప సిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈమురబ్బను సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా యియ్యబడును. అట్లు నిరూపించినచో కోర్టుమాలముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్కనులోనే ధాతునష్టము కలిగినవారికి హృదయకోశము బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించురు. ఈసాలామిసిరి మురబ్బ సేవించినయెడల అట్టి దుఃఖము లొలగి విశేష బల వీర్యసంపన్నులయి ప్రకాశించుచు చిర కాలము నుభయగ జీవించురు.

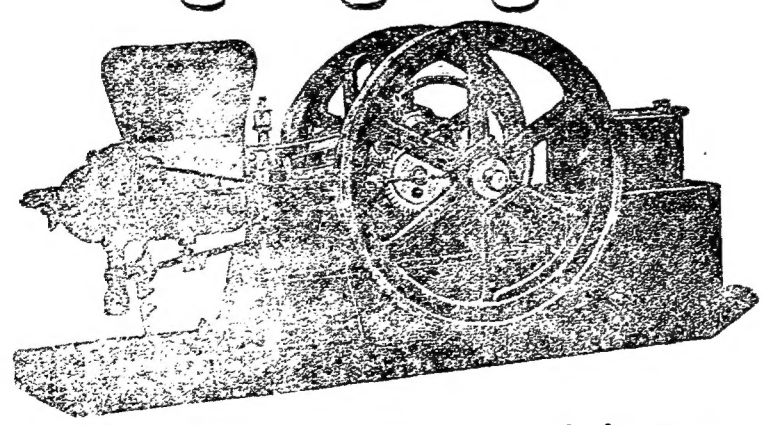
ఈ సాలామిసిరి మురబ్బనల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వప్నస్థలితము మానును, ధాతువు తూత్రముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుచురుకు మానును, బహుమూత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము కలుగును. రక్తము వృద్ధియగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన మగును. సాలామిసిరిఅనునది ఒకజాతిపండు. ఇదికాబూల్, కాండహార్ శత్రుములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులూ ఈపండును విశేషముగా తినటవలన మనదేశపు 4 గురు మనుష్యుల బలము ఆదేశమున ఒకమసికి గలదు. వై మురబ్బను సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయోగించిన దానివల్ల పూర్తి గుణముకలుగును. 2-8 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జన్మాంతరము వరకు గుణమిచ్చును.

అనుపానపత్రిక పాఠ్యముతో పంపబడును.

15 తులాలు డబ్బీ వెల రూ. 2-0-0.   తపాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు.

డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవన్యరోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

“ఆమెక్ కో” యంత్రములు క్రూడ్ పెట్రోలుతో నడుపబడును.

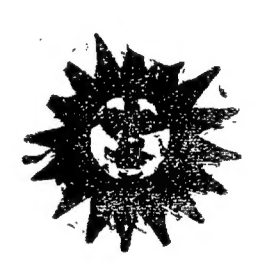
ఈ యంత్రము నడపుటను నీపిల్లవాడు అయిదునిముసములలో నేర్చుకొనగలడు. చిన్న యంత్ర సహాయము గావలసినవారికిరకు ప్రత్యేకముగా తయారుచేయింపబడినది. పంపులను, రంపపు యంత్రములను, బియ్యపుమరలను సోడా ఫేక్టరీలను, అచ్చయంత్రములను మొదలగు నానావిధ యంత్రములను అక్కతముగ నడవగలదు.

వెల అతీసులభము, దనిచేయించుట కగు వ్యయములును చాల తక్కువ. 1 1/2 మొదలు 6 బి. హెచ్. పి. వరకు రకమువారిగా మా వద్ద స్టాకులో నున్నవి. వెంటనే డెలివరీ చేయబడును. వెలలు, ఇతరవిషయములు తెలిసికొనగోరువారు దయచేసి మా కిట్లు వ్రాయుడు.

బెస్టు అండు కంపెనీ లిమిటెడ్డు, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు,
పోస్టుబాకు నెం. 63 మదరాసు.

327

కుం కు మ పు వ్య

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును గమనింపుడు. కరస్పాడెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ.
(58)   21. హమ్మంపేడి, బొంబాయి.

హెచ్. టి. మహమ్మద్ అండు కో,
[723]   మదన్ పురా, బెనారస్ సిటీ.

కాశీలోనుండు అనేక చిత్రమయిన మంచి వస్తువులు వీరు బహుచక్రక సప్లయ చేతురు. ఒకసారి ఆర్డరు యిచ్చిచూచినచో తమకే తెలియగలదు.

కస్తూరి	తులం 1 కి రూ. 30-0-0
రసభస్మము	తులం 1-కి 0-10-0
కుంకుమపువ్వు	తులం 1-కి 2-0-0
పచ్చకరూపం	" ... 2-0-0

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు, బొంబాయి.

హనుమాన్ బోరక్సు సబ్బు.

దీనియందు సుంజీవి తుల్యములగు వస్తువులు చేరియున్నవి. చెల్లిసంబంధమగు పుండ్లు, దురద, గజ్జి, పొడలు మొదలగు చర్మ వ్యాధులు అత్యాశ్చర్యముగా బాగును. చర్మమునకు మృదుత్వమును, నునుపును, నాణెమును యిచ్చును. అన్నిచోట్లను క్రయమునకు దొరకును. ప్రతిబిళ్లవై హనుమాన్ గుర్తు జాగ్రత్తగా గమనింపుడు. (751)

ఎస్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్సు, మదరాసు.